Ilustraţiile din interiorul volumului aparţin autoarei.
e 2006 by Editura POLIROM, pentru prezenta ediţie www. polirom. ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, el. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1 – 728, 030174
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:
MELINESCU, GABRIELA
Ghetele fericirii: nuvele / Gabriela Melinescu; trad. din suedeză de autoare.
— Iaşi: Polirom, 2006
ISBN 973 – 46 – 0110 – 5
I. Melinescu, Gabriela (trad.)
821.135. K485) – 32
Printed in ROMÂNIA
Gabriela MELINESCU
NUVELE
Traduse din suedeză de autoare
POLIROM

2006

Gabriela Melinescu s-a născut la 16 august 1942, la Bucureşti. După absolvirea Facultăţii de Filologie a Universităţii din Bucureşti, lucrează ca redactor la revistele *Femeia* şi *Luceafărul*. Între 1965 şi 1975 publică volumele de poezie *Ceremonie de iarnă* (Editura pentru Literatură.

1965), *Fiinţele abstracte* (*Editura* Tineretului, 1967), *Interiorul legii* (Editura pentru Literatură, 1968), *Boala de origine divină* (Albatros, 1970), *Jurământul de sărăcie, castitate şi supunere* (*V.mmescu*, 1972, Premiul Uniunii

Scriitorilor), *îngânarea lumii* (Albatros, 1972) şi *împotriva celui drag*

(Eminescu, 1975), un volum de proză, *Bobinocarii* (Editura pentru

Literatură, 1969), o carte pentru copii, *Catargul cu două corăbii*

(Editura

Tineretului, 1969), şi una de reportaje, *Viaţa cere viaţă* (împreună cu

Sânziana Pop, Eminescu, 1975). Din 1975, se stabileşte în Suedia, unde publică, în limba suedeză, volume de poezie şi de proză, dintre care menţionăm: *Zeul fecundităţii* (Coeckelberghs Forlag, 1977), *Lumină spre lumină* (Albert Bonniers Forlag, 1993) – poezie; *Copiii răbdării*

(Coeckelberghs Forlag, 1979, apărut şi în norvegiană la Editura Tiden.

Oslo), *Lupii urcă în cer* (Coeckelberghs Forlag, 1981, apărut şi în norvegiană la Editura Tiden), *Vrăjitorul din Gallipoli* (Coeckelberghs

Forlag, 1986), *Regina străzii* (Coeckelberghs Forlag, 1988, apărut şi în franceză la Editura Manya, Paris), *Omul pasăre* (Eva Bonniers Forlag.

1991, Premiul „De Nio" acordat de Academia Suedeză), *Schimbare de* pene (Albert Bonniers Forlag, 1998), *Acasă printre străini* (Albert Bonniers

Forlag, 2003, Premiul „De Nio" al Academiei Suedeze) – proză. În 2002

I s-a acordat Premiul „Albert Bonniers" pentru „Opera Omnia". În 2005

Academia Suedeză i-a acordat „Premiul pentru introducerea literaturii suedeze în străinătate".

După 1989, publică din nou în România. Au apărut volumele de poezie *Jurământul de sărăcie*, *castitate şi supunere* (antologie, Litera.

1993), *Poezii* (antologie, Vitruviu, 1997), *Fiinţele abstracte şi alte poeme*

(antologie, România Press, 2001), *Cuvinte nou născute* (Editura Fundaţiei

Culturale Române, 2002), romanele *Lupii urcă în cer* (Editura Fundaţiei

Culturale Române, 1993), *Regina străzii* (Univers, 1997), *Jurnal suedez*

I (*1976 – 1983*) (ediţia I, Univers, 2000, ediţia a II-a, Polirom, 2002.

Premiul Uniunii Scriitorilor), *Jurnal suedez 11* (*1984 – 1989*)

(Polirom.

2002), *Jurnal suedez UI* (*1990 – 1996*) (Polirom, 2004), *Acasă printre străini* (Polirom, 2004), *Puterea morţilor asupra color vii* (Polirom, 2005).

În anul 2001, Academia Română i-a decernat Premiul „Nichita Stănescu".

pentru poezie. În anul 2006 i-a fost decernat la Botoşani Premiul Naţional de Poezie „Mihai Eminescu" pentru „Opera Omnia".

Gabriela Melinescu este şi o reputată traducătoare. În Suedia a publicat, printre altele, o antologie din poezia Ilenei Mălăncioiu (împreună cu Agneta Pleijel şi Dan Shafran). În România i-au apărut numeroase traduceri din mari autori suedezi, atât clasici, precum Emanuel Swedenborg

(*Cartea de vise*, Univers, 1995) şi August Strindberg (*Jurnal ocult*, Univers.

1997, *Inferno*. *Legende*, Univers, 1999, *Singur*, Polirom, 2002), cât şi contemporani (Birgitta Trotzig – *Vieţi duble*, Polirom, 2002, Katarina

Frostenson – *Ioni*, Polirom, 2003).

Lui RENE

„Durerea a dispărut, dar şi ghetele; durerea le-a luat, cu siguranţă, drept proprietatea ei".

H.C. Andersen – *Ghetele fericirii*

Bătăi de aripi

De ziua Echinocţiului de toamnă a acestui an, mă găseam în nordul Franţei, locuind provizoriu într-o casă veche înconjurată de un nou parc.

În timp ce mă plimbam cu doi prieteni, dis-de-dimineaţă, s-au auzit deodată am puşcături venind din toate direcţiile.

Împuşcăturile erau atât de intense, încât păsările parcului au zburat înspăimântate, zvâcnind departe, spre sud. Vântul însuşi părea nemişcat, prins între norii albi de fum venind dinspre pădurea deasă care înconjura casa şi parcul.

Război! Foc deschis! Aceste cuvinte au ţâşnit înăuntrul meu. Mă născusem în timpul celui de-al doilea război mondial. Imagini din oraşul nostru.

Bucureşti, bombardat de armata germană şi de ruşi, cimitirul

catolic unde părinţii se ascundeau într-un cavou plin de lume, toate imaginile astea au renăscut fulgerător în realitatea prezentului, în acelaşi fel cu mirosul de sânge amestecat cu ţipătul celor răniţi, căzând sub ploaia de gloanţe.

La fel de neaşteptat ca împuşcăturile a răsărit un om din verdele pădurii, transformat acum în roşul şi auriul toamnei. Purta o puşcă modernă în mâna dreaptă şi cu stânga ţinea de ceafă un animal împuşcat. S-a apropiat de locul în care ne opriserăm muţi de uimire.

Pe măsură ce se apropia puteam să-i vedem hainele elegante de vânător. S-a oprit la câţiva paşi de noi explicându-ne în franceză că în acea zi se deschisese sezonul vânătorii în Franţa.

Niciunul dintre noi n-a scos un cuvânt, dar toţi am răsuflat uşuraţi.

După ce ne-am întors pe veranda casei în care locuiam, legăturile cu trecutul s-au schimbat brusc. O

atmosferă romantică cu miros de Ev Mediu s-a instalat pe neaşteptate. Cavaleri, cai şi câini de vânătoare începuseră să alerge în imaginara mea pădure plină de mister. Mi se părea că văd sufletele animalelor ucise rătăcind ici şi colo, în drum spre lumea cealaltă, cu contururi albastre în jurul corpurilor supte parcă de o nouă stare. Cavalerii care îşi exersaseră arta războiului o viaţă întreagă sfârşiseră prin a cădea în somnul de veci pe spatele cailor, ca într-un mormânt vertical.

Era pace în lume, dar în acelaşi timp război. Asta pentru că purtam aceste duble trăiri în mine? Avea trecutul o dublă structură, ca şi prezentul, în care ne puteam odihni şi înfricoşa alternativ?

După o lună m-am întors în Suedia unde trăiesc acum, departe de tot ce se întâmplase în Franţa. Cu timpul, toată călătoria devenise un fel de irealitate.

8

Ca să mă acomodez cu viaţa de toate zilele, recâştigând obiceiurile iubite, chiar pentru a deveni umană, am început să mă dedic lucrurilor neînsemnate, practice, într-o seară, de exemplu, am făcut curat în sufragerie, am pus în ordine un teanc de hârtii. Voiam să arunc totul la gunoi, când am văzut o fotografie îngălbenită din timpul când trăiam în România. Mă întrebam:

oare cum se rătăcise fotografia asta pe masa mea din

Stockholm? Mi s-a tăiat respiraţia. Inima a început să-mi bată cu putere, vrând să-mi iasă pe gură. Îmi venea să vărs, parcă terorizată de spirite nevăzute.

Fusesem neatentă din nou? Nimerisem într-o zonă periculoasă privind o imagine veche?

Fotografia îngălbenită mă arăta tânără, între doi bărbaţi. Ţineam braţele pe umerii lor, semănăm cu o pasăre ciudată, cu aripi din corpuri omeneşti.

Îmi aminteam fragmente despre acea clipă prinsă din zbor, voci, râsete reţinute şi cuvintele: Tu eşti îngerul nostru păzitor!

În acel timp al clipei, poate credeam că atinsesem un punct înalt al vieţii – reuşisem să-i fac să se întâlnească şi să se placă pe cei doi iubiţi ai vieţii mele. Parcă ne ţineam toţi trei pe marginea prăpastiei.

Râdeam către nimeni, în timp ce ei erau mai degrabă gânditori, chiar răniţi în orgoliul lor masculin, poate uimiţi de lipsa mea de feminitate.

Prieteni falşi şi duşmani reali vorbeau despre faptul că nu sunt o adevărată femeie. Unei femei adevărate nu i-ar fi plăcut să-i întâlnească pe iubiţii

9

ei, încurajându-le pervers prietenia. Alţii erau mai

„Blânzi" numindu-mă „demon şi înger", cineva cu trăsături de Lilith care-i seducea pe bărbaţi, împingându-i apoi încetişor la moarte prematură. Un fel de *femme fatale*.

Din copilărie remarcasem că oamenilor le era aproape imposibil să trăiască fericiţi împreună. După legile societăţii se putea trăi în familie cu părinţi, fraţi şi surori. Dar în realitate fiecare trăiam despărţiţi, singuri. Şi chiar dacă trăiam împreună, nu era niciodată sigur că vom trăi astfel mult timp. Această veşnică nesiguranţă a intensificat romantismul meu când venea vorba despre condiţia iubirii. Nu exista nicio garanţie că iubirea va supravieţui până mâine. Să fii iubit măcar o clipă, asta mi se părea extraordinar. Clipa iubirii echivala cu o veşnicie aparte.

Precum algele pe valurile oceanului, ţinându-se împreună un timp, aşa era şi cu oamenii – întâlnindu-se, trăind împreună un timp, pentru ca apoi să se despartă, dispărând pentru totdeauna. Dispariţia fiind lucrul cel mai sigur în această lume.

Imaginea înaripată a vieţii mele mă zguduia adânc:

Îndrăznise să supravieţuiască ca o frunză pe spatele unui înotător, astfel încât eu, cea de azi, puteam s-o ţin în mână, s-o contemplu ca pe un rest din contextul pierdut.

Mi-am spălat mâinile la baie, ca şi cum aş fi vrut să mă purific de impuritatea materială. Mi-am văzut faţa io în oglindă – semănăm din nou cu îngerul de piatră de la catedrala din Reims. Mă ţineam dreaptă ca atunci când locuiam într-o cameră cu chirie pe strada Aviatorilor, privind fereastra mansardei, desenând cel puţin zece coli mari de hârtie în fiecare zi. Exact ca şi azi, exersându-mă în arta de a face să apară realitatea prin simplul fapt de a trage cu subtilitate linii într-un spaţiu vid.

Mâinile mele povestesc mereu lucruri diferite. Mâna dreaptă povesteşte despre tot ce se întâmplă omului exterior: despre război, recoltă, pomi şi fructe, despre binecuvântare şi creştere, dar şi despre mlaştini, spini, ciulini şi urzici, despre o altă grădină plină de blesteme şi distrugere.

Mâna dreaptă trimite vibraţii, valuri de energii, ea e gentilă, spune: bună ziua!, hei şi la revedere! Mâna dreaptă e plină de simpatie, acceptând viaţa, dând ajutor şi consolând pe cei care suferă mai ales din iubire.

Mâna stângă nu spune niciodată „bună ziua”, ea semănând mai degrabă cu mâna omului care a crestat elefantul din grotele din Altamira, elefantul cu fildeşii lui strâmbi. Mâna stângă corespunde omului interior – inteligent, necheltuitor, secret şi plin de surprize. Îi place să caute în adânc ca ploaia trezind tenebrele la viaţă. Mâna stângă desenează senzual labirinturi de zăpadă folosind alfabetul vântului şi ploii. Ea dispreţuieşte şcolile şi academiile, la fel şi stilurile, simţindu-se „rănită” de realitate. În lumea grotelor, ea se simte la adăpost de „contemporaneitate”.

Îi

Mi-e frică de mâna stângă, mă doare des. Uneori am senzaţia că inima vrea să-mi iasă prin degetele acestei mâini, numai şi numai pentru a-mi arăta un adevăr crud şi brutal.

Se întâmpla ca mâna dreaptă să mângâie mâna stângă, încercând să domolească într-un fel duritatea ei, ca un bărbat înţelept şi bun surprins de severitatea soţiei sale. Cu toate că nimeni n-o poate

împiedica să se arate aşa cum este ea în realitate.

Corpul meu atârnă între mâinile mele – cum atârna în copilărie între mama şi tata. Între două lumi necunoscute.

Primul impuls când deschid ochii dimineaţa este să-mi întind mâinile, să le fac vii, apoi să trimit mâna dreaptă în deşertul hârtiei, să-i văd supleţea, dacă cumva creionul mai alunecă pe nisipul alb. Asta mă îmbată şi îmi dă bucurie: să văd o lume nouă răsărind din nimic: lumea desenului.

Mai târziu desenez cu mâna stângă care începe cu sălbatice zigzaguri, creând haos. Dar până la urmă, când mâinile se unesc pe hârtia desenată, văd spaţiul nou creat, ceva care n-a existat niciodată în realitate.

Cam în acelaşi fel cum viaţa şi sora ei, moartea, creează ceva nou tot timpul.

Uneori mă trezesc fără să-mi simt mâinile, „mâini de caşcaval", mâini trezindu-se ceva mai târziu decât capul meu bine instalat între umeri.

Mi se pare că cineva a bătut la uşă, abia îmi amintesc că trebuie să fie păsările care ciugulesc seminţele de floarea soarelui puse azi-noapte pe pervaz.

Îi

Totul parcă se continuă din spaţiul visului în realitate, al visului care a dispărut. Membrana visului persistă să mă ţină în şah – bănuiesc că este vorba de o comunicare urgentă, de la o persoană nespus de dragă mie.

În sala de baie mişcările mele sunt cam haotice, îmi cade din mână periuţa de dinţi sau paharul de plastic. Toate astea pentru că nu-mi amintesc visul.

Fac duş cu apă rece, obligându-mi memoria să se întoarcă la mine. O invoc pe Mnemosyne şi pe cele nouă fiice ale ei, muzele Clio, Eutherpe, Thalia.

Melpomene, Therpsichore, Erato, Polhymnia, Calliope şi Urania.

Numele muzelor şi al mamei lor au devenit o bucurie, un cântec pe care-l repet mereu. Apoi îmi ţin respiraţia, puţin câte puţin, pentru a oferi suflul meu vital şi a avea acces astfel la „oracolele străzii", ale zilei.

Dar memoria e plină de secrete, capricioasă – nu-mi pot aminti

visul, Văd că e deja ora nouă şi n-am început încă să lucrez. Iau mănuşile de plastic galben şi şterg praful de pe pian. Praful – peliculă fotografică din înalt, sau piele vrând să ascundă o realitate. Un context nevăzut coexistă cu mine.

În timp ce fac mişcări circulare cu mâinile, îmi amintesc brusc visul: e ca o mişcare fină în creier.

După asta, totul devine clar precum ziua.

Visul mă duce mulţi ani înapoi. Dar totul e ca şi cum s-ar fi petrecut ieri.

13

Părinţii mei m-au vizitat pe neaşteptate în cămăruţa mea cu chirie – să mă acuze că am ales un drum greşit în viaţă. Mama regretă că m-a născut, ar fi putut să mă avorteze. Avea lacrimi în glas. Căutam în servietă carnetul meu de elev să i-l pun sub ochi.

L-am găsit, dar mama l-a respins cu dispreţ. Toate paginile erau albe, ca şi cum cuvintele ar fi devenit lichide şi ar fi curs din foi.

Am promis că voi apuca un drum mai bun. Cu toate că în sinea mea eram hotărâtă să fac numai după capul meu.

Dar mama plângea şi vedeam cum îi cădeau lacrimile pe mâinile ei frumoase.

Era un vis ciudat, mama nu plânsese niciodată în prezenţa mea. Visul se rătăcise printre adevăratele evenimente ale vieţii noastre. În realitate, mama venise odată în cămăruţa mea cu chirie, pe care eu o numisem „atelierul meu".

Mama avusese un coşmar: un străin venise în vizită în ţara noastră, se îndrăgostise de mine şi fugiserăm departe, într-o ţară al cărei nume ea nu-l cunoştea. După mama, visul era un avertisment. Ea venise ca să mă împiedice să-mi părăsesc locul natal şi în primul rând pe ea, mama care sacrificase totul pentru copilul ei.

Eu râdeam, încercând s-o consolez:

— Nu fi îngrijorată, nu este ţara noastră destul de străină, de ce s-o schimb cu alta?

Mama părea mulţumită de explicaţia mea. În ascuns poate spera ca arta prietenului meu, pictorul, să mă

14

Împiedice să visez la alte ţări în care ei i-ar fi fost imposibil să mă viziteze.

Ea nu avea cum să ştie că acel coşmar al ei semănase o sămânţă în inima mea, sămânţă care va da flori şi fructe. Nu mult după acea vizită unică, m-am mutat definitiv în cămăruţa cu chirie şi nu m-am mai întors niciodată acasă. Începusem să-mi vând desenele şi să studiez Artele Plastice.

În cămăruţa mea puteam să fac tot ce nu-mi era permis în casa părinţilor: să mă dedau cu totul iubirii, artei şi prieteniei. Fericirea mea era creată de mine şi nu depindea decât de mine s-o transform într-un mod de a trăi.

Prietenii mă vizitau aproape în fiecare zi – conversaţiile noastre se roteau în jurul sexualităţii, războiului şi comunismului. Vorbeam cu ardoare de soarta poporului nostru, împins la criminalitate ca să supravieţuiască, îi aşteptam încă pe americani să ne elibereze.

Ne era frică de bomba atomică şi de un nou război – tema noastră preferată. Femeile discutau mai ales despre îngrozitoarea lege a avortului. Preşedintele ordonase ca fiecare femeie să nască cel puţin patru copii, pentru ca populaţia să crească puternic. Aceleaşi femei trebuiau să-şi crească copiii şi să lucreze din greu în fabrici. Oamenii erau consideraţi animale menite să se acupleze şi să tragă din greu la roata muncii.

Bărbaţii vorbeau despre o altă nenorocire – despre

„Analfabetul", preşedintele nostru, şi despre planurile lui de a distruge treptat intelectualitatea rebelă.

15

trimiţând-o în lagărele de muncă. Era camera de aşteptare, infernul, şi nimeni nu aştepta zile mai bune.

Cu toate astea mă simţeam liberă. Citisem deja

Baudelaire şi găsisem un text despre necesitatea de a avea un „poncif", ceva de sperat în viaţă.

„Ponciful meu" era desenul care mă făcea umană, în mod liber îl iubeam pe Nunu, cu toate că eram foarte tânără şi el avea cu zece ani mai mult decât mine. Toate astea le făceam din liberă voinţă şi toate faptele mele îşi găseau justificare chiar în caracterul meu pasionat.

Tata mă învăţase să fiu singură şi să-mi placă de mine însămi, iar Nunu mă învăţase să fiu cu tot felul de oameni ca şi cum aş fi fost singură, astea au fost lucrurile importante învăţate de la ei.

Uneori tenebrele cad peste cel atât de sigur de el – am început

să mă împiedic ca un mânz beat şi să cad numai ca să mă ridic din nou.

„Ce se întâmplă cu mine?”, mă întrebam, vărsând în sala de baie. Mâncarea mea se compunea din două chifle şi un iaurt. Nu mă simţeam bine şi nici Nunu.

Într-o seară a venit în cămăruţa mea, între timp nu mai locuiam împreună, închinase un adevărat atelier, pe aceeaşi stradă cu mine.

— Cum a fost la şcoală?

— De parcă ţi-ar păsa, am răspuns furioasă.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Du-te mai bine în pod şi uită-te la desenele mele.

x6

ÎBH. ISPÂ11

— Ştii că îmi placi şi tu şi desenele tale.

Apoi a încercat să mă îmbrăţişeze. L-am respins.

— Nu mă atinge, mă simt rău!

— Şi eu mă simt la fel de rău.

Era ciufulit şi cu faţa galbenă.

— Poate ai nevoie să te odihneşti un timp.

— Nu, n-am nevoie de odihnă, ci de pacea simţurilor.

După o pauză mi-a spus că s-a gândit să călătorească, singur, ca să-şi regăsească inspiraţia. Slăbiciunea lui venea de la viaţa noastră destrăbălată.

Medicamentul cel mai sigur era abstinenţa. Capacitatea de a picta îi era serios ameninţată.

Eram la fel de obosită şi capacitatea mea de a desena era la fel de ameninţată, dar acum pur şi simplu nu era vorba despre mine.

Nunu îmi spunea mereu că eu puteam rezista la tot pentru că eram mai tânără. Am înţeles imediat că apăruse un secret între noi şi că absolut nimic – arta, filosofia sau literatura – nu puteau de aici înainte să dea răspuns şi nici consolare problemei noastre intime.

Doream să dorm singură şi Nunu a plecat imediat.

Câteva zile înainte de călătoria lui Nunu, părinţii mei au cerut pe neaşteptate să-l întâlnească. I-am spus asta lui Nunu şi faţa lui s-a făcut şi mai galbenă.

Chiar şi corpul lui elegant şi impunător parcă se micşorase, mâinile îi tremurau nervoase. Câteva minute a fumat în tăcere, apoi s-a ridicat şi i-a sunat pe

părinţii mei, invitându-i la un restaurant de lux chiar în acea seară.

Ne-am îmbrăcat repede şi ne-am dus acolo, fără să vorbim nimic pe drum.

Am aşteptat într-un salon plin de flori şi lumini.

Când au apărut părinţii mei m-am înroşit. Nu puteam să îmi explic de ce îmi era ruşine. În realitate nu ştiam nimic despre ei, nişte străini, două fiinţe ciudate care pretindeau că le aparţin pentru totdeauna.

Mama mergea foarte dreaptă, aproape ca o pană, îmbrăcată în culorile tragice ale Medeei, în timp ce tata înainta puţin aplecat de spate, supus ca un câine

Saint Bernard. Când ne-am apropiat de masa rezervată nouă, tata s-a împiedicat de un scaun şi i-am remarcat pantalonii uzaţi şi părul alb ca florile de gheaţă.

L-am prezentat pe Nunu părinţilor mei – el i-a sărutat mâna mamei, iar pe tata l-a îmbrăţişat.

Ne-am aşezat la masă. Mama nu dorea să mănânce, nici să bea. Tata, dimpotrivă, comandase aceleaşi feluri ca Nunu, bucurându-se deschis de prezenţa lui. Eu am gustat puţin din mâncare şi am sorbit din paharul de vin. Ochii mamei mă examinau cu severitate.

— Pari nefericită.

— Deloc.

— Recunoaşte că nu e uşor să trăieşti cu un bărbat.

Acum poţi să mă înţelegi mai bine.

— Eu sunt artist şi nu voi călca niciodată pantalonii vreunui bărbat. Nu vreau să trăiesc ca o sclavă, vreau să înţeleg cine sunt.

— Ce idioţenie, e acelaşi lucru. Eşti preocupată de tine şi eşti sclava propriei tale persoane.

Am ridicat din umeri, făcând eforturi să par liniştită. Am înţeles imediat că mama venise ca să se certe cu cineva. Îl privea când pe Nunu, când pe mine.

Când Nunu a comandat şampanie, a izbucnit:

— Fiica mea nu e o curvă!

Se făcuse linişte în toată sala.

— Vorbeşti prostii, a şoptit tata disperat.

— Taci din gură şi bea, beţivanule! apoi s-a întors din nou spre mine i

— Sper că nu eşti gravidă!

Câţiva din clienţii restaurantului începură să tuşească. Era periculos să vorbeşti despre graviditate.

Peste tot unde lucrau femei se făceau controale ginecologice pentru a se înregistra gravidele şi a le împiedica să avorteze. Se preconizau aceleaşi controale şi în şcoli.

— Eşti certăreaţă şi insinuantă, i-am şoptit mamei la ureche.

Nunu auzise şi el insinuarea.

— N-ar fi chiar atât de îngrozitor cu un copil, cercul nostru de artişti s-ar bucura nespus să aibă un prunc!

— Dar mai întâi trebuie să te căsătoreşti şi apoi să faci copii. Oare se construieşte mai întâi acoperişul casei şi apoi pereţii?

— Nu mă voi căsători niciodată, am spus eu hotărât.

Mama mi-a aruncat o privire plină de ură.

20

— Sunt liberă să fac ce vreau cu viaţa mea, mă întreţin singură. De la paisprezece ani am început să muncesc şi să câştig bani, deci n-am nevoie să mulţumesc nimănui.

Cuvintele mele l-au rănit pe tata, dar mama fierbea de furie.

— Kiri e îngerul meu, a spus Nunu amuzat, ciocnind cu tata şi cântând Kiri, Kyrie eleison.

— Kiri? O cheamă Kira. Şi nu este un înger, ci un demon al căsătoriei.

— Taci din gură, a spus tata lovind cu pumnul în masă.

— Ne vom căsători, a spus Nunu aruncând ultima carte în joc, privindu-l pe tata cu un aer de învingător.

Mama râdea răutăcios.

— Dar tu eşti deja căsătorit, m-am informat.

— Sunteţi un bun detectiv, a spus Nunu ironic.

Sunt însurat, e adevărat, am fost obligat să o fac.

Aveam şaptesprezece ani şi iubeam o fată, părinţii ne-au obligat să ne căsătorim. Iubirea a dispărut după căsătorie, devenind ură, aşa că n-am putut să trăim împreună prea mult. Divorţul nu e decât o formalitate, ca şi căsătoria.

— Ce poveste, a strigat mama. Toată lumea ştia că e însurat, în afară de tine, proasto!

— Nu-mi pasă, am răspuns iritată. Nu sunt interesată de bărbaţi, numai de iubire.

— Aşa, s-a mirat tata. Fii liniştită, Kiri, totul se va aranja cu timpul.

Mama se ridicase, gata de plecare.

21

— Eu mai rămân, a spus tata.

— Fă cum vrei. Sper că cel puţin tu eşti bărbat, i-a aruncat ea lui Nunu.

Cu toată umoarea masacrantă a mamei, mi-am dat silinţa s-o conduc până la uşă.

— Întoarce-te acasă, Kiri, dacă se poartă rău cu tine, îţi dau camera cea mare numai pentru tine.

— Niciodată, i-am răspuns, chiar dacă ar fi de aur!

N-am îmbrăţişat-o. Mă privea consternată. Din adâncul gâtului mi-au ieşit atunci cuvinte necontrolate:

— Adio, muierea dracului!

Mama s-a făcut albă ca varul, hainele ei erau şi mai negre.

Mi-a dat două palme răsunătoare care s-au auzit în tot salonul.

Am ieşit amândouă pe uşă, luând-o în direcţii diferite. Obrajii îmi ardeau de ruşine. A fi liber însemna să fii singur? Alergam pe străzi, gândind că aş fi putut să prevăd toate astea. Mai târziu m-am calmat şi m-am aşezat pe o bancă într-un parc, în apropierea

Statuii Aviatorilor.

Noaptea căzuse peste oraş, apăruseră primele stele.

Poate cel mai bun lucru era să ai un bun contact cu stelele care râd mereu spre noi cu ochi multipli.

Stelele ne învaţă să îndurăm, să fim senini ca adevăraţii filosofi, contaminându-ne cu veselia lor.

Singură, mă transformam într-o altă fiinţă, plină de siguranţă. Ca şi cum izolarea făcea posibilă folosirea unei înalte energii. Prezenţa altora făcea parcă

2Z

Imposibilă crearea acelei energii, deveneam neliniştită, străină pentru mine însămi. Absolvisem liceul cu foarte bine şi puteam să

visez acum la Facultatea de Arte Plastice. Profesorii fuseseră severi cu mine, de aceea făcusem mari progrese. Voiam să arăt lumii că eram deja un artist.

Probele mele de examen, desenele mari expuse la expoziţia şcolii de desen arătau intensitate şi maturitate şi în acelaşi timp păreau mult mai naturale decât cele ale colegilor mei. Datorită acestor calităţi.

Nunu s-a interesat de mine şi legătura noastră a devenită cunoscută de toţi. Credeam că iubirea şi arta făceau posibil un echilibru în viaţă.

Dar toate aceste împrejurări fericite şi pline de succes s-au întrerupt brutal când am căzut, leşinând printre colegi şi profesori. M-am trezit la infirmeria şcolii. Reli, infirmiera, mă bătea uşor pe obraji ca să mă trezească. Când am deschis ochii credeam că era mama, numai ea în această lume obişnuia să mă pălmuiască.

Reli era cam de aceeaşi vârstă cu mama, necăsătorită, cu păr blond şi ochi iscoditori albaştri. Râdea şi am remarcat că râsul ei era ironic şi conspirativ.

Am înţeles imediat că eram gravidă şi că eram în mâinile lui Reli.

Era în plină vară şi aerul era aromat, dar eu hoinăream pe străzi fără scop.

Lucrul cel mai îngrozitor era că nu mai puteam să trag nicio linie pe hârtie. Pierdusem nu numai entuziasmul meu copilăresc, dar şi capacitatea de a crea

13

forme. Nu era nevoie să trăieşti prea mult ca să înţelegi că viaţa era grea şi de neînţeles. Am devenit nesigură şi vechea mea siguranţă părea să fie numai o fascinaţie pe care întotdeauna am avut-o în faţa vieţii. Starea simţurilor era capricioasă şi plină de furie. Nu mai credeam în nimic.

Într-o seară, a venit Reli în vizită în cămăruţa mea – dorea să mă ajute să avortez. Era rudă cu un celebru chirurg, fost profesor la Facultatea de Medicină, poreclit de femei Doctor Amorel. Era bătrân şi sărac şi făcea avorturi ilegale ca să se întreţină.

— În cazul tău, spunea Reli, o să coste mai mult, ai numai şaisprezece ani şi riscurile sunt mari când faci asta pentru prima dată.

Nu aveam acea sumă de bani, dar Reli s-a uitat prin cameră indicând tablourile, cărţile şi la urmă brăţara de aur dată de bunica înainte de a închide ochii pe vecie.

Reli a promis că va vorbi cu Amorel, recomandându-mi la plecare să stau acasă şi să nu mă arăt pe la şcoală.

Eram grăbită, totul trebuia să se termine înainte ca

Nunu să se întoarcă din călătoria de creaţie şi părinţii mei din concediu. Primisem o carte poştală de la mama şi o scrisoare lungă de la Nunu. Mama visase că mă aflam într-o grădină plină de trandafiri roşii, iar

Nunu povestea că tablourile lui semănau cu pete de lumină roşii.

Am răstălmăcit cuvintele lor astfel: o baie de sânge!

Z4

Reli a reuşit să vândă aproape tot ce posedam. A

trebuit să mai împrumut bani de la diferite persoane, pentru a păstra în cameră patul şi două scaune necesare pentru operaţie.

Am fost bucuroasă când un cumpărător a trimis înapoi tabloul lui Nunu, pe care-l priveam des în asfinţit, când îl aşteptam să vină la mine.

Reli mi-a făcut injecţii cu vitamina K pentru a mă întări în cazul unei mari hemoragii, apoi s-a retras mulţumită.

Eu am spălat totul în casă, chiar şi scările care duceau la un pod vechi. La urmă, frântă de oboseală, m-am aşezat în pat, aşteptându-l pe doctorul Amorel.

Am aţipit, apoi i-am auzit paşii. Eram îngrozită, tremuram din tot corpul.

Profesorul Amorel era mic de statură, îmbrăcat într-un costum negru demodat, care altă dată fusese poate tot ce avea el mai elegant. Pe cap avea o pălărie cu boruri largi, de aceeaşi culoare cu costumul.

Purta cu grijă o trusă cu instrumente chirurgicale pentru ginecologie. Când şi-a ridicat pălăria am văzut că avea un cap lunguleţ fără păr, o faţă arsă de băutură şi zâmbea exact ca moartea, cu dinţi perfecţi, în loc de ochi avea două linii roşii, fine, care se deschideau repede, lăsând vederii luciri albastre de oţel.

Se uita amuzat la mine.

— Tremură domnişoara? Aşa se întâmplă când te-ai amuzat.

Priveam fix, fără să spun un cuvânt.

2 – 5

Apoi el s-a uitat sub pat să vadă dacă nu cumva se ascunsese cineva acolo.

I-am dat banii pe care i-a numărat atent, i-a pus în buzunar, apoi a deschis trusa medicală din care a scos instrumentele chirurgicale, unele după altele, punându-le într-o ordine perfectă.

Când totul era gata, mi-a spus zâmbind:

— Acum ne aruncăm în aceeaşi barcă amândoi, trebuie să fim concentraţi, marea e foarte agitată.

Eram culcată pe masă, cu picioarele desfăcute, sprijinite pe două scaune, pe aceeaşi masă pe care desenasem intens timp de doi ani. Deodată am încetat să tremur, remarcasem că mâinile profesorului

Amorel erau nesigure. Cu un fel de cleşte încerca să localizeze poziţia fătului. Uitase să-mi facă injecţia de anestezie locală.

Totuşi mă simţeam în siguranţă, cu toate durerile pricinuite de căutarea în nevăzut. Reli îmi povestise că incizia, în fond, era o bagatelă, o nimica toată. În acelaşi timp mă gândeam că trupurile sunt purtătoare de moarte şi că s-ar putea să-mi sfârşesc viaţa pe masă, cu profesorul Amorel în faţa poalei mele, vara, în amurg frumos. Am devenit euforică la gândul că voi muri tânără, fără să scrâşnesc sau să blestem viaţa. Dar la ce mă ajutau asemenea gânduri? în realitate eram mulţumită, probasem cele mai periculoase frontiere, în gând îmi luam adio de la tot.

Auzeam primele picături de sânge căzând în castronul de porţelan pus sub pubis. Toată camera s-a umplut de miros de sânge. Profesorul tăiase din

26

corpul meu. Nu puteam să-mi opresc gândurile, altcineva gândea în locul meu. Fiecare om e responsabil de faptele sale. Am ştiut că nu puteam să simt plăcere prin corpul meu fără să plătesc cu durere.

Mirosul de sânge devenise şi mai puternic, mirosul vieţii. Până la urmă profesorul Amorel a smuls acel punct pulsând de viaţă nouă din mine. Operaţia era terminată. Un moment de groază, umilinţă şi durere.

Auzeam voci ameninţătoare, clinchete de metale şi vuietul

mării. Ca şi cum forţe iraţionale strigau după recunoaştere, arătându-şi prezenţa prin sunet.

Doream să mă aşez imediat în pat, m-am ridicat, dar am leşinat. Profesorul nu mă putea ridica, întreba îngrozit:

— Ce să fac cu domnişoara?

— Pleacă, i-am spus. Îmi revenisem şi îmi aminteam chiar cuvintele lui Reli: chirurgul şi pacientul trebuie să comunice pozitiv tot timpul.

Dar nu puteam, nu aveam nimic să-i spun profesorului Amorel.

M-am târât până la pat şi-am reuşit să mă urc în el, apoi mi-am pus mâinile pe piept.

Profesorul spăla sângele de pe podea, s-a dus de mai multe ori la baie cu vasul plin de sânge. La urmă şi-a luat pălăria neagră şi trusa şi a dispărut.

Puterile mă părăsiseră, simţeam cum curgea sângele fără oprire, pendulam între stări nebuloase, şoptind:

ăsta trebuie să fie sfârşitul.

M-am revăzut pe masă, lângă bandaje îmbibate de sânge, aerul era greu.

17

Doream să dorm, măcar puţin, dar nu reuşeam.

Ceva se petrecuse cu mine, mă trezisem deodată pe un ţărm, lângă mare. Am văzut valuri mari legănându-se în sus şi-n jos, într-un ritm obositor, deasupra capului meu.

Puteam să-mi văd întreaga viaţă ca într-un film ce se derula foarte repede.

Vederea vieţii era de nesuportat. Doream să mă trag înapoi din propria-mi viaţă. Vedeam în pat corpul meu. Ce mizerie, nu era nicio diferenţă între halatul de baie pe care-l ţinusem pe mine în timpul inciziei şi bietul meu corp. Mă aflam în tabloul lui Nunu, pe perete, având mărimea unui punct, puteam vedea caii pictaţi, culorile mult mai vii decât în realitate. Nu mă miram de starea mea, eram mulţumită că scăpasem de valurile mării, de propriul trup şi mirosul insuportabil de sânge.

Apoi am fost parcă îmbrâncită în pat, silită să intru în mormanul de carne mirositoare care se ţinea de oase şi piele.

Patul era roşu şi umed de sânge. Nu-mi păsa, doream numai să

dorm pentru totdeauna.

Telefonul a sunat pe mica etajeră cu cărţi, am ridicat receptorul. Era profesorul Amorel. Voia să ştie cum mă simt. Am spus „Foarte bine!”

Doream să fiu lăsată în pace, consideram că era prea târziu să mă întrebe de sănătate. Răspunsesem cu speranţa că voi auzi vocea lui Nunu sau măcar a lui Reli.

28

Ceea ce se întâmplase fusese un lucru între mine şi mine. Nimeni n-avea dreptul să mă tortureze cu întrebări.

Totul devenise absurd, inexplicabil.

Când s-a înserat, am văzut prima stea a nopţii prin fereastra pătrată. Am recunoscut planeta Venus cu lumina ei albă. Am fost uimită, parcă venise la patul meu roşu, „râzând”, bineînţeles nu în felul oamenilor.

Şi cât de uşor m-am molipsit şi eu de la „veselia” ei.

Ne-am fixat – două materii atât de diferite. După un timp, din imensitate au apărut alte stele.

Odată cu veselia fără motiv a venit şi foamea, am băut apă şi am mâncat puţină pâine, gândindu-mă la iubire. Am descoperit că existau asemănări între iubire şi război. Iubirea era un fel de război. Cineva din mine tocmai murise ca în război: cineva trebuia să moară. Gândurile m-au împins într-un somn profund.

Dormeam fericită în sângele meu.

La miezul nopţii am fost trezită de un zgomot ciudat la uşă. M-am îngrozit, apoi m-a liniştit gândul că ar putea să fie câinele vecinului de la parter.

Sângele meu, poate, îl mânase spre cămăruţa mea.

M-am ridicat pe două picioare, m-am dus până la uşă şi am dat cu piciorul în ea strigând: „Marş!”

Da, era câinele, l-am auzit schelălăind, ca şi cum mi-ar fi recunoscut vocea. M-am aşezat în pat din nou, încercând să dorm până în zori.

Dimineaţa m-am trezit brusc, sângele se oprise, dar burta mi-era umflată.

Mă întrebam dacă tot ce se întâmplase fusese un coşmar sau realitate.

M-am dus la baie, m-am privit în oglindă, parcă mi se dăduse un alt cap.

Fusesem aruncată într-un nou început şi legătura mea cu Nunu se tocise. Nu aveam nicio bucurie la gândul de a-l revedea. Tot ce am fi putut să ne spunem mi se părea fals şi ridicol. Nu acceptam mila nimănui.

Ziua următoare a venit Reli şi m-a ajutat să scap de patul şi lucrurile pline de sânge. Era ca după o crimă şi ea era complicele meu. Mi-a cumpărat o saltea nouă, am păstrat numai masa, ca să-mi amintească de coşmar.

Toamna am fost primită la Facultatea de Arte

Plastice, dar după o lună m-am transferat la Universitate, unde puteam să studiez literatura universală.

Cititul şi scrisul semănau puţin cu desenul, un joc subtil între alb şi negru conţinând tot spectrul culorilor. Nunu mă prevenise că nu mă voi elibera niciodată nici de el şi nici de artă, că va muri dacă-l părăsesc.

Părinţii mei foloseau acelaşi şantaj sentimental ca să mă ţină acasă. Mă durea să ştiu că atâtea lucruri de neacceptat erau acoperite de cuvântul „iubire”.

Cu toate că eu şi Nunu începuserăm să luăm drumuri diferite, legătura noastră devenise şi mai intensă – ca boala care, apropiindu-se de sfârşit, creşte în profunzime. Se întâmpla să beau des cu colegii, beţia îmi era necesară ca să uit mirosul de sânge din camera în care locuiam. Constatam cu stupoare cât de obraznică devenise viaţa cu mine.

Tata îmi spunea la telefon că trebuie să las viaţa să mă trăiască şi să nu intervin atât de definitiv împotriva intenţiilor ei.

După un an de studii am hotărât să călătoresc cu

Nunu la Marea Neagră, să locuim într-un sat, Vama

Veche, lângă oraşul Mangalia. Am închiriat o vilă veche, acoperită de viţă-de-vie, de la un pictor plecat în altă parte. Eu şi Nunu trăiam în camere separate. El lucra pe terasa mare a vilei, într-un miros de terebentină care intra chiar şi în visele mele. Eu obişnuiam să mă duc la plajă să fixez marea şi după-amiezile să vagabondez de-a lungul plajei până la Mangalia. La întoarcere beam cu Nunu şi prietenii lui pe terasă până în zori.

În timpul vagabondărilor la Mangalia l-am întâlnit pe Simon din Franţa.

Era singur pe ţărmul pustiu şi hrănea pescăruşii în lumina roşie a amurgului. Mi-a plăcut din prima clipă – ţinea o *baguette* sub braţ şi rupea din ea bucăţi mici (de fapt numai miezul, ca să nu se sufoce păsările), aruncându-le în aer încântat ca un copil.

M-a izbit asemănarea sa cu Nunu, cu o aură amoroasă peste tot corpul. Eram beată de bucuria lui şi a păsărilor.

Doream să mă unesc cu el într-un sărut lung.

Pescăruşii băteau din aripi desăvârşite, lucind în crepuscul ca argintul, apoi făceau cercuri deasupra

31

lui Simon care povestea că pescăruşii puteau zbura mult mai mult decât alte păsări, dormind în aer şi luptând cu furtuna cu ghearele şi ciocul. Poate zburau la fel de repede ca şi gândurile, spunea Simon misterios. Când s-a lăsat seara, am văzut pescăruşii plutind pe mare pentru a se odihni, semănau cu fuioare de nori legănându-se spre orizontul arzător.

Simon dorea să mă însoţească până la satul nostru, dar i-am spus că ar fi bine să ne facă o vizită a doua zi. Nu m-a întrebat ce înseamnă „noi", a surâs şi a spus că semăn cu îngerul de piatră de la catedrala din

Reims: un înger beat de şampanie, arătând cu degetul spre cer. Apoi trăsăturile feţei i s-au schimbat când m-a întrebat dacă îmi place Erik Satie, compoziţia *Je te veux*. Am râs, roşind puţin. Apoi m-a întrebat dacă vreau să am un copil cu el.

— Te asigur că zămislesc copii frumoşi. În ce ţară vrei să trăieşti cu mine?

N-am răspuns, priveam marea. A devenit serios, întrebările îi erau la fel de serioase ca şi studiile lui despre Evul Mediu, studii pe care aveam să le citesc ceva mai târziu.

I-am dat adresa noastră, fără să povestesc nimic despre Nunu, contând pe viaţa care va aranja totul, întâlnirea mea plină de hazard cu Simon mă făcuse să văd dintr-odată lucrurile altfel, înconjurate de o aură misterioasă.

M-am întors pe jos în satul nostru, parcurgând kilometri fără să obosesc. Am ajuns la vilă către

Viniezul nopţii. M-am direct în baie ca să-l evit pe

Nunu, dar el m-a auzit şi a venit după mine:

— Unde ai fost până la ora asta?

— Am dat târcoale pe pământ şi m-am plimbat în sus şi în jos!

Erau chiar cuvintele lui Satan din cartea lui Iov.

— Eşti beată? Iei viaţa prea în uşor. Ceea ce începe ca un joc sfârşeşte printr-o catastrofă.

— Sunt la fel de beată ca şi voi, dar nu de vin, ci de…

Nunu arăta ca un ucigaş acum, gelozia îi desfigurase aura amoroasă.

— Vino şi bea cu noi, a spus el tiranic.

— Vreau să dorm, am răspuns închizând uşa de la camera mea.

Nunu a intrat după mine, m-a prins de umeri şi m-a zgâlţâit. Ochii i s-au întunecat, a privit în adâncul meu.

— Văd lucruri îngrozitoare!

Admiratorii cu care băuse pe terasă au năvălit în cameră strigând:

— Avem în faţa noastră casa de nebuni a artelor plastice!

I-am împins pe toţi afară.

— Afară, gunoaiele artei!

Nunu m-a avertizat:

— Dacă mă părăseşti, te omor!

— Nu trebuie să ne mai vedem, am spus calm, am dat deja tot ce aveam mai bun din noi înşine.

Nunu a părăsit camera, privindu-mă crunt.

Îi

Am încuiat uşa şi m-am aşezat pe pat, încercând să-mi domolesc inima.

Nunu cu prietenii lui au băut până târziu pe terasă, apoi s-au dus, pe la ora două, să pescuiască pe mare. Le-am auzit vocile amestecate cu strigătele pescarilor din sat, care aranjau felinarele şi marele năvod.

A doua zi m-am trezit în zori. Nunu dormea dezbrăcat în camera lui, hainele îi erau frumos aşezate pe un scaun. Dinspre ele venea un miros de iod şi sulf. În bucătărie erau două găleţi pline cu peşti argintii.

M-am dus la plajă şi am stat la soare toată ziua, gândindu-mă la Simon.

În amurg m-am întors la vilă. Am zărit în apropierea ei maşina luxoasă a lui Simon şi inima a început să-mi bată cu putere. M-am strecurat de-a lungul zidurilor. Ajunsă în cameră, m-am uitat pe fereastră, ascunsă după perdele. Pe terasă nu erau decât Nunu şi Simon, foarte veseli, ca şi cum ar fi fost prieteni de o viaţă. Apoi au dispărut în bucătărie, întorcându-se cu cele două găleţi pline de peşti, încântaţi ca nişte băieţi puşi pe joacă, aruncau peşti în aer. Pescăruşii îi prindeau din zbor. Nunu părea vrăjit de Simon, îi reapăruse aura amoroasă. Când găleţile s-au golit, Simon a deschis două sticle de şampanie una după alta, punându-le la răcit în puţul din curte. Apoi au băut copios, pălăvrăgind în franceză.

34

Ce e iubirea? Poate un fluture, ca în ariile lui

Mozart.

M-am culcat, hotărâtă să nu mai privesc pe fereastră. Când mi-am întins picioarele, am văzut lângă patul meu buchetul de crini albi şi sub pătură o carte groasă, *Jurnalul* lui Delacroix într-o vestită ediţie.

Les Memorables. Titlul era imprimat în roşu şi sub el era o gravură cu imagini din atelierul pictorului.

Îi povestisem lui Simon despre pasiunea mea abandonată, desenul. Şi el îmi spusese aceleaşi vorbe ca şi

Nunu: Nu te vei elibera de ea niciodată. Am deschis cartea şi am citit dedicaţia:

„Iubitei Kiri, o carte, să fie inspirată de ea şi să vadă clar în prezent şi să spere în bunătatea viitorului.

Plin de iubire, Simon”.

Am adormit cu cartea pe piept, trezindu-mă după câteva minute adânci.

M-am uitat din nou pe fereastră. Nunu şi Simon erau beţi criţă, trântiţi în scaunele de rafie. Pe capul, pieptul şi braţele lor şedeau pescăruşii. O imagine plină de vrajă. Ca şi cum ei ar fi fost mult mai mult decât oameni şi păsările mai mult decât păsări. Totul părea neclintit, o clipă care dura.

M-am aşezat din nou în pat. Am dormit până dimineaţa. Pe terasă nu mai era nimeni. Pe jos erau sticle goale, mucuri de ţigară şi în aer un miros putred de peşte. Nici urmă de Nunu şi Simon. Casa părea

pustie. Departe, către orizont, pescăruşii pluteau din nou, ca nişte bulgări de zăpadă.

35

Am mai stat o săptămână la Vama Veche. Simon venea în fiecare zi la vila noastră. Închinase un vaporaş şi navigam toţi trei cât era ziua de mare ca să vedem albatroşii.

Am început să desenez din nou, mâinile mi-au devenit suple. Făceam caligrafii de valuri şi diagrame de păsări. Era un exerciţiu, o meditaţie în care toate celulele corpului meu vorbeau între ele.

Albatroşii zburau peste capetele noastre, uneori veneau aproape de noi să ne studieze. Puteam să stăm faţă în faţă cu aceste păsări neobişnuite, asemănătoare cu păsările furtunii, dar atât de diferite de ele. Erau prietenoase cu noi, ca şi cum ar fi vrut să creeze o clipă de perfecţiune cu oamenii.

Nu era de mirare că *Albatrosul* lui Baudelaire era cel mai cunoscut poem în toată lumea. Numai în

România, de exemplu, există peste o sută de traduceri, dintre care cel puţin 26 considerate de excepţie.

De ce tocmai albatrosul? Chiar şi eu m-am străduit să fac o variantă a mea, şlefuind textul mult timp ca pe o pepită de aur. Câtă bătaie de cap mi-au dat, de exemplu, cuvintele simple „prince des nuees", care fuseseră traduse diferit de poeţii traducători – regele norilor, monarhul furtunii, prinţul printre nori, prinţul înălţimii, regele rudă cu norii sau pur şi simplu stăpânul orizontului!

Desenam tot timpul, povestindu-i lui Simon despre variantele nebune, ca şi cum traducătorii ar fi vrut să capteze raze din pluralitatea sensului. Ca să nu mai

36

vorbim despre interpretarea poeţilor când venea vorba de cuvântul „albatros". Bineînţeles că nu socotea nimeni că era vorba de o pasăre, ci de cineva, rudă cu ei, poeţii, un geniu al spaţiului şi al exprimării care se simţea străin şi chiar ridicol pe pământ. Numai atunci când îşi ridica aripile în aer realiza adevărata măreţie a fiinţei sale.

În timp ce vorbeam, intram cu ochii în Simon, vedeam în el. Nunu bea, prefăcându-se că nu-i păsa de nimic. Desena o femeie tânără şi subţire cu o gură roşie de atâta sărutat. Dintre picioarele ei uşor

răsfirate curgea un şuvoi de copii morţi.

Imaginea m-a zguduit, era vorba de feminitatea mea sterilă.

Serile obişnuiam să mâncăm şi să bem împreună într-un restaurant mic, înainte ca Simon să plece la hotelul lui din Mangalia. Mă durea tot corpul din cauza nervilor surescitaţi – beam prea mult, într-un fum de ţigări şi un zumzăit de oameni de nedescris.

Deodată a intrat o femeie cu părul roşu ciufulit, băuse mult, s-a oprit la masa noastră şi a citit ca profeţii în aer:

— A murit, şi-a luat viaţa!

Nimeni nu îndrăznise s-o întrebe despre cine era vorba. Chelnerul a dat-o afară. Am rămas mută pentru tot restul serii.

Noaptea am visat un animal care mă ameninţa cu vocea lui Nunu: „Te voi sfâşia pentru că mi-ai distrus viaţa!”

37

Nunu îmi arătase alte feluri de a fi ale lui, insuportabile. Cu toate că înainte de culcare îl sărutam, ca de obicei, urându-i noapte bună.

La sfârşitul săptămânii eram mai liniştită, pentru că nimic rău nu mi se întâmplase. Dar numai la o oră după acest fals sentiment l-am auzit pe băiatul de la poştă strigându-mă;

— O telegramă de la Bucureşti, a spus el, trăgându-şi sufletul. Te-am căutat peste tot!

Am citit repede pe bucata de hârtie: „Tata mort, vino acasă, mama”.

Am fugit de-a lungul plajei, bolborosind i tata mort, tata mort! Nu ştiu cum am ajuns la vila noastră, m-am îmbrăcat şi mi-am strâns lucrurile într-o valijoară, luând-o pe jos către aeroport. Nu ştiam dacă trebuie să mă duc la Mangalia sau la Constanţa.

Nunu a aflat mai târziu, a luat un taxi şi m-a ajuns din urmă. Am plâns în braţele lui, am călătorit împreună până la Constanţa, de unde am luat avionul spre

Bucureşti. Am ajuns chiar în ziua incinerării. Mama mă aştepta cu ochii umflaţi de plâns. Slăbise şi mai mult.

— S-a aruncat în gol, a spus ea.

Vocea i s-a frânt şi a hohotit de plâns.

O rudă îi povestise lui tata că prietenul său murise în lagărul de la Canalul Dunărea – Marea Neagră.

Tata îşi pierduse dintr-odată toată plăcerea de a mai trăi. Se

simţea singur. Eu nu-i scrisesem niciun rând.

Ştirea despre sinuciderea tatii se răspândise în tot oraşul. Prieteni, cunoscuţi şi necunoscuţi veniseră la

38

Crematoriu cu flori şi lumânări, pentru a-şi lua adio de la corpul zdrobit în cădere.

Niciun preot din ţara noastră devenită ateistă n-a vrut să-i dea lui tata un loc de odihnă pe pământ.

Trebuia să fie ars şi cenuşa să fie răspândită în vânt.

În loc de slujbă ni s-a dat să semnăm o hârtie şi apoi „privilegiul" de a privi printr-o ferestruică a cuptorului când cadavrul era ars. Mama a refuzat şi datoria mi-a revenit mie.

Am văzut cum corpul a fost aruncat în foc. Linţoliul s-a desfăcut, se putea spune că mortul înviase în mijlocul flăcărilor – apropiindu-se de geamul mic cu ochii holbaţi de groază. Uneori cădea ca să se ridice brusc, ca şi cum ar fi vrut să ceară iertare. Apoi a început că danseze, semănând cu un curcan cu spatele explodat într-un evantai roşu. Când focul a devenit mai puternic, corpul s-a înnegrit de tot, devenind greu şi căzând în foc ca o mică planetă consumată.

Am început să râd ca o apucată. Mama a vrut să-mi dea o palmă, dar mâna i-a fost oprită la jumătatea drumului de mâna lui Nunu. La ieşirea din

Crematoriu am văzut fumul negru şi un miros de carne arsă ne-a învăluit. Tata urca spre cer în formă de fum şi miros.

S-au împărţit colivă şi vin pe colina Crematoriului.

Apoi ne-am dus acasă.

Am revăzut totul după atâta timp – ultima mea scrisoare, foarte veche, era pe masă, sub ochelarii lui tata. Pe perete – desenele mele frumos înrămate.

39

Amurgul cădea peste ele cu o lumină semănând cu o piele îmbătrânită.

Era o vară apăsătoare în Bucureşti. M-am întors în cămăruţa mea, plimbându-mă în lung şi în lat. Mi se părea că pământul mi se clătina sub picioare.

Simon s-a întors pe neaşteptate la Bucureşti, căutându-l pe Nunu. Apoi ne-am întâlnit toţi trei. Simon m-a cerut în căsătorie, fără

să-i pese de Nunu. După aceea, fără să ştie ce spune, a plănuit o călătorie pentru toţi trei în Franţa.

În timp ce noi fuseserăm la înmormântare, Simon călătorise în Delta Dunării ca să observe păsările.

Făcuse observaţii despre viaţa lor, despre zborul şi penele lor principale. Se gândise să scrie o carte, o istorie a păsărilor din deltă. Cu toate că venise în ţară cu alte planuri.

Delta Dunării nu era numai un loc în care conviețuiau oameni de diferite rase, ci şi un imperiu al păsărilor, animalelor şi plantelor, un labirint de poteci acvatice şerpuind printre insule de stuf unde piţigoi, stăncuţe, cintezoi, cocostârci, pelicani şi alte cunoscute şi necunoscute animale îşi duceau viaţa lor secretă.

Cormoranul îi făcuse o impresie deosebită lui

Simon. O pasăre de deltă lungă, neagră, cu gâtul şi capul împestriţate cu alb. Ciocul era lung şi îndoit, încât peştii înghiţiţi trebuiau să vireze înainte ca să ajungă în gât.

Simon a imitat pentru noi ţipătul cormoranului când se împerechează, un cântec erotic care dura cinci minute. Ştia să imite de minune păsările astea – gâtul lor întins, ciocul deschis, amintind de păsări arhaice ce zburau peste vechile şi noile bălţi.

La sfârşit, Simon a bătut din mâini – exact aşa cum face cormoranul cu aripile sale – m-a luat în braţe, m-a aruncat în aer, cum făcea tata când eram copil.

Era jocul cel mai ameţitor al oamenilor cu propriii lor pui.

După plecarea lui Simon, Nunu a început să-l numească „intrus”. Nu înţelegea de ce mă ceruse în căsătorie. „A te căsători cu un artist”, spunea el, „e ca şi cum un bărbat sănătos s-ar culca în patul unui bolnav”.

Nunu lăsa să se înţeleagă că toţi bărbaţii sunt la fel. Majoritatea fac ce vor cu femeile, apoi dispar. Pe el însuşi nu se punea în categoria bărbaţilor.

Apoi a tăcut. La sfârşit a încercat să-mi sărute picioarele, dar l-am respins şi i-am spus noapte bună, părăsind atelierul lui mare pentru cămăruţa mea de la mansardă.

Când a sosit timpul călătoriei noastre în Franţa.

Nunu s-a îmbătat şi şi-a rupt clavicula. Am luat avionul singură, exact aşa cum mă visase odată mama.

Aveam de gând să nu mă mai întorc niciodată în viaţa mea veche. Dar ultimele cuvinte ale lui Nunu îmi sunau veşnic în urechi: oricât de fericit ţi se pare că eşti, e mereu ceva care îţi lipseşte. Era vorba despre el, cel care îmi va lipsi mereu.

41

4*

După un an a murit mama, apoi Nunu. Până la urmă chiar şi Simon. Au murit cu toţii, deşi eu credeam că cei iubiţi de mine sunt nemuritori.

Nu te poţi separa niciodată de ceea ce ai iubit. Aşa spun visele în care morţii apar unul după altul chiar din acel timp în care nu-i cunoscusem. Nunu şi Simon mă fixează în vise ca nişte străini. Tata şi mama, într-un timp necunoscut mie, sunt numai o pereche de îndrăgostiţi, proaspăt logodiţi, cu neînsemnate supărări de nuntă.

Uneori aud în aer puternice bătăi de aripi, simt cum mâinile mi se ridică în sus, cu corpul între ele.

Cineva mă ţine încă.

Marea bunătăţii

Feifel zăcea treaz în pat, cu un picior umflat. E un bărbat înalt, are ochi negri şi o gură cam mare. O

mustaţă subţire îi umbreşte buza de sus.

În rest, înfăţişarea lui aminteşte mereu de un pin răsucit de furtună care şi-a pierdut ramurile pe o parte.

Azi, ca şi ieri, Feifel se simte aşa, ca şi cum viaţa s-ar fi scurs din toate părţile corpului său. De unde slăbiciunea asta nouă? se întreabă el.

Oare s-a terminat viaţa pentru mine? Ne apropiem cu paşi mari de staţia finală?

Feifel încercă să-şi amintească prietenii. Dar în prezent nu exista niciun prieten cu care ar fi putut să se întâlnească. Fusese atât de critic cu toţi!

Acelaşi defect etern: cum face cunoştinţă cu cineva, începe imediat să caute chichiţe în persoana celui care i se prezintă, ca în faţa unei radiografii severe.

Şi acum ce bucurie îi mai rămăsese? Fără prieteni, viaţa părea ca o mare secată.

Soţia lui, Rita, cu zece ani mai tânără decât el, obişnuia să-l

provoace în fiecare dimineaţă:

44

— Dragă Feifel, te rog, fă ceva bun azi!

Ca şi cum pământul ar cere ceva în schimb pentru darurile lui.

Să facă ceva bun. Hmm. Ce?

Feifel încercase toată viaţa să ghicească ce i se cere, în fond.

Fusese mereu amabil şi generos cu soţia lui, Rita.

Dar ea nu remarcase niciodată. Şi, cu timpul, apăruseră între ei numai jigniri, vorbe grele şi ţipete.

Rita e vânzătoare ambulantă, are un chioşc pe roţi – fierbe cartofi şi cârnaţi să domolească foamea universală a trecătorilor din marele oraş Stockholm.

Afacerile merg bine şi banii se adună în grămezi.

Feifel e jurnalist la un ziar evreiesc şi, după propria descriere, un om minunat cu inimă fierbinte şi foarte citit. Rita se măritase cu el din cauză că era singură şi

Feifel era atât de diferit de tot ce cunoscuse până la el.

Mai târziu însă, şi-a dat seama că toate calităţile soţului nu erau de ajuns într-o căsnicie. Ca suedeză, pretindea mult mai mult.

Nemulţumirea Ritei crescuse după operaţia de prostată a lui Feifel, când ea începuse să vorbească tot mai des despre colegul ei simpatic, polonezul

Saşa, tovarăşul ei de afaceri.

De obicei, Feifel încerca să scrie articole ziua. Dar mergea al dracului de greu! Ca şi cum un demon încerca să-l ademenească, luându-l în răspăr tot timpul.

45

Pentru a-şi înviora puţin simţurile, obişnuia să răsfoiască reviste cu femei goale. Dar, constata el de fiecare dată cu amărăciune, aceste frumoase neruşinate nu mai puteau să aprindă nicio scânteie de plăcere în el. Înainte îşi găsea plăcerea cu ajutorul acestor „fete păcătoase” şi, sub flamura obişnuinţei, navigase mult timp hai-hui, plin de mulţumire, dus de o briză plăcută.

Cam pe la 50 de ani o întâlnise pe Rita. Fusese o iubire de la prima vedere! Iubire care se stinsese treptat – pentru că iubirii, asta o ştia el de mult, îi place să vagabondeze ici şi colo, nimeni neputând s-o stăpânească şi să-i dibuie cărările.

Ca mulţi alţii, Feifel se arsese de multe ori. Fără să devină scrum. Pe perioade scurte, iubirea îl încălzise şi, hrănise, lăsându-l mereu înfometat.

Capcană eternă pentru o inimă pasionată ca a lui.

De aceea se căsătorise, gândindu-se să protejeze iubirea sub aripile dragostei casnice.

De unde să ştie Feifel că iubirea îşi era de ajuns ei înseşi, folosind corpurile omeneşti ca pe nişte cai de plăcere, ca apoi să lase totul în plata Domnului, fără să zică nici măcar un mic „adio!”

Fiefel nu putea uita niciodată ziua în care Saşa, polonezul evreu, venise prima dată la ei. Era îmbrăcat pur şi simplu ca un papagal: pantaloni de culoarea mării şi veston roşu. Saşa era roşcovan şi fuma tot timpul trabuc, scoţând pe gură inele de fum în direcţia lui Feifel.

Era în asta o sfidare, pentru că (aşa tălmăcise

Feifel) îi era frică de soţul Ritei. Feifel aflase că Saşa fusese căsătorit cu o poloneză şi fusese nefericit.

Nefericirea se vedea pe faţa lui ca un eşec perpetuu care nu putea fi o carte de vizită bună pentru o nouă iubire.

Feifel îl blestema pe Saşa de câte ori îl vedea, rugându-se ca îndrăgostirea dintre el şi Rita să se termine cu un clar fiasco.

Din clipa când apăruse Saşa în viaţa lui şi a Ritei.

Feifel începuse să se roage la Cel de Sus, el care fusese un eretic, un om fără Dumnezeu. Acum se ruga folosind cuvintele lui Iov, recunoscând puterea

Celui de Sus asupra destinelor umane:

„Dar eu ştiu că Răscumpărătorul meu este viu şi că

El, în ziua cea de pe urmă, va ridica iar din pulbere această piele a mea ce se destramă. Şi afară din trupul meu voi vedea pe Dumnezeu”.

Da, părea simplu: el, Feifel, care contemplase o viaţă întreagă femeile, cu corpul lui plin de sănătate, promitea acum să-l contemple pe Dumnezeu cu ce-i mai rămăsese: un corp hodorogit şi chiar mai mult:

fără corp, numai cu ce-i mai rămăsese din sufletul ars de atâtea iubiri.

— ÎN FOND, CE E UN OM?

Feifel ciulise urechile. Cine vorbise? Era singur în tot apartamentul.

— Oare vorbesc singur ca toţi boşorogii?

47

— E PERICULOS SĂ AŞTEPŢI ŞI PLIN DE PRIMEJDII SĂ MERGI ÎNAINTE!

Lui Feifel i se făcuse frică. A cui era vocea? O

putere ascunsă dând glas gândurilor lui? Sau poate era vechiul lui demon literar care-l vizita din nou.

Acel demon care-l sabotase ani în şir, contribuind la dispariţia puterii lui de a scrie un roman.

Feifel se privi în oglinda din faţa patului, ca să vadă dacă demonul îi stătea călare pe umeri. Se văzu galben, uscat ca o stafie.

Era un om singur care-şi ţinea tovărăşie. O companie degradantă pentru un evreu care îşi iubea semenii

(sau numai îşi închipuia asta) mai mult decât pe sine însuşi.

— ÎNTR-ADEVĂR?

Întrebarea fusese urmată de un hohot de râs plin de dispreţ.

Acum era clar pentru Feifel: avea mai mult de doi demoni în corpul său impunător. Încercă să-şi învingă

„Duşmanii" prin indiferenţă, în loc să se pună la masa de scris să compună un articol. Se simţea toropit de oboseală fără să fi făcut nimic. Până la urmă îşi dădu un brânci ca să se scoale, ajungând până la masa unde îl aştepta maşina de scris italiană pe care Rita i-o făcuse cadou. Încercă să scrie, făcând mereu greşeli. Zadarnic. Îl dureau toate degetele. Căută stiloul, dar acesta curse şi făcu pete.

— Totul e împotriva mea, mormăi el. Exilul m-a degradat, făcând din mine un novice, ca scriitor şi ca soţ. În loc să devin bătrân şi înţelept am devenit mai

48

prost şi mai „tânăr". Am „regresat", cum spun psihologii.

Feifel a mai încerca să mai scrie un timp cu stiloul, dar nu mergea deloc.

— La dracu' cu creaţia, a strigat el, aruncând stiloul în perete. Pete negre apărură pe tapetul alb ca în gravurile lui Miro.

— HA, HA, HA!

Feifel a auzit hohotul de râs clar. Toate aceste ha-ha-uri erau o batjocură, sunete pline de sarcasm.

A capitulat imediat şi s-a retras în pat, căutând adăpost sub

aripile calde ale somnului.

Feifel a dormit aproape o oră. Soarele asfinţise.

Aerul din cameră devenise albastru indigo. Era toamnă, zilele începuseră să se scurteze.

După un somn bun, Feifel se simţea din nou bine, cu toate că îşi udase pantalonii şi cearşaful. Dar ce miracol! Durerea îi dispăruse din piciorul umflat, începu să fredoneze o melodie populară foarte iubită, deşi nu-şi mai amintea toate cuvintele:

Cine te-a făcut pe tine, Tudoriţo nene, aşa 'naltă şi subţire, Tudoriţo nene!

Parcă m-a-ntrebat pe mine, Tudoriţo nene, parcă m-a-ntrebat pe mine, Tudoriţo nene!

Sub farmecul vechi al cântecului popular, Feifel îşi promise să devină un soţ bun. Şi-a schimbat repede pantalonii, a strâns cearşaful şi a îndesat totul în

coşul cu rufe murdare. Atunci şi-a dat seama că era mult de spălat.

Fără să se gândească prea mult, s-a hotărât să facă o faptă bună – să-i facă o surpriză Ritei, să spele el toate rufele. Când a trecut pragul spălătoriei blocului, şi-a adus aminte şi de trenciul Ritei, s-a întors să-l pună şi pe el la spălat. Rita ofta întotdeauna când deschidea garderobul, spunând mereu că uită să-l spele.

Dar în spălătorie Feifel se simţi din nou obosit şi somnolent. Ca de obicei, îl vizită gândul că orice ar face e zadarnic. Dar pentru că trebuia mereu să-i fie pe plac soţiei se străduia să facă totul perfect. Iubirea pentru Rita creştea parcă în pieptul lui ca un val de mare. Rita nu era numai soţia lui, ci într-un fel chiar mama lui pe care o pierduse în copilărie. Cu toate aceste sentimente bune se întoarse în bucătărie, cu gândul să pregătească de mâncare, în timp ce maşina de spălat lucra în ritmul ei obişnuit.

La ora şase Rita s-a întors acasă. Strălucea de bucurie văzând că masa era pusă, lumânările aprinse, vinul şi mâncarea bună o aşteptau chiar pe ea. Ochii ei migdalaţi aveau o strălucire tinerească.

— Ce surpriză! Să fiu oaspete în propria mea casă.

Apoi deschise uşa garderobului ca să-şi pună acolo geanta.

Feifel se gândea: acuma va remarca că lipseşte trenciul. Va fi

bucuroasă să-l ştie în maşina de spălat!

O să mă sărute, poate, cum n-a mai făcut-o de mult.

Dar Rita l-a întrebat iritată:

50

— Unde e trenciul?

— Trenciul murdar? a întrebat-o Feifel zâmbind. E

la spălat, împreună cu toate rufele murdare.

— Ipocritule, m-ai spionat, ştiai că umplu buzunarele cu bani şi hârtii importante! ţipă Rita, apucându-se de cap în timp ce se îndrepta spre spălătorie urmată de Feifel.

Rita a smuls trenciul din maşina de spălat, golindu-i buzunarele.

Feifel privea zăpăcit cele câteva resturi de hârtie colorată.

— Nebunule, sunt ruinată, urla Rita scoasă din minţi, prostule, cap sec!

— M-am gândit… am vrut să…

— Nu mai spune nimic, mă dezgusti, îmi vine să vărs!

Rita s-a dus la toaletă.

Feifel îşi frământa mâinile gândind: „Dragostea îi omoară pe oameni şi căsătoria îi îngroapă de vii!

Toată viaţa asta pare o farsă îngrozitoare!”

Rita ieşise de la toaletă, era galbenă de furie şi în jurul buzelor avea ceva ca o spumă albă, buzele îi tremurau. A umplut repede două valize cu lucrurile ei: bluze, fuste, lenjerie, pantofi. Apoi a părăsit casă, plângând.

Pe masă se răcea mâncarea, dar lumânările ardeau cu flăcări pâlpâitoare. Feifel a băut şi s-a îmbătat cu vinul destinat să-l înalţe în ochii Ritei.

51

Apoi s-a târât spre pat, dar mai întâi s-a uitat în oglindă. Atunci a auzit din nou acel râs ironic. Era el însuşi care-şi bătea joc de propria nenorocire?

Cum ar fi putut să ştie că Rita obişnuia să pună bani şi hârtii importante în trendul jegos?

La miezul nopţii au venit în vizită alte gânduri şi mai triste: „Sunt un mare păcătos, de aceea mi-e greu să fac fapte bune! Sau, mai exact, demonii mă împiedică să fac binele! Dar dacă am să mă exersez făcând binele, atunci poate o să mă schimb. Trebuie să mă obişnuiesc

cu binele, asta cere timp. Trebuie să tânjesc mereu după ce e bine şi poate… până la urmă ceva din stropii mării bunătăţi mă vor atinge şi pe mine".

Toată noaptea a stat la masa de scris, străduindu-se să scrie un articol, deşi nu avea niciun chef de aşa ceva. Despre miturile Cabalei în lumea actuală. La redacţie, colegii l-au lăudat pentru prima oară. Era atât de ciudat. Cu cât se simţea mai neputincios, cu atât mai mult creştea în el o speranţă nouă.

Dar seara era mereu singur, simţindu-se bătrân şi obosit. Casa era făcută pentru a fi locuită de două persoane, chiar mai multe. Rita îşi dorise un copil.

Acum îşi dădea seama cât de importantă pentru viaţă era înţelepciunea Cabalei – prin făptura femeii se realiza chipul bărbatului, comparabil cu faţa lui

Dumnezeu. Femeia era născătoare de Dumnezeu.

Când Rita era acasă sau când el o aştepta să vină, domnea în casă o atmosferă armonioasă. Acum domnea liniştea morţii. Chiar şi obiectele purtau parcă doliu.

52

Totul era dezechilibru. El însuşi şchiopăta mai mult ca de obicei. Numai telefonul era insensibil, ca şi cum ar fi aparţinut unui alt ordin existenţial. Feifel îl privea mereu ca pe un colac de salvare.

Într-adevăr, târziu, către miezul nopţii, telefonul începu să târâie insistent. Feifel ridică receptorul surprins.

— Daaa!

Era sora lui, Hanna, din Tel Aviv. Ştia deja că Rita îl părăsise.

— Feifel, ascultă, îţi aminteşti de Olga Davidovici?

Sigur că-şi amintea de micuţa Olga, fusese ca o fiică pentru el. Se căsătorise cu un aviator şi Feifel fusese gelos pe fericirea ei.

— Ce s-a întâmplat cu Olga? întrebă Feifel.

— Soţul ei a murit într-un accident de zbor. Acum e singură cu două fetiţe. M-am gândit imediat la tine.

Invit-o la Stockholm, cu fetiţele, bineînţeles! Ca să trăieşti din nou ca un evreu normal. Dă-o uitării pe fluşturatica de nevastă-ta! Pune-te repede la masă, scrie o scrisoare şi o invitaţie!

Feifel a rămas cu gura căscată. Ca de obicei, Hanna era dictatorială. Vocea ei semăna atât de mult cu vocea Ritei… Oare nu-l

îndemnase chiar demonul lui să facă binele?

Feifel se hotărî să fie surd la toate insinuările

Hannei.

„Sunt bătrân acuma, nu le mai pot oferi nimic femeilor. Olga e tânără, pot deveni soţul ei pe hârtie, dar nu în pat!"

53

Însă în capul lui se auzea bâzâind o altă voce:

„N-are importanţă că eşti bătrân! UN BĂRBAT POATE SATISFACE O FEMEIE ÎN MULTE FELURI! CURAJ!"

Feifel înţelesese: era demonul lui, care încerca din nou să-l rătăcească.

Fără îndoială că demonul îi cunoştea punctul slab:

Feifel voia să fie iubit cu orice preţ. A face binele era, fără îndoială, drumul cel mai scurt spre iubire.

S-a aşezat imediat la masa de scris – stiloul nu mai făcea pete. Dintr-o suflare i-a scris Olgăi, invitând-o cu fetiţele în Suedia. O numise „tânăra mea soţie".

Era o nebunie, şi totuşi câtă bucurie resimţise după acceptarea ei!

De Sabat, Feifel se afla din nou în sinagogă – tocmai sosiseră evrei din Rusia, care aveau nevoie de ajutor. Feifel a făcut cunoştinţă cu o tânără pianistă din Moscova, Tamara. Ea şi băieţelul ei doreau să rămână în Suedia, dar fuseseră refuzaţi, trebuiau să părăsească imediat ţara.

— O să mă sinucid, a spus Tamara plângând.

Feifel îi remarcase deja ochii verzi ca smaraldul.

— Te voi ajuta, a spus Feifel precipitat. Şi ca şi cum n-ar fi fost de ajuns, a adăugat i

— Mă căsătoresc cu tine!

— Mulţumesc! a răspuns Tamara şi ochii mai mici, tot de smarald, ai băieţelului ei, s-au umplut de lumină.

Tamara a primit imediat adresa şi numărul de telefon al lui Feifel.

54

După asta, el a părăsit în grabă sinagoga.

Ajuns în stradă, şi-a spus: „Eşti nebun, Feifel, de ce ai cerut-o de nevastă pe Tamara? Ai uitat că eşti căsătorit cu Rita, iar Olga va veni

aici, cu fiicele ei!

N-ai destule griji?”

Dar oare era el însuşi cel care vorbea sau era din nou „celălalt”?

Afară, în aerul proaspăt, totul părea ireal.

Ziua următoare, Feifel le-a uitat şi pe Olga şi pe

Tamara.

Dar seara Tamara l-a sunat, amintindu-i de neliniştea şi aşteptarea ei şi a fiului.

Feifel tocmai încerca din nou să scrie despre Cabala, care îl ajutase să înţeleagă inima omenească. Dorea să scrie despre Lilith, despre magica ei făptură telurică.

Imposibil – era ca şi cum s-ar fi reîntors în acel cerc vicios: nu mai putea scrie niciun rând. În plus, îl dureau degetele şi stiloul începuse să picure din nou, făcând pete mari de cerneală.

Ca de obicei când era vizitat de neputinţa de a scrie, a ieşit să se plimbe, ca să-şi pună gândurile în mişcare.

În dreptul lui Hotorget, un italian l-a întrebat care e drumul care duce la gara centrală. Era din Palermo, şi se prezentase într-un fel simpatic:

— SEVERINO PANE VINO!

Era un băiat foarte fermecător, întâmplător lefter şi fără acoperiş deasupra capului!

O voce şoptise în urechea lui Feifel tot timpul:

55

— Ia-l cu tine acasă! E păcat să laşi un tânăr atât de plăcut să îngheţe în stradă.

Severino era îmbrăcat într-un pardesiu subţire şi pe deasupra mai era şi mort de foame. Aşa că Feifel l-a invitat la restaurant, apoi, fermecat de felul de a povesti al tânărului, a spus:

— Vino acasă la mine, soţia m-a părăsit, aşa că poţi dormi în camera ei!

Severino i-a mulţumit imediat şi dintr-odată camera

Ritei s-a transformat în universul Severino.

A doua zi Feifel i-a cumpărat haine noi, cărţi, tot ce dorea Severino, bucurându-se ca la regăsirea unui fiu pierdut.

Feifel lucra ziua la redacţie şi seara era cu Severino, care ştia să gătească de minune. Ce plăcut, era ca şi cum primise în dar un fiu la

care visase mult, după pierderea unei soţii certăreţe.

Severino povestea istorii minunate. Străzile din

Palermo, la fel cu cele din Bucureşti, locul de naştere al lui Feifel, erau pline de aventuri palpitante. Acolo se amestecau călugăriţe, hoţi şi curve, într-o culoare pestriţă a vieţii.

Feifel crezuse că găsise, în sfârşit, o sursă care putea să-i revigoreze imaginaţia pierdută.

Dar într-o zi Feifel se întoarse acasă ceva mai târziu ca de obicei, cumpărase bilete la Operă. Era o surpriză pentru Severino, care iubea opera şi auzise că Suedia avea cântăreţi faimoşi.

Uşa de la apartament era larg deschisă, în micul vestibul nu mai exista niciun umeraş. În sufragerie.

nicio masă, niciun scaun, niciun raft cu cărţi. Nimic, chiar şi paturile dispăruseră. Casa era goală, ca şi cum Feifel se mutase din apartament şi fantoma lui revenise acasă.

Era exact aşa cum Severino însuşi îi povestise – cum hoţii vin în vizite-fulger, cu camioane mari, golind casa într-un sfert de oră.

Feifel s-a aşezat direct pe parchet şi a râs. Capul îi atârna ca o floare a soarelui grea de ulei. Apoi strigase:

— Dracu' să te ia!

Nu mai era nimic de făcut.

Aşa a trecut un timp. Feifel n-a făcut multe. Încercase din nou să scrie, dar n-a mers de loc. Şi-a cumpărat un pat şi un telefon. Casa părea mereu pustie. Începuse să fumeze din nou, ca să păcălească timpul. Într-o seară telefonul a sunat. Era Rita.

— Cum o mai duci?

— Bine. Dar tu?

— Tot bine. Vreau să ştii cât de mult ţin la tine şi vreau să mă întorc acasă. Cât mai repede. Nu pot trăi fără tine.

— Nicio grabă, avem toată viaţa înaintea noastră, a răspuns Feifel calm şi apoi a pus telefonul în furcă.

În aceeaşi seară, spre miezul nopţii, a sunat Tamara.

Peste două zile a primit o telegramă de la Olga, cu textul: „Venim într-o săptămână!"

Da – Rita, Tamara, Olga! Cu ochiul interior, Feifel le vedea pe aceste trei femei tinere în lacrimi. Aveau nevoie de el! Fără nicio

îndoială.

57

— Dar cum o să descurc cu toate trei?

— E demn şi plăcut să încerci să faci lucruri grele.

— Sigur, chiar glorios.

— Fii liniştit!

— Da, o să fiu cât se poate de liniştit.

Şedea pe parchet cu picioarele încrucişate, dând drumul unui rotocol de fum şi privindu-l intens cum plutea prin aer. O adevărată operă de artă, a nimicului. Vorbise singur? Cu o voce venită din cap? A

râs, ca să-şi audă şi râsul.

— Oare e râsul meu sau al altcuiva?

Nu mai avea nicio importanţă. Feifel simţea că era pe drumul cel bun: spre MAREA BUNĂTĂŢII.

Multe zile trecuseră fără ca Feifel să ştie cum. Se ducea ca un automat la redacţie, apoi rămânea acasă, fumând sau răsfoind ziare din Tel Aviv. Fără să se simtă în niciun fel viu.

— Mi-am pierdut căldura omenească, îşi spunea îngrijorat.

Devenea din ce în ce mai palid, căci boala lui înainta în tăcere.

Sentimentele lui se treziseră brusc când îşi dăduse seama să nu mai avea mult de trăit. Râsese încurcat:

— Doamne, viaţa e atât de scurtă şi am atâtea de făcut!

Respirase greu în ultimul timp, dar acum, când simţea că viaţa va lua sfârşit în curând, respirase mai bine, era chiar uşurat ca de o povară.

Se aflase mult timp ca într-un cerc, sesizase ultima rotaţie şi depindea de el, de puterea fanteziei lui să pună cercul în mişcare pentru o nouă rotaţie.

58

Oricum, pustiul era mare – nu-l mai căuta nimeni, prieteni şi cunoscuţi îl dăduseră uitării. În locul lor, demoni şi spirite rele aşteptau să-l ia în ghearele lor din nou.

Şi într-adevăr asta s-a întâmplat – într-o seară când, zăpăcit de singurătate, a alergat ca un nebun de-a lungul şoselei Sveavägen după un tânăr care semăna cu Severino, impostorul. Ca şi cum n-ar fi fost de ajuns, începuse să strige în italiană:

— SEVERINO, TI VOGLIO BENE!

Când bărbatul după care alergase se întorsese curios, Feifel rămăsese perplex: nu era Severino!

Bineînţeles.

Îşi ceruse scuze bâlbâindu-se, schimbând direcţia, cu inima grea.

Cum fusese posibil să alerge după „Severino” când el abia se putea ţine pe picioare? Şi cum îi veniseră pe buze cuvintele intense „SEVERINO, TE IUBESC”?

Nu erau cuvintele lui, ci ale altuia, care vorbea dinlăuntrul lui.

Se întorsese acasă dezamăgit, se aşezase în pat fără să se dezbrace, închisese ochii şi alunecase într-un somn trist. Din când în când tresărea, ca şi cum demonii şi spiritele rele voiau să-l arunce afară din corp.

Feifel îşi văzu deodată viaţa ca pe un film prea lung şi absurd, în care el fugise de la o femeie la alta, neputincios să ia vreo decizie, să se ia o dată pentru totdeauna în serios.

59

Puternica rază de lună care aluneca prin fereastră începuse să-i murmure nume de femei, uitate de mult.

Ciudat, tocmai atunci telefonul începuse din nou să târâie. Era un semn că nu murise. Ridicase receptorul. Era sora lui, Hanna, din Tel Aviv.

Ca şi cum ea simţise că fratele ei avea gânduri sinucigaşe, prin comunicările secrete ale sufletului.

— Feifel, ascultă, ce-i cu tine?

— Mă gândesc să-mi trag un glonţ în cap! Să termin odată cu gluma asta proastă care e viaţa mea!

— Ce idiot eşti! Ah, Feifel, ce măgar ai devenit!

Gândeşte-te că poate trăim numai o dată şi tu vrei să mori! Eşti un ingrat, Feifel!

— Ce vrei de la mine?

— Am aici, lângă mine, pe cineva care vrea să-ţi vorbească.

Feifel auzi nişte chicoteli femeieşti, apoi o voce tânără şi senzuală trezi în el viaţa lui veselă din vremea când trăia în Bucureşti.

— Dragă Feifel, sunt eu, Olga Davidovici.

— Olga, se miră Feifel, simţind cum se ridica încet din adâncul mormântului către un cer feeric. O aşteptase la Stockholm. Dar ce făcea acum la Tel Aviv?

— Dragă Feifel, vreau să-ţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine.

— Pentru nimic, răspunsese Feifel încurcat.

— O să-ţi spun exact ce s-a întâmplat – de când m-ai cerut în căsătorie, invitându-mă la Stockholm, viaţa mea s-a schimbat total. Un val de simpatie s-a

60

năpustit peste mine şi l-am întâlnit pe iubitul meu din copilărie, venit din Israel într-o scurtă vizită la Bucureşti.

Vechea pasiune s-a aprins din nou. Ne-am căsătorit imediat şi acum trăiesc la Tel Aviv, cu fetiţele, bineînţeles. Mulţumesc, Feifel, şi iartă-mă! Datorită ţie valul vieţii mele s-a umplut de noroc, mulţumesc!

— Pentru nimic, a mormăit Feifel uimit.

Când puse receptorul în furcă, Feifel avu impresia că nu mai avea nicio greutate, că levita, ieşise pe fereastra deschisă, plutind deasupra acoperişurilor din cartierul în care locuia.

ti

Noaptea a fost blândă cu Feifel, dăruindu-i un somn bun.

După cinci ore bune de somn, s-a trezit brusc. În somn, ca şi în realitate, era Sabat.

Visase că rătăcea într-un cimitir, întâlnise un tânăr cu ochi plini de foc şi păr lung, negru. Îi dăruise un inel cu ametist. Împreună, se plimbaseră prin cimitir, fără să-şi spună un cuvânt.

Tânărul încerca să-l iniţieze pe el, Feifel, în misterele Cabalei.

Se aflau amândoi în Pereen, ţara de pe cealaltă parte a Iordanului, care se întindea de la Pella în nord către munţii Makaines, de lângă Marea Moartă.

Acolo se găseau multe morminte şi printre morţii obişnuiţi hălăduiau şi spirite impure, care eşuaseră în încercarea de a ajunge la un nivel elevat. Aceste spirite obişnuiau să ia în posesie corpuri, torturându-le în feluri de neimaginat. Peste tot apăruseră

61

oameni posedaţi, dominaţi de spirite impure, neputând să trăiască în lumină, hrănindu-se din întuneric.

Când se apropia lumina, spiritele impure începeau să se neliniştească.

Deodată se aprinseseră lumini mici. În razele lor se puteau

vedea spiritele celor posedaţi, care încercau să se ascundă cum puteau. Erau atât de înghesuite unele în altele, încât puteau fi luate drept tufişuri sau scorburi de copaci. Dar şi mai neliniştite deveneau când încercau să se lipească, precum ciupercile, pe gura tânărului şi a lui Feifel, sub unghii şi chiar în întunericul pantalonilor. Dar în realitate niciun om cu vedere normală nu putea să vadă aceste spirite.

Uimit de iniţierea concretă, Feifel începu să-şi spună rugăciunile pentru dimineaţa Sabatului.

Feifel îşi spălă într-adevăr faţa, apoi îşi inspecta cu grijă unghiile, deschise gura larg ca să-şi vadă culoarea limbii. La sfârşit îşi pieptănă cu grijă părul rar şi mustaţa care-i umbrea buza de sus. Se îmbrăcă frumos şi se duse la sinagogă.

Pe drum, tocmai când se simţea eliberat de puterea spiritelor visate, auzi în el o voce ironică:

— Ce idiot eşti!

Mai întâi se gândi la vechiul său demon zeflemitor, care încerca să se facă viu din nou. Dar treptat îşi dădu seama că nu era decât vocea Hannei, sora lui.

Cuvintele erau familiare răsfăţuri.

— Acum o ai numai pe Tamara, nebunule! Invit-o acasă, ia-o de nevastă! Repede, înainte ca să înceapă să miroasă a înmormântare la tine acasă!

62

Ajuns la sinagogă, Feifel căută în zadar chipul

Tamarei. Nici urmă de ea.

Un cunoscut, medic bogat, vânător de fuste, îi şopti la ureche, aşezându-se lângă el:

— O cauţi pe Tamara?

Feifel dădu din cap.

— Dar de ce mă întrebi?

— Cum de ce? Sunt la fel de interesat de ea ca şi tine. Inima mea întinereşte numai când îi aud numele.

Uită-te la dreapta ta, acolo o avem pe Tamara noastră!

Între timp a învăţat arta de a fi suedeză.

Feifel se uită la dreapta lui – acolo şedea o femeie blondă, cu ochelari negri.

Doamne, ce schimbată era, cum ar fi putut s-o recunoască?

— A devenit şi ea o falsă blondă, îi şopti Feifel vecinului său.

— Numai la suprafaţă, i-a răspuns medicul. Înţelegi, Tamara are nevoie de bătrâni ca noi, ca start în viaţă, ca apoi să zboare către tineretul ei.

Feifel deveni mut.

Medicul îi şopti la ureche:

— Că s-a făcut blondă, asta nu mă deranjează de loc, dar de ce îşi ascunde privirea după ochelari negri?

Feifel nu avea niciun răspuns. El însuşi ar fi vrut să pună nişte ochelari negri între ferestrele sufletului său şi lumea de afară.

Dezamăgit, părăsi sinagoga înainte de terminarea serviciului divin, vagabondând fără sens prin oraş.

63

Bău câteva beri într-un bar, încercând în zadar să converseze cu doi bărbaţi care se aşezaseră la masa lui.

Pe la ora şapte, se întoarse acasă cu picioarele grele ca două bucăţi de plumb.

Urcă scările şi când ajunse în dreptul apartamentului său, remarcă lipsa cheilor. Se căută în buzunare, nici urmă de chei!

Deodată se deschise uşa – în cadrul ei stătea Rita, râzând. Faţa ei strălucea ca faţa unui înger.

Mai întâi, Feifel crezu că era o fantomă, că spiritele impure luaseră o înfăţişare foarte bine cunoscută de el. Apoi, când „fantoma" deschise gura, îşi dădu seama că era Rita, soţia lui.

— Prostule, ai pierdut cheile din nou? Unde ai fost toată ziua?

Feifel nu ştia ce să răspundă. Era bucuros s-o vadă pe Rita, era ca şi cum i s-ar fi pus un elixir pe rana lui veche.

Remarcă imediat că Rita se schimbase, era frumoasă, cu picioare lungi, drepte. Mijlocul ei se îngroşase şi faţa avea parcă o lumină, tipică femeilor gravide.

În bucătărie aştepta masa aranjată de Rita. Totul îi amintea lui Feifel de trista zi în care încercase s-o mulţumească pe Rita. Îşi aminti de cearta din spălătorie, jignirile ei grele, cum Rita îl părăsise pentru a trăi cu Saşa.

Oare ce se întâmplase între Rita şi Saşa? Rita era gravidă cu copilul lui Saşa?

64

65

Rita se aşează pe un scaun în bucătărie, surâzând misterios, ca şi cum ar fi înţeles nedumerirea lui

Feifel.

Au mâncat şi au mâncat în tăcere, bând puţin vin.

Fiecare cu gândurile lui.

Deodată, lui Feifel i se păru că aude vocea Ritei:

— Te iubesc. Eşti inteligent şi elegant, ca întotdeauna. Te admir, sunt obosită de mitocani.

Era într-adevăr vocea Ritei. Răspunse imediat, cu toate că nu era sigur de vorbele ei:

— Ştiai că Saşa avea o soţie?

— Saşa a fugit în Polonia cu toţi banii!

Feifel râse pe sub mustaţă.

— Ţi-a lăsat vreo scrisoare de adio?

— Ajunge! strigă Rita şi începu să plângă.

— Şi iubirea? îl mai iubeşti?

— Iubirea? Iubirea e ceva care trebuie învăţat ca orice altceva, de exemplu ca înotul! Vrei să ne plimbăm puţin? Nu e târziu şi seara e frumoasă.

— Eu mă duc să mă culc, sunt obosit de atâta plimbat.

Dormitorul era plin de amintiri. Feifel se aşează în pat, gândindu-se la timpul care dispăruse. Un fel de a provoca moartea. Adormi cu gândul ăsta. O visa pe

Rita, era în faţa lui, zâmbind plină de iubire. Era ca şi cum ar fi existat mai multe Rite – avea tot ochii albaştri, blândă, cu faţa palidă şi serioasă, o fecioară suedeză.

66

Zilele treceau: luni, marţi, miercuri… din nou trecea o săptămână şi era sâmbătă din nou. Zilele mureau la fel ca oamenii. Tot şi toate trebuia să moară de mai multe ori într-o singură viaţă.

Rita a născut un băiat cu păr de păgân şi ochi verzi ca marea. Dar urechile îi erau puţin clăpăuge, amintind de Saşa. Atunci a auzit Feifel, din nou, vocea zeflemitoare:

— AR TREBUI SĂ-I MULŢUMEŞTI LUI SAŞA

PENTRU BUCURIA ASTA!

După câteva zile de fericire, liniște și încredere în sine, Feifel a auzit din nou că Saşa se întorsese în

Suedia. Că devenise bogat peste noapte, că o căuta pe Rita şi pe copilul lor. Copilul căruia Rita, în mare grabă, îi dăduse numele lui Feifel. Copilul lui Saşa, care parcă deschisese cerul pentru Feifel, devenind prelungirea firească a lui în dimensiunea veşnică.

Rita n-a divorţat niciodată, dar a trăit cu Saşa şi copilul – aşa încât căsătoria cu Feifel s-a scurs de la sine, ca apa în nisip.

— Trebuie să învăţ totul de la început, repeta

Feifel încăpăţânat.

Era singur, sărac şi, în adâncul fiinţei, liber.

1 K

Nebunul lui Emanuel

O, oamenii bătrâni, cei care se apropie de pragul luminos al morţii! Gândurile şi acţiunile lor mi se par pline de mister. Până în ultima clipă ei se ţin strâns de focul vieţii, arătându-ne deodată un chip necunoscut.

Dar mai bine să povestesc ce s-a întâmplat cu propriul meu socru, Noah Klinger. El locuia la Bruxelles şi eu aici, la Stockholm, dar graţie miracolelor tehnicii, pot spune că ştiam mereu tot ce se întâmplă la

Bruxelles. Ca şi cum Stockholm şi Bruxelles ar fi două jumătăţi de sferă bine sudate, într-o perspectivă cosmică.

Socrul meu, Noah, se trezea în fiecare dimineaţă la ora şase, numai şi numai să constate încă o dată, cu vădită amărăciune, că eşuase cu tot ce făcuse în viaţă.

Avea nouăzeci de ani bătuţi pe muchie, dar se simţea plin de jar sărind cele câteva trepte care duceau la camera lui de lucru, exact ca un băieţel sprinten pus pe şotii. Era scund şi avea acea chelie

68

care amintea de călugării catolici. Se îmbrăca în fiecare dimineaţă cu veston şi cravată, foarte elegant, ca şi cum ceva neaşteptat trebuia să aibă loc în fiecare zi. Se putea spune că se îmbrăca pentru imprevizibil.

Avea mereu o sticlă de coniac Napoleon într-un buzunar şi o pungă de ciocolată Cote d'or în celălalt buzunar, lucruri care-i asigurau buna dispoziţie la începutul greu al zilei.

Sclipirea din ochii lui albaştri era în acelaşi timp răutăcioasă şi plină de bunăvoinţă. Obişnuia să fumeze o ţigară într-un muştiuc de argint.

Avea cinci copii şi o soţie credincioasă care-l ajuta mereu în meseria lui de tipograf, de-a lungul unei vieţi pline de dificultăţi şi de utopice momente de fericire.

Mult timp, mai ales după împlinirea celor şaptezeci şi cinci de ani de patriarh al familiei, se gândise să se dedice studiilor religioase. Voia, cu alte cuvinte, să-şi regăsească rădăcinile şi în acelaşi timp să-şi afirme identitatea evreiască. Noah spunea adesea că

Tora era, chiar şi pentru cei fără credinţă, un izvor de învăţătură etică şi psihologică care nu seacă niciodată.

Într-o bună dimineaţă, când se aşezase ca de obicei la masă, aşteptând să i se servească micul dejun, Noah o anunţă pe draga lui soţie, Judit, următoarele:

— Datoria unui bărbat este aceea de a scrie! De aceea m-am hotărât să scriu un sul cu cele cinci cărţi

69

ale lui Moise. Asta se va considera ca un act pios, de credinţă din partea mea. Vreau să fac acest lucru în amintirea părinţilor mei, mărturie a unei recunoştinţe pioase.

Se făcuse linişte în bucătărie. Judit închisese radioul, părea furioasă, după cum ea însăşi mi-a destăinuit mai târziu, la telefon.

— Dar acum eşti pensionar, i-a strigat ea intrigată.

Atâta vreme am aşteptat să avem şi noi timp să călătorim prin lume, aşa cum fac pensionarii! De altfel e ceva neobişnuit, ca să nu zic deplasat, ca în zilele noastre cineva să se apuce să scrie de mână un sul al Torei.

— Da, ştiu, pare demodat, răspunse Noah cu voce stinsă. Totuşi, vreau să scriu cu propria-mi mână o

Tora şi s-o donez sinagogii noastre de aici, din

Bruxelles, cu ocazia unei sărbători. Tora e sfântă şi îi va inspira pe oameni, aducând un suflu de înnoire în comunitatea noastră.

Judit n-a mai spus nimic, dar în acea zi, Noah a remarcat că supa i s-a servit rece şi prăjiturile pe care

Judit le făcea special pentru el lipseau de pe masă.

Tot ce s-a mai întâmplat atunci n-a fost prea încurajator pentru

Noah.

Cu toate astea, el s-a aşezat la masa de scris ca să mediteze la sulul său. Avea impresia că a scrie cu propria mână cele cinci cărţi ale lui Moise era ca şi cum el însuşi ar fi primit Tora pe muntele Sinai. Ce minunat! Să se înalţe deodată atât de sus!

7°

Dar asta cerea o muncă plină de atenţie. Un sul al

Torei care conţine cea mai mică greşeală nu se poate folosi. În plus, trebuia să-şi procure pergament şi o cerneală neagră specială.

Felul de a scrie nu îi era străin, pentru că era un tipograf experimentat.

Între litere trebuia să fie o anumită distanţă, de asemenea între rânduri şi episoade. La fel, marginea liberă a paginii scrise trebuia să aibă o anumită mărime. Tot timpul trebuia să-şi aducă aminte că o greşeală cât de mică făcea Tora de nefolosit.

Ziua următoare, Noah a cumpărat cel mai scump pergament şi multe sticle de cerneală neagră specială.

Depusese totul în pivniţă şi se simţea fericit când, pe neaşteptate, Judit intră în cameră ca o furtună.

Aflase deja că toate economiile lor dispăruseră din contul bancar comun.

Noah dădu repede pe gât o sorbitură de coniac, pregătindu-se să fumeze o ţigară.

— Beţivanule, fumătorule, nebun de legat ce eşti!

Ai golit contul nostru ca să-l arunci pe ridicolul tău de joc!

— Despre ce vorbeşti, încercă Noah să câştige timp, ca nu cumva să se lase învins de furia femeiască. Deja începuse să se simtă ca un copil înspăimântat de furia mamei sale.

— Acum trebuie să alegi între mine şi Dumnezeul tău! îi strigase Judit hotărâtă.

71

Era o femeie puternică, cu păr drept şi lins, de culoarea şoarecilor, cu ochi albaştri spălăciţi. Se aprindea repede la mânie şi în plus era o zgârie-brânză.

Tonul vocii ei era aspru, dar în realitate mult mai inofensiv decât părea. Din acea zi, Judit n-a mai vorbit cu soţul ei.

Noah îşi petrecea după-amiezile vorbind la telefon cu vechiul

său prieten Charlie, în timp ce Judit se ducea la fiica lor, care locuia la o aruncătură de băţ de casa lor.

Cuvântul „beţivan" îl rănise pe Noah în mod deosebit. Nimeni nu-i reproşase vreodată obiceiul de a bea coniac.

„N-o să mai beau!", se hotărî el brusc, „să scrii cu propria ta mână Tora, asta cere să fii foarte treaz. Dar nu pot renunţa la fumat", îşi mai zise el îngăduitor.

„Fumatul e singura plăcere pe care o mai am în viaţă".

Zis şi făcut – Noah a ascuns imediat sticla de coniac în spatele cărţilor din bibliotecă, luând în schimb un bourbon din cel mai fin, care aluneca pe limbă ca mătasea.

Bea încet şi se uita melancolic pe fereastră. Străzile din Bruxelles îi aminteau deodată de timpul dinaintea primului război mondial. Atunci se îndrăgostise până peste urechi de Viviane din Gent, verişoara lui Judit.

Cu timpul, toate amintirile fericite deveniseră ceaţă.

Numai furia lui Judit rămăsese mai vie ca niciodată.

Judit se prefăcuse moartă, ca să pună la încercare iubirea lui. Şi Judit a învins, iar el, Noah, nu *mai fi* îndrăznise niciodată s-o înşele. Dar fusese de ajuns c-o înşelase o dată ca să piardă încrederea lui Judit pentru totdeauna.

Fiica lor era de partea mamei şi amândouă se întâlneau numai ca să-l critice pe el. Înainte de „nebunia cu sulul", Noah fusese un pasionat colecţionar de cărţi rare. Le cumpăra numai pentru plăcerea de a se pierde în ele, privindu-le. Acum simţea că Judit se înfuriase prea mult. Şedea disperat la masa de lucru, exersând cu mare răbdare, ca un copil conştiincios.

— Alef, bet, Atotputernice Dumnezeu, ghimel, daleţ, o, Milostive!

Cerneala neagră lucea puternic ca lumina.

Către miezul nopţii, când începuse să moţăie, i se păru că aude paşii soţiei sale. Înainte de a urca scările către camera ei, ea se oprise o clipă, apoi se aplecase, aruncând un bilet sub uşa lui.

Noah îl luase imediat, citind amuzat; OMUL NU

TRĂIEŞTE DUPĂ RAŢIUNE.

Era o sentinţă din Biblie. Plin de o bucurie îngrijorătoare, Noah luă tocul şi scrise pe dosul hârtiei:

NIMENI NU-I PROFET ÎN ŢARA SAU ÎN FAMILIA

LUI.

Apoi, mulţumit, pusese biletul pe masa din bucătărie, lângă ceasul pe care ea obişnuia să-l privească foarte des.

73

Din acea noapte, Noah începuse să comunice cu soţia lui numai prin astfel de bilete, pe care şi le lăsau peste tot în bucătărie.

Dar, de la un timp, Noah observă că Judit nu prea mai avea timp să-i răspundă. Era chiar foarte ocupată: ghida o pereche de japonezi – domnul şi doamna Takakusa, care închiriaseră un apartament pe strada lor.

Judit le arăta oraşul, încercând să amelioreze franceza lor de turişti.

Uneori, domnul Takakusa o conducea pe Judit acasă şi chiar urcau scările împreună către camera ei, cameră care era situată exact deasupra camerei de lucru a lui Noah. Aşa încât Noah auzea râsul, şuşotelile celor doi. Asta îl înnebunea, dându-i halucinaţii – i se părea chiar că vede prin tavan cum domnul

Takakusa pregătea ceva într-un vas, ca apoi să coboare cu acel ceva în bucătărie.

Lui Noah începuse să i se facă frică şi un om care tremură nu mai poate să-şi facă exerciţiile de caligrafie, în loc să scrie, acum începuse să-l spioneze pe domnul Takakusa toată ziua. Era o lovitură grea, un fel plin de umilinţă la bătrâneţe, să-l urmărească pe japonez cât era ziua de lungă.

Ca să nu mai amintim de nopţi, care i se păreau lui

Noah cele mai necruţătoare.

Uneori furia lui răbufnea la masa de scris şi scria câte un bilet plin de jigniri la adresa femeilor, citate luate din Ecleziast:

ŞI AM GĂSIT CĂ MAI AMARĂ DECÂT MOARTEA
ESTE FEMEIA A CĂREI INIMĂ ESTE O CURSĂ ŞI UN
LAŢ; ŞI ALE CĂREI MÂINI SUNT NIŞTE LANŢURI;
CEL PLĂCUT LUI DUMNEZEU SCAPĂ DE EA, DAR
CEL PĂCĂTOS ESTE PRINS DE EA. DINTR-O MIE AM
GĂSIT UN OM; DAR O FEMEIE N-AM GĂSIT ÎN
TOATE ACESTEA!

Cuvintele semănau cu o declaraţie de război. Şi

Judit a răspuns imediat:

GELOZIA E CA ÎMPĂRĂŢIA MORŢII; JARUL EI
ESTE CA JARUL FOCULUI!

Când Charlie a venit în vizită, s-a îngrozit: nu-l mai recunoştea pe vechiul său prieten. Slăbise cincisprezece kilograme!

— Eşti cumva bolnav? l-a întrebat el pe Noah.

— Judit are un amant, a gemut Noah înfrânt. Vor să-mi facă de petrecanie cât mai repede cu putinţă.

Apoi Noah i-a arătat prietenului său ceainicul în care „duşmanii" puseseră otravă.

— Nu eşti în toate minţile, i-a spus Charlie. Hai să bem amândoi din ceainicul ăsta otrăvit!

S-au aşezat şi au băut câte o ceaşcă de ceai, după care Noah a întrebat puţin jenat:

— Vrei să spui că toate astea sunt închipuiri?

— Gelozia, i-a spus Charlie răspicat. O boală a naturii omeneşti.

75

— Dar nu iese fum fără foc! L-am văzut cu ochii mei pe blestematul de japonez mergând cu pas de gâscă spre bucătărie!

— Gelozia, repetă Charlie, un păcat de neiertat.

Noah suspina neputincios:

— Pot lupta cu oamenii, dar nu cu natura lor!

— Natura ne pune beţe în roate, în schimb Tora ne arată cum să trăim. O lumină pe care nici măcar timpul n-o poate stinge.

După aceste cuvinte solemne, Charlie făcu o pauză, ştergându-şi cu grijă ochelarii. Era un bărbat puternic, între două vârste, pe mijlocul capului avea un ciuf de păr negru prin care îşi trecea degetele subţiri în timp ce vorbea.

— Ştiam eu că nu sunt în stare să scriu un sul cu

Tora, deşi m-am încăpăţânat să cred că sunt capabil să o fac. Cu toate că sunt bătrân, nu sunt pregătit sufleteşte pentru asta. Nu sunt smerit şi nici generos.

Uneori mi se pare că Judit este o străină. Ca şi cum

El, binecuvântat să fie numele Lui, vrea să lupte cu mine prin soţia mea! Ea vrea să mă împingă la moarte, cât mai repede!

— Stă scris în sfânta Cabala că o coborâre grabnică în moarte e necesară pentru un om pios. Altfel cum ar putea fi acel om încercat?

— E uşor să cazi în hăul morţii, dar mai greu e să te ridici de

acolo. Omul e îndrăgostit în mod curios de viaţă.

— Vino la sinagogă, n-ai mai dat de mult pe-acolo, i-a spus Charlie la sfârşit.

76

După plecarea lui Charlie, Noah a început să se roage plângând: „Doamne, rege al universului, Tu ştii cât de mult Te iubesc şi cum voios şi iubitor vreau acum, la bătrâneţe, să te servesc, dar nu ştiu cum".

Noah a aşteptat un semn că El, Cel de Sus, a auzit rugăciunea lui. În zadar, n-a venit nici măcar un răspuns cât de mic.

Ziua următoare era Sabat. Înainte de a se duce la sinagogă, Noah a coborât în pivniţă să arunce o privire pe pergament şi pe călimările cu cerneală neagră, strălucitoare. Când a deschis uşa aproape ruginită de timp, a fost izbit de un miros neplăcut. Un miros tare de şobolani.

A căutat în zadar pergamentul. Nu mai era nimic decât câteva firimituri amestecate cu praf negru.

Chiar şi sticlele de cerneală erau murdărite de praf negru, crăpate, şi o parte din cerneală se scursese în pământ.

Noah simţise o mare slăbiciune în tot corpul, gura i se uscase brusc, picioarele i se topiseră ca şi cum ar fi fost făcute din ceară. Se prăbuşise dintr-odată ca un pachet greu de pietriş. A stat aşa, în nesimţire, un timp în care toată viaţa i s-a derulat în faţa ochilor minţii, întârziind mai ales în camera lui Judit, acolo unde ea râdea şi şuşotea cu japonezul.

Către prânz, puterile i-au revenit miraculos; s-a ridicat într-o rână, strigând după ajutor. Judit a venit imediat, urmată de domnul Takakusa.

Noah abia se putea ţine pe picioare. Auzea vocea lui Judit povestind japonezului:

— A făcut praf şi pulbere toate economiile noastre!

Şobolanii au mâncat pergamentul şi şi-au înfipt dinţii în sticlele cu cerneală!

Noah nu putea să răspundă. Trebuia să suporte totul cu umilinţă şi curaj.

Tot ce se întâmplase îl ajuta să-şi înţeleagă mai bine insuccesele. Îşi amintise deodată cum, pe vremea

Vechiului Testament, cei care atingeau sau vedeau

Sfântul Chivot, prin care se dădea lui Dumnezeu un nume nou,

Emanuel, toţi mureau de moarte năprasnică.

Poate era şi el pedepsit în acelaşi fel. Sigur, cu mult mai multă blândeţe, pentru că voia să scrie sfintele litere ale alfabetului ebraic, şi prin asta îndrăznea să se compare cu patriarhul Moise. Parcă Cel de Sus, El însuşi, îi încercase credinţa cu o anumită compasiune.

După această întâmplare, Noah începu să scrie textele celor cinci cărţi ale lui Moise cu un toc simplu, pe hârtie obişnuită.

Dar pe când scria el aşa, concentrat, adâncit în apa literelor, se auzi în aer un susur. Tocmai scrisese:

LA ÎNCEPUT, DUMNEZEU A FĂCUT CERURILE ŞI

PĂMÂNTUL.

Aceste cuvinte mărturiseau un adevăr: că

Dumnezeu era un Dumnezeu creator.

Tocul zbura pe hârtia simplă. Susurul auzit se transformase parcă în cuvinte care i se lipeau pe creier, repetându-se cu ecou;

78

— KANISASSIKI AH!

MATAKIASSI AH!

Era greu de ghicit ce însemnau aceste cuvinte. Dar se simţea fericit, atât de fericit încât, uitând toate certurile, îi strigă lui Judit că Dumnezeu însuşi îi vorbise într-o limbă necunoscută.

Dar Judit nu-i răspundea niciodată. Atunci Noah mai scria câte un rând nou. Şi asta se petrecu aşa de-a lungul multor zile: el scria şi uneori auzea acelaşi cuvinte fără înţeles:

— KANISASSIKI AH!

MATAKIASSI AH!

Era ca şi cum Cel de Sus în persoană îl iniţia într-o ştiinţă subtilă, fără ca Noah să înţeleagă ceva din ea.

Când Charlie a venit din nou în vizită, Noah dormea.

Judit era acasă şi-i povestea:

— Ar fi fost mai bine dacă s-ar fi ramolit în loc să înnebunească. Acum îşi închipuie că Dumnezeu îi vorbeşte într-o limbă necunoscută. Îşi răspunde singur, crezând că Dumnezeu însuşi i-a vorbit. Cred că s-a sfârşit cu el, e gata copt pentru cădere!

Deodată Noah deschise ochii, spunând clar:

— N-am timp să mor! Se adresa lui Charlie. De altfel, crezi că e destul loc pe lumea cealaltă? Nu crezi că totul e plin, până la refuz?

Apoi surâse, apăsându-i mâna lui Charlie cu mâna lui bătrână care amintea de pielea de elefant. Adormi din nou.

80

Când Charlie plecă, toată casa deveni parcă pustie.

Domnul Takakusa nu se mai vedea pe nicăieri.

Înaintea nopţii de Sânziene a anului 1994, Noah a terminat de scris cele cinci cărţi ale lui Moise. Mulţumit, şi-a invitat soţia, copiii şi pe Charlie şi s-a aşezat solemn la masa lui de lucru, spunând că acum şi-a făcut datoria aici, pe pământ. După aceea scosese coniacul Napoleon din spatele cărţilor, servindu-i pe toţi. El însuşi bău plin de satisfacţie licoarea aurie, aşezându-se pe sofa alături de Charlie. Cu mâna dreaptă apăsă rând pe rând mâinile celor de faţă, spunându-le: „Vă iubesc!". Apoi se aplecase uşor către Charlie şi se stinse brusc, cu un surâs enigmatic pe buze.

Cei de faţă au fost atât de uimţi, încât nimeni n-a scos o lacrimă.

Judit a început să răsfoiască prin „opera lui Noah".

Cerneala strălucea puternic, ca şi cum lumina ascunsă în ea ar fi vrut să explodeze în aer secretul conţinutului celor scrise atât de îngrijit.

I 1 l l *U* 1 I l (I *i-i" l t*, 8U1, 1 1, 1, i Ist Să l «i, „» «Kj. lu' t & t „V
ÎI MI I t<, 1 *I* \ J «l I

8!

Joc de vară

Lumea e plină de indivizi ciudat de bogaţi, cu o viaţă secretă, interioară, care sunt o taină pentru familiile lor şi pentru prieteni, chiar şi pentru ei înşişi.

Viaţa lor e puternică, parcă separată de fiinţa lor, trăind dublu parcă numai pentru pasiunile ei.

Dar ce e pasiunea? Viaţa însăşi ne învaţă că totul poate deveni pasiune. Pot vedea pasiunea ca pe un joc de raze pe suprafaţa apei. Un dulce foc care nu seamănă cu focul, distrugând case şi păduri.

Pe vremea când soţul meu imprima cărţile la Milano, îl întâlneam destul de des pe tipograful Beppo Cavalli.

El venise odată chiar aici, la Stockholm, mai ales de dragul mării. Beppo navigase pe aproape toate mările.

Le cunoştea şi pretindea că aceste mări, de asemenea, îl cunoscuseră.

Beppo Cavalli se născuse la Milano, în acel oraş care se mai numeşte „capitale morale delle penisola", în acel oraş supranumit azi în Italia „fereastra către Europa".

Tipografia lui Beppo era situată nu departe de celebrul dom şi de biserica Sancta Maria delle Grazie.

82

În care există fragmente din fresca lui Leonardo.

Ultima cena. Se spune că fantoma lui Leonardo apare în oraş, în locurile în care el îşi petrecuse cei mai buni ani ai săi, în oraşul Milano, la curtea lui Lodovico II Moro.

Cerul e albastru precum florile de cicoare deasupra oraşului şi fiecare italian se simte în sinea lui un potenţial artist. Peste tot se mai vede încă jocul între profan şi sacru. Pentru un turist obişnuit Scala e, de exemplu, „îi grandioso teatro", dar pentru un italian e ceva mai mult – toţi ştiu că Scala s-a construit pe ruinele unei biserici, Sancta Maria delle Scala –, aşa că fundamentul întregului oraş este sacru ca şi viaţa.

Bisericile domină Milano cu putere împietrită. Dar, cu toate proporţiile gigantice, arhitectura Evului Mediu şi a Renaşterii avea o lejeritate de dantelă.

Beppo însuşi e convins că visul lui Gian Galeazzo

Visconti mai trăieşte încă. Fusese un mare „signore di

Milano" care pusese prima cărămidă când se construise domul. De aceea spera să fie iertat şi eliberat de multe păcate care-i îngreunau conştiinţa.

În fiecare dimineaţă, Beppo urca scările tipografiei, acordând acestui „signore" un gând pios. În acest fel se întărea în spirit, pentru că se simţea mereu obosit, vrând mai degrabă să se arunce pe sofaua albastră decât să muncească. Nu-l mai ţineau puterile.

La începutul activităţii sale avusese cinci angajaţi.

Acum era numai el şi fiul său, Benedetto, care încerca să ţină toate activităţile în echilibru. Edith, soţia lui

Beppo, venea în fiecare zi s-a-l ajute, fiind un fel de

„Om bun la toate" al tipografiei. Cei cinci angajaţi erau tineri din Sicilia care nu ştiau nimic despre arta tipografiei. Beppo îi angajase numai pentru că erau înotători de excepţie. Cu zeci de ani în urmă,

Beppo descoperise Oceanul Indian şi de atunci călătorea în fiecare vară împreună cu tovarăşii lui de muncă şi bineînţeles cu soţia şi fiul lor. Pe Beppo îl doare inima, simţindu-se ca paralizat la gândul că aceşti dragi tovarăşi de muncă şi călătorie nu mai sunt.

Afacerile merg prost, tipăritul albumelor de artă a devenit extrem de scump.

Toţi aceşti artişti lombarzi – Rafael, Leonardo.

Tizian, Di Albano, Veronese, Guido Reni, Mantegna sau Salvatore Roşa –, toţi aceşti „artişti lombardi" nu mai pot plăti datoriile tipografiei.

În curând turiştii vor inunda toată Italia, dar în vacanţă se cumpără azi mai degrabă o revistă pornografică decât un album de artă. Aşa e timpul nostru.

Se pare că totul atârnă de plăcerea simţurilor. Oamenii seamănă cu animalele duse la abator. Asta e psihoza timpului – toţi vor să simtă plăcerea.

Când Beppo lucrează de nevoie cu imagini pornografice, cade dintr-odată într-un somn ciudat. Somnul lui Oblomov. Somnul inimii. Slavă Domnului că

Benedetto e mereu în tipografie pentru a se îngriji de mersul lucrurilor. Când îl vede pe tatăl său moţăind pe sofa, îi şopteşte încetişor într-o ureche:

— Graţie acestor pornografii vom călători şi anul ăsta la Oceanul Indian.

Tatăl mai mult se preface că doarme ca să nu-i răspundă nimic fiului, mai ales despre speranţele pe care şi le-a pus în el. Vrea ca Benedetto să ajungă mai sus în viaţă decât a putut el să ajungă.

În timp ce Beppo se lasă legănat între somn şi trezie, se aud pe scară tocurile înalte ale lui Edith.

Imediat parcă toată tipografia se umple de parfumul ei.

Beppo se ridică îngreunat în capul oaselor, luând în mâini corecturile abandonate şi prefăcându-se că lucrează. Dar Edith e prost dispusă. Se apropie vacanţa de vară şi, ca în fiecare an, o apucă neliniştea.

Cuvintele „Oceanul Indian" au devenit pentru ea sinonime cu o mare primejdie. E hotărâtă să facă totul pentru a-l împiedica pe Beppo şi pe fiul lor să călătorească acolo. În ultimii ani s-au certat atâta, încât

acuma nu mai au să-şi spună decât cuvinte răutăcioase. Ea îi cunoscuse pe cei cinci angajaţi.

Jacopo, Francesco, Andrea, Pastorino şi Cornelio.

Fusese într-un fel ca o mamă pentru ei. Hainele lor de lucru atârnau încă în cuierul tipografiei. Din diferite colţuri ale Siciliei mai veneau încă scrisori pentru ei.

— Nu pot accepta aşa ceva, spunea Edith, era ca şi cum şi-ar fi vorbit singură.

— Eşti din nou certăreaţă, îi răspundea Beppo calm.

— Trebuie să le scrii părinţilor lor adevărul.

85

— Ce adevăr?

— Că ei nu mai sunt, că rechinii le-au venit de hac.

— Cum poţi să fii sigură de asta?

— Benedetto mi-a povestit tot.

— Nu ţi-am povestit nimic, mamina! Benedetto avea faţa roşie de surpriză.

— Pentru că tu nu înoţi bine, nu ştii ce însemnă să plonjezi în adânc, a suspinat Beppo.

— Dacă ai şti, mamina, ce înseamnă pentru noi să ne scufundăm în apă, explică Benedetto, e ca şi cum ai căuta urme de geniu în apă, e ca un exerciţiu de stil.

Edith îl privea uimită. Beppo era mândru că fiul lui era cu el, gata să-l urmeze orbeşte peste tot.

— Cei morţi nu sunt morţi, numai prizonieri ai animalelor totemice ale mării, spuse Benedetto, folosind un ton neaşteptat de nou. Nu ştiu dacă tata ţi-a povestit, avem un proiect nou, vrem să părăsim cât mai repede mlaştina pornografiei şi să tipărim, ca înainte, numai artă mare. Vom începe cu Ulisse

Aldrovandi, *Moştri*, *draghi e serpenti*. Aldrovandi n-a descris niciodată animalele fără să le fi văzut cu ochii lui, să le fi atins chiar cu mâinile. Noi suntem plonjori excepţionali, tata şi cu mine, vom vedea şi vom atinge tot ce Aldrovandi a văzut şi atins, explică Benedetto mândru.

— Aldrovandi? Ce mai e şi asta? Un nume vechi pentru o nebunie nouă? explodă Edith cu ochii ei negri în flăcări.

Benedetto n-a mai spus nimic şi nici Beppo, care s-a aşezat din

nou pe sofaua albastră, gândindu-se la

Gian Galezzo Visconti. El fusese îndeajuns de nebun ca să construiască domul din Milano. Fără îndoială, acel minunat bărbat avusese multe necazuri cu muierile, chiar mai multe decât avusese el cu Edith a lui de când se căsătoriseră, în tinereţea lor. Dar Benedetto, cât l-a uimit când adusese cu supleţe vorba de

Aldrovandi! Nu avea decât doisprezece ani când călătoriseră împreună la Bologna pentru a vedea

Teatro de la Natura, opera lui Aldrovandi. Atunci cumpărase pentru fiul lui albumul cu *Monştri*, *draghi e serpenti*. Ce ciudat! Benedetto le numea „animalele totemice ale lui Aldrovandi" şi visa să le publice într-un album de artă, împreună cu animalele pe care le văzuseră în vacanţele lor în apele Oceanului

Indian.

Cuvintele lui Benedetto trezeau în inima tatălui său idei vechi despre natură şi artă. El credea mereu că natura era „stupore e meraviglia"; ce se crease prin fantezie exista deja în muzeul infinit al naturii.

Edith plecase învinsă, fără să spună un cuvânt.

Benedetto îşi reluase munca lui. Avea numai nouăsprezece ani, dar era un om matur, cu vise mari.

Beppo şoptea pentru sine, privindu-şi fiul: „Benedetto, inima inimii mele!"

O săptămână înainte de începutul vacanţei de vară.

Benedetto a dus şpalturile pornografice la ziar.

Redactorul-şef nu era acolo, dar în locul lui l-a primit o tânără secretară, Maria Giudita, cu păr de aramă şi picioare foarte lungi. Nimeni nu ştie ce s-a petrecut

87

Între Benedetto şi Maria Giudita în acea zi. Părinţii lui

Benedetto l-au aşteptat până noaptea târziu. Apoi, neliniştiţi, au alarmat poliţia, care l-a căutat în zadar.

A doua zi, cam pe la ora prânzului, a apărut

Benedetto. Nu era singur. O fată, la fel de înaltă ca şi el, îl ţinea strâns de mână. Pielea ei albă contrasta puternic cu părul roşcat. Era ca un portret veneţian din Evul Mediu.

— Maria Giudita, s-a prezentat singură fata, cu o scânteie de

ironie în ochii ei verzi.

Beppo şi Edith se holbau la ea ca şi cum Maria

Giudita ar fi fost chiar trimisa destinului. Benedetto avea o nouă lumină în trăsăturile feţei. Sigur pe sine, le spuse părinţilor lui:

— Anul ăsta nu mai e niciun Ocean Indian, Maria

Giudita şi cu mine plecăm în Alpi chiar mâine.

Tinerii păreau foarte obosiţi şi s-au aşezat direct în pat, fără comentarii.

Edith a căutat imediat rucsacul lui Benedetto. Era fericită, ca în transă, şi nu-şi putea ascunde bucuria.

Dar Beppo era ca lovit de fulger. După câteva minute a dispărut pe uşă, îndreptându-se glonţ către tipografie. Se trântise ca un balot pe sofaua albastră.

Gândurile i se roteau prin cap ca un vârtej de apă.

„Fiul meu m-a trădat!", bombănea el. „El, inima inimii mele!" în viaţă nu mai era nimic în care să mai creadă. Ani de-a rândul plănuise pentru toţi şi pentru tot şi ei acceptaseră fără revoltă, era sigur că aşa va continua veşnic. Ieri Benedetto vorbise despre

Aidrovandi, despre plonjarea în apele oceanului ca

88

un exerciţiu de stil. Cuvinte goale, pe care el le luase în serios. Benedetto abandonase visele lor pentru două picioare lungi de fată.

Beppo începuse să râdă isteric, un râs învecinat cu hohotul de plâns.

În tipografie totul era bine ordonat de mâna lui

Benedetto. Numai hainele tinerilor dispăruţi atârnau ca nişte drapele de doliu bătute de vânt. Lui Beppo i se năzări că totul se întâmplase din cauză că nu făcuse nimic pentru a regăsi corpurile celor dispăruţi.

Ieşise din tipografie, mânat de gânduri negre ca un vânat.

Acasă Edith călca tăcută un maldăr de cămăşi.

Tânăra pereche dormea adânc, ca şi cum iubirea le consumase toate puterile. Beppo deschisese uşor uşa de la dormitorul lui Benedetto, contemplându-i o clipă pe cei doi îndrăgostiţi. Acum parcă nu mai erau două persoane, ci numai una singură.

Poate avea în faţa ochilor lui chiar fiinţa perfectă a lui Platon. Aerul din cameră era schimbat – mirosea ca adâncul mării, aer de

iubire.

Întorcându-şi privirea de la îndrăgostiţi, Beppo îşi amintise deodată de o imagine din cartea lui

Aidrovandi, *Teatro de la Natura*. Era imaginea unui om compus din doi oameni: un monstru! Unul din braţele femeii ieşea direct din pieptul drept al bărbatului. Unul din picioarele lui se lăsa vederii din pântecul ei. Capul acestui corp monstruos era mare şi rotund ca al soarelui.

89

Beppo a intrat până la urmă în dormitorul lor, aşezându-se istovit pe marginea patului. Edith se ruga ca de obicei Fecioarei Maria:

„O Maria, Signora e madre mia io mi dono tutto a voi…"

Dar de data asta Edith şi-a terminat rugăciunea în alt fel:

„Regina cerului şi Mama mea şi a tuturor mamelor, îţi mulţumesc că mi-ai auzit gemetele inimii, un adânc mulţumesc pentru Maria Giudita. Amen".

Beppo ar fi vrut să-i spună ceva răutăcios, dar n-a putut să scoată niciun cuvânt. Era ca şi cum buzele i-ar fi fost cusute de o mână invizibilă.

Ziua următoare Beppo se hotărî să viziteze din nou Bologna, să vadă mai de aproape planşele lui

Aldrovandi, cele cu animalele mării, cu toate că nu era sigur că biblioteca era deschisă în timpul verii.

Înainte de a se aşeza la volanul maşinii sale bău un expresso la barul din stradă. Era cald, peste tot turişti, înfometaţi ca lăcustele, căutând ceva nedefinit care nu se găsea în ţara lor. Beppo însuşi călătorea în fiecare an la Oceanul Indian dintr-un motiv vag. Ca şi cum s-ar fi simţit mai viu în albastrul întunecat al oceanului. În apropierea rechinilor se înălţa propriul sentiment vital, devenind un bărbat echilibrat şi fericit. Rechinii, ca şi oamenii, trec prin viaţă cu multe cicatrice. Frica şi extazul se amestecau în mod erotic în venele lor. Acum, bând cafeaua, îi zumzăia prin cap un vers:

90

„Numai cel care plonjează în adânc poate să găsească perle".

Când Beppo tocmai se pregătea să plătească şi să plece, ochii lui au dat de ochii unui bărbat necunoscut care-l fixa. Hainele lui erau cam ponosite, dar unghiile degetelor fine erau îngrijite. Sura dea ca şi cum

l-ar fi cunoscut pe Beppo de mult.

— Ştiu cine eşti, i-a strigat Beppo. Eşti Jacopo!

Apropiindu-se de masa necunoscutului, Beppo văzu cât de slab era, dar ochii albaştri erau plini de vitalitate, urechile clăpăuge roşii, exact ca ale lui Jacopo.

Bărbatul părea amuzat.

— Nu contează cine sunt, i-a răspuns el amabil, mai ales când vrei să întâlneşti un prieten vechi.

— Gândeşte-te că eu şi Edith credeam că tu şi cu tovarăşii tăi aţi fost mâncaţi de rechini!

Omul începu să râdă cu toată gura, dând capul uşor pe spate.

Beppo îi povesti imediat că tocmai se pregătea să se ducă la biblioteca din Bologna, dar auzise de la băiatul care-i servise cafeaua că era închisă în timpul verii. Aşa că îl invită la un pahar cu vin şi apoi acasă, pentru a o saluta pe Edith.

În capul lui Beppo nu mai zumzăiau versuri, ci planuri fericite – dacă îl va urma Jacopo ca de obicei la Oceanul Indian.

— N-am niciun ban, nici măcar paşaportul cu mine, a şoptit bărbatul puţin încurcat, ca şi cum ar fi auzit gândurile lui Beppo.

— Nu face nimic, se aranjează totul, îi spuse

Beppo, beat la gândul de a călători din nou cu un plonjor atât de experimentat. În rest, Beppo nu mai voia să audă nimic despre Jacopo, era de ajuns că el avea aceeaşi pasiune pentru aventură ca mai înainte.

Acasă la Beppo le-a deschis uşa chiar Edith. Când a dat cu ochii de bărbatul necunoscut a fost foarte uimită. Fără să spună un cuvânt, le-a servit o pastă făcută la repezeală, aranjând un loc de dormit pentru oaspetele neaşteptat.

Când soţii s-au aflat împreună în dormitorul lor.

Beppo a întrebat-o pe Edith:

— Ce-i cu tine? Nu-ţi mai place de Jacopo?

Edith se ridicase din mijlocul patului ca o harpie:

— Nu e Jacopo!

Beppo amuţi ca în seara când Benedetto venise cu

Maria Giudita.

Oare nu ştia că Edith vedea mai bine decât el? Dar până la urmă se liniştise – nu-i păsa dacă era Jacopo sau un altul. Important era că găsise un tovarăş de călătorie la Oceanul Indian.

— Un hoţ, un impostor, răbufnise Edith.

Era atât de furioasă, încât nu mai era în stare să se roage ca de obicei.

Beppo surâdea. Invidia în formă femeiască, se gândea el, boala lumii întregi, boala naturii omeneşti.

Acum se gândea din nou la Gian Galezzo Visconti, şi el întâlnise invidia când pusese prima cărămidă la domul din Milano. Beppo a adormit până la urmă cu

93

gândurile astea care izvorau din capul lui ca nişte râuri repezi.

După câteva zile, Beppo şi Jacopo părăsiseră casă, îndreptându-se spre aeroport. În urma lor ieşise Edith, care-i strigase soţului în loc de rămas bun:

— Prostule, îţi rişti viaţa din nou, oricine poate face asta!

Nu, se consola Beppo, nu oricine poate face asta!

Simţea un dor de ducă, un dor de a coborî imediat în adâncul apei ca într-un pântece transparent, devenind o singură fiinţă cu acel adânc. Găsind un nou mod de a trăi în lumea apei.

Din când în când se simţea neliniştit, i se părea că

Jacopo era nemulţumit, ca şi cum regreta că-l urmase.

După ore de zbor şi oboseală, când se apropiau de punctul final al călătoriei lor, Jacopo recunoscuse că, din păcate, el nu era Jacopo. În realitate era un impostor, un profitor, exact cum îl numise Edith.

Beppe îl ascultase în tăcere, fără să spună nimic. De fapt nu dorea să audă niciodată adevărul. Dar adevărul fusese pe drum după ei şi îi ajunsese din urmă.

Fără să vorbească deloc, ajunseră chiar în faţa

Oceanului Indian, în acelaşi sat turistic, era cald şi aerul parcă nu se mişca. Mereu la fel şi totuşi altfel.

Şi oamenii? Oamenii îşi aminteau foarte bine de

Beppo şi după o noapte l-au recunoscut chiar pe

Jacopo, cu toate că el repeta cu încăpăţânare că el nu era Jacopo.

Dar în faţa infinitului albastru al oceanului identitatea oamenilor nu înseamnă mare lucru. Oamenii

94

deveneau mici, uşor de tentat să intre în răcoarea apei, trăind măcar o clipă în digestia marină.

De-a lungul anilor, multe vieţi se pierduseră, dar asta nu se băga de seamă prea mult pentru că în fiecare minut se năşteau fiinţe noi pentru a se întreţine transcendentalul joc. Un pântece imens cerea mereu de mâncare, o bulimie universală se cerea potolită.

Prima zi, Jacopo nu se arătase deloc interesat să plonjeze în adâncul apei. Se întreba mereu de ce hazardul îl adusese acolo. Îşi construise o colibă de frunze pe malul plin de soare, cu ajutorul localnicilor care-i povesteau istorii vechi cu rechini şi alte animale exotice. Erau vădit îngrijoraţi de faptul că animalele mari ale apei deveneau din ce în ce mai rare, iar ei se obişnuiseră să trăiască din turism.

Soarele ardea tare şi nicio briză nu traversa plaja plină de oameni. Ceva mai departe, fluturi mari se jucau în ramurile neclintite ale arborilor. Jacopo bea şi Beppo începuse să se simtă singur, deşi erau atâţia oameni în jurul său. Îl privea insistent pe Jacopo, încercând să ghicească de ce-l îndemnase să vină până aici.

Jacopo se simţea obligat să vorbească:

— E bine aici, trebuie numai să ne obişnuim cu aerul ăsta uscat. Poţi să înoţi. Eu nu pot, oceanul e adânc, nu mai sunt tânăr. Am probleme cu inima şi fac cârcei la picioare când intru în apă. Nu ştiu să înot, spusese el hotărât.

95

Beppo nu ştia ce să creadă, era ca într-un vis de după-amiază, când cel mai inofensiv lucru se putea transforma în coşmar. Nu mai putea să-şi ascundă furia şi s-a dus glonţ pe faleză, înaintând somnambulic spre apă. Respirase adânc, apoi se aruncase cu toată forţa în adânc – trupul parcă îi devenise greu din cauza furiei, care avea şi ea corpul ei invizibil.

Era tras în adânc ca într-un puţ fără capăt. Vedea dansând sepiile, păsări acvatice bătând din aripi, animale marine fără nume şi căluţii de mare înaintând sacadat. Totul parcă se mişca în aceeaşi direcţie – urcând, coborând i stoluri, cârduri, cu ochi întredeschişi. Şi în mijlocul pestriţei mulţimi erau rechinii cu corpuri ca nişte coloane ale templului mişcător.

Totul îi amintea lui Beppo de coloanele domului din

Milano, ca şi cum ce exista pe pământ s-ar fi găsit şi în adâncul apei. Rechinii îşi făceau dansul lor urmat de dansul şerpilor lui

Asclepios, în spirale neterminate.

Beppo se trezise deodată în jocul lor, primind o lovitură surdă în coşul pieptului. Căzuse şi mai adânc, ca într-un somn embrional, îşi amintea crâmpeie din viaţă şi îi venea mereu în minte fraza absurdă: „Asta fusese tot?"

Spre seară se trezise pe faleză. Veneau spre el vocile sătenilor, cântând un descântec de vindecare.

Ei povesteau cum marele Ocean Indian se pregătea să atingă picioarele sfinte ale Domnului Rama, care va lua drumul peste ocean ca să ajungă la Sri Lanka.

96

Beppo auzea vocile oamenilor vibrând deasupra mâinilor şi picioarelor lui, pe care nu le mai putea mişca deloc. Şi limba îi înţepenise între dinţi.

Zăcea înfăşurat în pânze albe. Îl văzuse apoi pe

Jacopo care-l ducea în braţe undeva, apoi i se stinsese memoria.

Când se trezi a doua oară, era la spital, într-un spaţiu alb ca într-un ou.

În spatele pereţilor subţiri se auzeau vocile lui

Edith şi Benedetto. Se certau. Beppo ar fi vrut să le spună ceva, dar gura îi era împietrită. Numai ochii ar fi putut să vorbească, dar ei nu-l priveau.

După câteva luni, Beppo se refăcuse complet. Mai mult decât atât: parcă întinerise. Putea să vorbească şi-i promisese lui Edith în mod solemn că niciodată nu vor mai călători la Oceanul Indian.

Jacopo fusese angajat la tipografie şi afacerile mergeau bine.

În apropierea vacanţei de vară, toată familia se hotărâse să meargă la munte.

Cu două zile înaintea călătoriei, Beppo aţipise ca de obicei pe sofaua albastră din tipografie şi nimeni nu-l mai putu trezi niciodată.

Toţi au fost şocaţi de moartea lui Beppo. O moarte fulgerătoare.

— Era sănătos, de ce o fi murit atât de repede?

— Dorul de apa oceanului, a spus Jacopo.

Şi n-a mai avut loc, bineînţeles, nicio călătorie la munte.

97

Cinci ani după moartea lui Beppo, afacerile tipografiei înfloriseră neaşteptat de mult. Datorită lui

Benedetto, spuneau toţi.

Planşele lui Aldrovandi cu animale marine, aşa numitele *Teatro de la Natura*, fuseseră publicate pentru prima oară în Italia, producând o mare senzaţie printre biologi şi oameni de artă. Fiul a călcat pe urmele tatălui, scriau ziarele.

Pentru a onora amintirea lui Beppo, familia a început din nou să-şi petreacă vacanţele la Oceanul

Indian, ca şi cum numai aşa ar fi putut să învie zilele în care fuseseră împreună cu el. Se scăldau şi plonjau în apă ca pe timpul lui Beppo, cu acel foc al pasiunii care dispare numai ca să se aprindă din nou în alte corpuri.

Un mic erou mare

Nu, nu e uşor deloc să fii mic de statură când există o lume numai pentru cei mari.

Aşa gândea Dudu suspinând adânc, cu toate că ştia că sunt 8.000 de pitici în Suedia. Şi chiar o organizaţie pentru ei; Dudu devenise membru al acestei organizaţii de curând. Nu-i aducea nicio consolare să vadă de fiecare dată că mai existau încă 7.999 ca el. Îi fusese mereu greu să se adapteze la lumea celor mari, la dimensiunile obişnuite. De exemplu, doi kilometri erau mereu cinci pentru un pitic. Ca să nu mai vorbim despre ce e mai îngrozitor: privirile celor normali. Toţi se holbau la el, ca apoi să apară acel zâmbet răutăcios, mai ales când Dudu trebuia să se înalţe ca un copil, pe vârful picioarelor, ca să ajungă la clanţa uşilor.

Aceste gânduri îl frământau chiar în prezent, acum când se găsea în faţa unei porţi, încercând zadarnic să ajungă până la butonul soneriei familiei Fischer.

Dudu dorea s-o vadă pe Nina. Încercase de mai multe ori fără succes, dar se încăpăţânase, aşteptând mereu un miracol.

Ioo

Şi iată, se pot întâmpla chiar minuni în această lume cenuşie a nordului!

Prin geamul aburit al porţii, Dudu o zări chiar pe

Nina coborând scările sprintenă, poate pentru că nu-i plăcea liftul vechi. Era puţin cam palidă şi între sprâncene îi apăruse acea cută plină de farmec, dezvăluind o nelinişte din adânc.

Portarul care vedea totul şi pe toţi, ca un cerber plin de simţul

răspunderii, îi strigase din pragul uşii întredeschise a micului său apartament:

— E cineva care vă caută, mai mult decât un băiat şi mai puţin decât un bărbat, spuse el ironic. Ar fi putut să spună „o jumătate de om", dar nu dorea să jignească pe nimeni dis-de-dimineaţă. Şi mai era ceva:

auzise că Nina, care avea numai şaisprezece ani, aştepta un copil. Nimic scandalos în lumea de astăzi, dar pentru el, care ar fi putut să-i fie bunic, asta cerea o prudenţă specială. Un copil care aştepta un copil putea să arunce peste respectabila casă o umbră strâmbă, şi nu numai peste frumoasa casă pictată pe tavan cu îngeri, dar chiar şi peste portarul ei respectabil.

Dar Nina nici măcar nu s-a uitat la portar. Îl văzuse deja pe Dudu: un om mic de statură, cu un capişon roşu ca în basme, şi sub el se vedeau până la jumătate urechile de pisică.

Deschise poarta şi îl întrebă rece;

— Cine sunteţi?

— Un admirator, se prezentase Dudu, cu o anumită mândrie. Mă numesc Dudu, adăugase el, ceva mai nesigur.

IOI

— V-aţi născut aici, în Suedia?

— Da, dar se spune că tatăl meu venea direct din

Siberia. Te-am văzut când erai copil, cu toate că nu m-ai băgat în seamă!

— Într-adevăr, nu!

— Îmi amintesc mai ales de… dar nu pot vorbi despre asta, e prea intim.

— Ce?

— Nu, nu pot povesti acum. Poate altă dată. Am lucrat ca figurant într-un film al domnului Fischer, tatăl tău, poate el îşi mai aminteşte de mine.

— Aha!

— Ţi-am scris o scrisoare lungă.

Nina îşi aminti brusc de scrisoare bizară, cu un scris pe diagonală, foarte original, în care i se povestea cum simplul fapt că exista îl ajutase pe cel care scrisese textul „să se regăsească ca om în lumea celor mari". În final i se explicase că expeditorul scrisorii

aparţinea unui popor străvechi, cel al piticilor, un popor vrăjit. Asta îi plăcuse mult Ninei, pentru că ea însăşi jucase în copilărie rolul Albei ca Zăpada şi fusese răsfăţată de câţiva reprezentanţi ai acestui popor cu adevărat vrăjit, care nu putea să îmbătrânească în felul oamenilor. Nu cumva piticul din faţa ei fusese unul din acei pitici care o serviseră în piesa regizată de tatăl ei, exact ca pe o prinţesă?

Dudu Citise pe faţa Ninei ceva binevoitor şi îndrăznise s-o întrebe;

— Pot să te invit la o cafea?

— Ar fi plăcut, spusese Nina visătoare.

IQL

Ajunseseră repede în micul restaurant din apropierea casei Ninei, fără să mai vorbească nimic. Era cald şi muştele bâzâiau în jurul paharelor goale.

La câteva mese erau aşezaţi câţiva muncitori care lucrau la noile construcţii din apropiere. Dudu a comandat o cola pentru Nina şi pentru el o bere.

Nina scosese o cutie cu un cărăbuş de picioarele căruia legase o aţă roşie.

Se amuzau amândoi de încercările cărăbuşului de a zbura şi mai sus, aşa legat cum era de picioarele de dinapoi. Nina îl arunca în aer, silindu-l să încerce să zboare sus, cât mai sus, şi să atingă tavanul.

După câteva sorbituri de bere, Dudu căpătase şi mai mult curaj:

— Eşti ca şi logodnica mea, te-am ţinut în braţe când erai mică, Albă ca Zăpada!

— O logodnică grăbită, cu un copilaş pe drum, spusese unul din tinerii muncitori constructori.

— Asta nu priveşte pe nimeni, îi aruncase Nina iritată, dar şi uimită că „secretul ei" nu mai era demult un secret.

— Slavă Domnului că nu ne priveşte, spusese un bărbat cu faţa ascunsă sub un cozoroc ceva mai mare decât capul.

— Există numai o singură persoană de care mi-e frică, spusese Nina gânditoare.

— Dumnezeu, încercase barmanul să glumească.

— Sau domnul cu coarne, adăugase un altul.

— Tatăl meu, continuase Nina, ca şi cum n-ar fi auzit ce spuseseră ceilalţi. Are o inimă slabă şi o

103

veste ca asta l-ar doborî. Aş muri mai degrabă decât să-l văd pe tata mort.

— Ar fi trebuit să te fi gândit la asta mai înainte, spuse un bătrân de la masa din colţ.

— Nimic rău nu vine fără să aducă şi ceva bun, răspunse Nina jucându-se cu cărăbuşul pe masă. E

bine să am un copil acum, şcoala nu mă învaţă decât ce ştiu deja, nimic mai mult. Mama n-are nimic împotrivă să se ocupe de copilul meu.

— Da, maică-ta o să-ţi mulţumească cu un ciomag, spuse femeia care spăla farfuriile la restaurant, o cunoscuse bine pe doamna Fischer. Uneori făcea curat la ei şi auzise certurile furibunde dintre mamă şi fiică.

— Dar cine e fericitul tată? întrebase un răutăcios.

— Tatăl ar putea să fie oricine, răspunsese Nina calm.

— Nu mai spune, exclamase barmanul. Când spui

„Oricine" îl incluzi şi pe Dudu?

Dudu se înroşise până la marginea capişonului.

Bărbaţii râdeau în hohote.

— E nostim barmanul!

Se spunea că piticii aparţineau unei rase străvechi care nu se înmulţea, născându-se din corpuri de femei normale.

— Da, sigur, se auzise glasul bâlbâit al lui Dudu, confirmând faptul că acel copil al Ninei putea să fie chiar al lui.

Veselia generală atinsese un punct înalt. Acel „da".

al lui Dudu îl enervase numai pe barman.

104

— Ascultă, băieţaş, ţi-ar plăcea să crezi că ai semănat cu sămânţa bună a altora?

Dudu se simţise lovit direct în inimă, ochii îi deveniseră roşii. A băut restul berii dintr-o suflare şi, apropiindu-se de zincul lucios al barului, scuipă plin de dispreţ pe el. Era o jignire neaşteptată pentru muşchii de cowboy ai barmanului. Toată lumea aştepta cu bucurie urmările acestei obrăznicii.

Barmanul se apropiase calm de pitic, ridicându-l în sus de hăinuţa lui albastră, întrebând sarcastic:

— Spune-mi, fărâmă de om, cu ce ai putea tu să faci un copil cu fata asta frumoasă? Arată că ai ceva acolo jos!

Dudu fusese repus pe propriile picioare şi barmanul, cu o singură mişcare, îi dăduse jos pantalonii, lăsând vederii martorilor amuzaţi sexul lui Dudu, atât de mare în comparaţie cu picioarele subţiri de copil.

Ca final al răutăţilor, barmanul smulsese din mâna

Ninei cutia în care ea pusese la adăpost cărăbuşul, îl scosese de acolo şi-i dăduse drumul să zboare pe fereastra deschisă. Nina încercase zadarnic să-l prindă din zbor.

Plină de furie, îl pălmuise pe barman, apoi îl ajutase pe Dudu să-şi ridice pantalonii, îndreptându-se amândoi către ieşire.

În urma lor auziseră cuvintele barmanului:

— Domnişorică futică!

105

Ziua următoare, Dudu aşteptă din nou la poarta din care ar fi putut să iasă Nina. Dar în locul ei apăru domnul Fischer, tatăl Ninei în persoană.

— Bună ziua, i-a urat Dudu, sperând că domnul regizor îşi amintea de el, cu toate că nu era uşor să ţii minte sutele de figuranţi care-i trecuseră prin faţa ochilor de-a lungul anilor.

Cu toate că tatăl Ninei nu era în toane bune – se vedea după felul în careâşi ridica şi lăsa ochelarii, privindu-l pe Dudu surprins –, până la urmă schiţă un zâmbet uşor care-i lumină toată faţa. Din motive necunoscute, un pitic îi trezea mereu simpatia.

Încurajat de zâmbetul spontan, Dudu scoase un pachet de ţigări şi-l servi pe domnul Fischer. După aceea aprinse şi el o ţigară, cum obişnuiesc să facă bărbaţii ca să creeze un spaţiu de fum între ei, să le fie comunicarea şi mai vagă. Dudu făcea inele de fum în aer şi urmărea înlănţuirile de fum cu faţa ridicată ajungând prin dreptul mâinii domnului Fischer, care-l privea fascinat.

Din acea zi nefericită de la restaurant, Dudu nu încetase să se gândească serios la Nina. Îşi petrecuse chiar noaptea croind şi cusând o bluză bleumarin pentru Nina. Dar avusese nenorocul să dea peste tatăl ei, despre care nu putea să ştie dacă era iritat sau amuzat de vederea lui. Ar fi vrut să-l distreze puţin cu acrobaţii de circ, pentru că îşi amintea că la filmări avea momente de veselie când se lăsa uşor

înduplecat de inventivitatea artiştilor care aveau darul improvizaţiei.

106

Până la urmă, domnul Fischer îi mulţumi pentru ţigară. Îi era parcă teamă să nu devină prea intim cu un pitic. Încercase să-şi aducă aminte unde îl mai văzuse pe acest ciudat personaj al ficţiunilor sale, care-l aşteptase la poartă într-o zi plină de nelinişti reale. Aflase că Nina aştepta un copil şi se simţea răspunzător pentru uşurinţa cu care îşi crescuse unica odraslă. Şi el şi soţia lui, actriţa, fuseseră exemple de părinţi nepotriviţi prin viaţa dezordonată pe care o duceau, o viaţă plină de libertăţi improvizate.

Deodată îl auzi pe pitic, era ceva ca o replică învăţată pentru un film:

— Aş vrea să vorbim puţin, ca între bărbaţi. Ştiu că aveţi probleme. Pentru mulţi eu sunt numai o jumătate de om, dar vă asigur că am o inimă bună şi de asemenea un salariu acceptabil; în rest, vedeţi, soarele străluceşte şi pentru mine.

Domnul Fischer surâdea ironic.

— Poate vrei să-mi spui că te vei însura în curând?

— Şi de ce n-aş face-o? Oare căsătoria e făcută numai pentru cei perfecţi? îmi lipsesc numai câţiva centimetri pe ici, pe colo, în rest am tot ce trebuie unui om pentru jugul căsniciei.

Dudu scoase o oglinjoară din buzunar şi se privi râzând în ea, vorbind celui care se arăta în apa oglinzii:

— M-am gândit că o fată frumoasă cu „ulcica spartă”.

ar putea prea bine să mă facă şi pe mine fericit.

Domnul Fischer reţinuse uimit „o fată frumoasă cu ulcica spartă”, ce vulgaritate!

107

— Cine e fata asta de care vorbeşti, nu cumva e fata mea?

— De ce n-ar fi? De mâna vieţii nu scapă nimeni.

Ea dă bine şi rău la toţi. O iubesc pe Nina. Am ţinut-o în braţe când era copil, chiar în filmul dumneavoastră. Ce e în film poate să fie şi în viaţă şi invers!

Domnul Fischer începuse să fiarbă de furie. Îl ridicase pe Dudu de haină în sus, exact cum făcuse şi barmanul, spunând: niciodată! apoi îl lăsase brusc la pământ, cuprins de ruşine că se lăsase pradă furiei, o ieşire de nepermis în faţa unui necunoscut care altă dată, după cum

pretindea el, făcuse parte clin lumea ficţiunii lui.

— Ştiu că e prea frumoasă pentru mine, dar în starea ei chiar frumuseţea e oarbă la urât.

Gura domnului Fischer se uscase de tot. Între timp portarul venise lângă ei ca „să-l apere pe domnul regizor" de asaltul „diletanţilor".

— Ce vrea? întrebase el scurt.

— O vrea pe Nina de nevastă, gemuse domnul

Fischer, cu vocea schimbată din cauza gâtului uscat.

Portarul zâmbea îngăduitor. Dudu jubila în inima lui: insulta domnului Fischer fusese aproape un semn de familiaritate, un semn de slăbiciune care putea însemna „da".

— Am ţinut-o în braţele mele când era copil, povesti Dudu portarului. Imaginea noastră a ajuns de mult până la Dumnezeu, acum e timpul să coboare şi printre oameni!

— Auzi, până la Dumnezeu! râdea isteric regizorul, adresându-i-se portarului, care-i făcea semn să spună un „da" formal şi să pună punct comediei.

— Dacă Dumnezeu v-a dat binecuvântarea înaintea mea, atunci nu-mi mai rămâne nimic de făcut:

facă-se voia Lui, spusese în cele din urmă domnul

Fischer, istovit că-şi pierduse preţioasa energie înainte de a-şi începe cu adevărat munca pe platoul de filmare. Ia-o! Să sfârşim cu circul ăsta! Nina, vino aici, strigă domnul Fischer ca un nebun. Un râs sacadat îi ieşea din piept în timp ce urca scările cu portarul după el.

Acum realitatea începuse să semene cu o vrajă.

Totul se putea transforma în contrariul său. Dudu încălecase deja pe bicicleta lui, începuse să râdă şi el nebuneşte. Primise ce-şi dorise atâta timp în viaţă – o fată după placul inimii. Ea aştepta un copil răsărit în corp cine ştie cum, poate chiar din iubirea lui intensă pentru ea, ani de-a rândul. Iubirea avea căile ei, orbindu-i pe oameni. Poate că nu suntem copiii adevăraţilor părinţi care se iubesc după puterile lor tot mai încercate de obişnuinţă, ci mai degrabă ai cuiva care ne-a iubit mereu fără speranţă.

Oamenii îl priveau mereu ca pe o bucată de carne făcută să trezească în ei un râs de care toţi aveau nevoie, un hormon al fanteziei,

capabil să reînnoiască psihicul terfelit de oboseala cotidiană. Când gândea astfel, inima îi bătea cu putere. Era cineva în ea. O

109

ascunzătoare în care un punct de explozie se pregătea să-l arunce undeva, deasupra oamenilor.

— La naiba cu toate sentimentele mele. Nu voi deveni niciodată ca alţii. Dar voi căuta mereu drumul care duce la ei.

În spatele unei claritățţi subite se ascundea iluzia vieţii: a spera împotriva imposibilului. Iluzia îi spunea clar că şi el ar fi putut fi iubit. Dar asta era cu mult mai puţin decât senzaţia care-l poseda mereu, transformându-l din cel care dorea să fie iubit în cel care veşnic iubeşte.

Era o senzaţie confortabilă, venind parcă dintr-o existenţă anterioară când fusese un om „normal", răspândind în jur altceva decât râs şi un anumit dispreţ plin de teamă.

Dudu n-a mai revăzut-o niciodată pe Nina. În fiecare zi sunase la poarta cu numărul opt, primind de la portarul imobilului mereu acelaşi răspuns:

— Nina nu te poate primi. Nu poate primi pe nimeni.

Până la urmă se dusese la micul restaurant. Cu toate că nu avea niciun ban în buzunar, se hotărâse să se îmbete cui. Va face tumbe, va sta în cap ca la circ, mergând aşa spre fiecare masă, cu capişonul în mână, implorând mila.

Barmanul era ocupat ca de obicei să umple paharele. Era lume multă. Un gând neaşteptat îl vizită: barmanul îi era dator o scuză. Şi într-adevăr, când acesta dădu cu ochii de Dudu, spuse:

no

— Să uităm ce-a fost. Cum îţi merge? Ai auzit că

Nina a născut azi-noapte? Gemeni! Foarte frumoşi, am auzit. Dau de băut ca să serbăm evenimentul!

Dudu acceptase. Se cocoţase pe un scaun înalt, lângă zincul barului.

Băuse o bere dintr-o suflare. Apoi îl auzise pe barman:

— Încă o bere?

— Mă grăbesc, minţise Dudu, numai ca să fie rugat de barman încă o dată.

— Nu ştiu dacă e momentul potrivit să-ţi spun asta, şoptise

barmanul cu o lucire veselă în ochi.

— Ce e?

— Da, gemenii sunt frumoşi, dar…

— Dar ce?

— Nimic serios, dar e adevărat: au urechi de pisică! Scuză-mă, dar e adevărul pur! Nici eu, nici tatăl sau bunicul meu n-au avut urechi de pisică. E o minciună sfruntată să se dea de înţeles, cum a făcut mama Ninei ieri seară, că eu aş fi tatăl!

Cuvintele barmanului îl atinseseră pe Dudu sub centură. Îşi amintea acum din nou cum, acum câteva zile, barmanul refuzase să-l vadă ca pe un adevărat bărbat, umilindu-l cu multă cruzime.

Dudu sărise de pe scaunul înalt, mut de uimire.

Fără un cuvânt părăsise micul restaurant, bolborosind pentru sine:

— Eu am urechi de pisică şi gemenii Ninei la fel!

Ce să însemne asta? Se pot procrea copii cu urechi de pisică numai iubind cu urechile o fată?

uz

Era ciudat, dar posibil. Nu toate felurile de a naşte le erau cunoscute oamenilor, mai ales celor care semănau cu barmanul, ce umplea de dimineaţa până seara nesfârşite pahare care se goleau repede, încât parcă propriile gânduri îi erau băute odată cu alcoolul din ele. Dudu surâsese, trăgându-şi puţin pe spate capişonul, ca şi cum ar fi vrut să arate lumii întregi urechile lui de pisică. O femeie în colţul străzii îl privea curioasă. Dudu îi trimisese o bezea. Era fericit, devenise tată datorită urechilor lui de pisică. Asta nu era chiar atât de rău, dimpotrivă!

Încălecase din nou pe bicicleta lui ruginită, încercând să facă opturi în dreptul casei Ninei. Inima lui veselă era bântuită de un presentiment. Îşi amintise brusc visul de azi-noapte. Visase un drum, acest drum, cel al iubirii care nu duce nicăieri. Extraordinare sunt visele, şoptise Dudu pentru el. Nu se putea niciodată bănui unde se termină lumea şi unde începe visul. Mergea pe acel drum cu speranţa să ajungă undeva. Era ca într-o pădure cu frunze dese ca zilele şi nopţile trăite. Pe măsură ce mergea, pădurea devenea tot mai deasă, ca şi cum nu avea niciun capăt. Nu îşi mai auzea nici paşii. Auzea numai foşniri de animale ascunse în găuri de pământ, atingându-i uşor

timpanul. Din zgomotele lor fine deduse că dimineaţa ajunsese la prânz cu prospeţimea ei obişnuită.

Umbra lui Zăhărel

Sunt umbra lui Zăhărel, adică diavolul din el sau personalitatea lui patologică, cum obişnuiesc să mă numească psihiatrii – cu toate că aceşti inşi glumeţi şi cultivaţi nu ştiu nimic sau ştiu prea puţin despre noi diavolii, la fel de puţin cum ştiu despre ei înşişi.

Acum am devenit şomer, căci Zăhărel a fost scos pe tuşă ca „preot". Amândoi avem un prisos de timp care se revarsă în valuri grele peste noi. Şi aşa se face că noi resimţim ceva foarte greu, ca şi cum eternitatea însăşi ni s-ar fi pus ca un jug pe umeri.

Mai înainte eram un individ vioi, certăreţ şi plin de răutate, aşa cum trebuie să fie un diavol. Acum sunt o zdreanţă, incapabil să mai iau drumul către împărăţia umbrelor. Înainte de a deveni inactiv, îmi plăcea să citesc în pat poeme, exact ca Zăhărel, cu o mână sub cuvertură. Am citit *Faus*tul lui Goethe şi am fost fascinat de prinţul Mefistofeles. Goethe dă de înţeles că lumea se va salva cu ajutorul literaturii. Că poezia ar fi calea de salvare clin marasma în care lumea s-a băgat singură. În finalul cărţii chiar şi Cel Rău e

114

mântuit şi inclus în îmbrăţişarea cosmică, făcând soarele şi celelalte planete să se mişte armonios.

Satan însuşi va fi scos din hăul adânc, eliberat de lanţuri, numai ca să se poată închina creaţiei şi

Creatorului universal.

Cred că toate astea sunt extrem de exagerate, dar

Zăhărel a crezut în acest sfârşit frumos în naivitatea lui bine cunoscută şi asta a fost cauza „morţii" şi

„Învierii" lui crepusculare.

Şi eu? Mă simt pur şi simplu păcălit, rătăcit şi fără speranţă pentru a intra „curat murdar" în împărăţia umbrelor. Dar într-un fel curios, chiar şi mulţumit.

Zăhărel a cerut azil politic în Suedia, în 1977, puţin după cutremurul de pământ din România. Locuise cu soţia lui la Bucureşti, într-un apartament vechi care s-a prăbuşit ca un decor de teatru după zguduitura pământului.

Zăhărel s-a salvat miraculos – o parte a bibliotecii s-a înţepenit

între doi pereţi căzuţi. Dar a văzut-o pe soţia lui cum a fost strivită de o bucată de beton.

După cutremur, Zăhărel şi-a pierdut postul de redactor la jurnalul unde lucrase aproape douăzeci de ani şi asta l-a făcut să înţeleagă că se sfârşise cu viaţa lui veche. Ca evreu putea să emigreze în Israel. Dar până la urmă a ajuns în Suedia, ajutat de un prieten.

După sosire, acest prieten l-a dus la sinagogă, cu toate că în realitate Zăhărel nu era deloc credincios.

La sinagogă lumea era pestriţă, femeile se distingeau prin frumuseţea lor neconvenţională. Zăhărel nu-şi putea desprinde ochii de ele. Era timid şi trist şi

„5

nu îndrăznea să intre cu niciuna în vorbă. Avea cincizeci şi cinci de ani, dar chipul îi era velin ca al unei fete, avea un nas subţire, ochii negri scânteietori şi o barbă galbenă ca mătasea porumbului toamna.

Tânjea după iubire şi visa să trăiască cu o femeie, ca un evreu normal.

Dar remarcase imediat că mai toate femeile din sinagogă întorceau privirea de la el. De altfel, Zăhărel avea obiceiul să-şi ducă mâna după ureche şi să-şi încreţească fruntea când vorbea cu femeile, pronunţând mereu greşit numele lor. Încercase să le vorbească în suedeză, dar femeile ori nu înţelegeau nimic, ori îi corectau sever gramatica şi felul de a vorbi.

A vorbi suedeza era o artă care trebuia învăţată şi practicată, numai că lui Zăhărel îi era frică de profesori şi de cărţile lor. Singura limbă care avea putere de seducţie asupra lui era limba idiş. Avea impresia că numai prin această limbă auzită în copilărie odată cu limba română putea să intre în contact cu înţelepciunea lumii şi cu istoria popoarelor cărora le aparţinea prin naştere. Dar a fi evreu şi român era în lumea din vest ca şi cum ai avea ciumă şi holeră în acelaşi timp – erai clasat jos şi nu puteai fi privit decât ca o fiinţă care produce stupoare şi în cel mai bun caz milă.

Dar viaţa veche şi limba lui Zăhărel se sfârşiseră, acuma trebuia să-şi facă familiare nişte cuvinte noi, care uneori i se păreau minunate şi alteori ridicole.

Remarcase că erau două feluri de cuvinte: unele

116

veritabile, care nu aveau nevoie de înveliş, şi altele de împrumut, care-şi ascundeau sărăcia sub ornamente de reclamă.

Ziua lucra în mai multe restaurante şi noaptea se rotea în pat ca într-un mormânt, încercând să scrie articole în somn. Dar nu putea şi se trezea lac de sudoare. Într-un cuvânt, devenise ca prinţesa clin basme care nu mai putea să surâdă nimănui.

Dar ceva mai târziu un hazard îl făcu să descopere că nu avea nevoie de multe pentru a fi fericit. Începu să uite greutăţile limbii şi supravieţui zile şi nopţi fără să vorbească cu nimeni. Într-un fel neaşteptat, deveni conştient de micile plăceri ale vieţii. De exemplu, plimbarea cu bicicleta era nu numai un exerciţiu bun pentru sănătatea oaselor, muşchilor şi circulaţiei sangvine, dar şi un „nimic" prin care plasa albastră a nervilor de care depindea bunăstarea organelor corpului său se destindea, legănându-se ca algele pe valurile mării de cobalt. Începuse să descopere frumuseţea oraşului când se plimba prin Hagaparken şi pe potecile cimitirului Norra din Solna. Bicicleta devenise un ritual sacru pentru el, cum fusese altă dată pentru cavaleri calul, detronat în timpul modern. Le vorbea roţilor de nichel şi cauciuc, cu spiţe ca razele unui fel de soare inventat de oameni, după cum îi vorbea vântului care-i intra prin piele şi prin orificiile corpului, purificând tot ce mai rămăsese încordat de frica de oameni şi de pretenţiile lor absurde.

Dar într-o zi, când se lăsase copilăreşte prea mult pe panta visurilor, o maşină îl răsturnase şi se trezise

117

la spitalul Karolinska. Acolo întâlnise iubirea, sub forma unei infirmiere cu ochi blânzi şi păr lung, îngeresc. Se numea Duva, Porumbiţa. Aparţinea unei secte religioase – „Preoţii noi" sau „Aleşii Domnului".

Prin Porumbiţa, Zăhărel se convertise şi chiar începuse să i se dezlege limba, vorbind limba ţării neobişnuit de bine, fusese brusc iniţiat în secretele limbii ţării. Nu putea să-i ascundă Porumbiţei că era evreu, dar „Aleşii Domnului" nu aveau să afle niciodată adevărata lui naţionalitate. Ei erau convinşi că toţi oamenii erau născuţi preoţi, având menirea să aducă mulţimii mesajul divin al unui Dumnezeu prezent în lume. Exista o condiţie, ca în toate sectele: trebuia să cotizezi pentru viitorul şi succesul mesajului sfânt.

Asta nu era uşor pentru Zăhărel, dar Porumbiţa îl ajutase, în numele iubirii.

Devenise o ocupaţie plăcută pentru Zăhărel să meargă sâmbăta la sinagogă şi duminica la biserică.

Era ca şi cum ar fi dus o viaţă dublă, în complicitate cu aleasa inimii lui.

Chiar şi eu, umbra lui Zăhărel, am început să miros a prăjituri de Sabat şi a lumânări de ceară, în acelaşi timp. Îl urmam pe Zăhărel la sinagogă, sâmbetele, apoi pe el şi Porumbiţa la biserică, duminicile. Recunosc că mă simţeam cel mai bine în biserică, acolo există o hrană specială pentru diavoli.

Un belşug de îmbuibare spirituală. Adevărat paradis.

Dar toate astea nu prea miroseau a bine. Într-o noapte stăteam cu Zăhărel şi Porumbiţa în pat. Camera era plină de aburi de alcool şi de fum de lene. În

118

ceaţa dormitorului apăru deodată chiar Satan, luându-mă la întrebări, chiar pe mine:

— De ce te duci la sinagogă şi apoi la biserică?

Tremuram de frică şi totuşi i-am răspuns înfundat:

— Ce să fac altfel? Să tai frunză la câini?

— Ai dat de dracu', ai început să pierzi împărăţia umbrelor!

— Cum aş putea să mă salvez? Există vreo gaură prin care să mă strecor până acolo?

— He-he-he, a făcut Satan, încât pielea mi s-a zbârcit pe maţe. Pune-te pe treabă, chinuieşte-l, fă-l să fiarbă de îndoieli. Fă-l să întâlnească alte femei.

Pune-te pe treabă, halt!

M-am pus în poziţie de drepţi, bâlbâind:

— Dar cum o să fie pentru mine la ziua judecăţii?

— Prostii! Nu va avea loc nicio zi a judecăţii.

Toate zilele sunt întunecate pentru noi.

— Atunci înseamnă că nu există nici Dumnezeu?

I-am întrebat eu dezamăgit.

— Există numai un număr mare de noţiuni ştiinţifice, a răspuns el tăios. Dacă se poate specula, atunci totul se poate pune pe roate.

Stătea în faţa mea ca un domn elegant, cinstit – fără barbişon de

ţap şi coarne sau dinţi ascuţiţi şi coadă, cum îl pictaseră oamenii. Nu! Era un bărbat cu stil, purta ochelari cam mari, ca fundurile de sifoane, avea cravată cenuşie şi un profil de vultur.

Îmi amintea în mod curios de unul din profesorii lui

Zăhărel, de la şcoala primară.

119

Când l-am auzit vorbind aşa mi-a venit să-i sar în braţe de bucurie. Dar el m-a respins dezgustat, cu un gest de dispreţ.

— Marş! Străduieşte-te mult, pentru a atinge umbrele unghiilor mele!

Într-o clipă am înţeles că existau ierarhii ale întunericului. Şi după asta am fost dezamăgit, mi-a pierit pur şi simplu cheful de a-l chinui pe Zăhărel. Am căzut într-o stare letargică la gândul că eram nedemn de zestrea bogată în umbre a bunicului meu.

Într-un vis l-am întâlnit chiar pe bunicul, care fusese un mare spirit chinuitor. Spunea:

— Ce-ai făcut, netrebnicule?

— Totul e din cauza ta, i-am răspuns obraznic. Ai luat cu tine tot luciul familiei noastre, lăsând numai gunoi după tine.

— Blestematule, a încercat el să mă mângâie.

Trebuie să fii prost şi leneş numai pentru că eu am fost genial? Mişcă, fă cât mai mult rău, cât te ţin bretelele, până la împărăţia noastră!

Şi cu asta dispăru într-o groapă din patul lui Zăhărel şi al Porumbiţei, lăsând în urechile mele un râs sarcastic care-mi face să duduie şi acum timpanele de deznădejde. Îmi venea să vărs de mirosul de mere putrede care se lăsase în camera „noastră” după întâlnirea cu bunicul meu.

Ziua următoare, Zăhărel s-a simţit însă plin de jar.

Era duminică şi îi venise rândul să fie preot şi să predice despre cele trei virtuţi: credinţa, speranţa şi

120

Iubirea. Capul parcă i se umflase ca o cască de scafandru de atâtea idei care se roteau în el. La început totul mersese destul de bine, dar ajungând la păcatele capitale – mândrie, lăcomie, furie, preacurvie, invidie, lene, zgârcenie –, începuse să i se împiedice limba în gură. Zăhărel folosise această tipologie pentru a aduce la suprafaţă lipsurile

spirituale şi imperfecţiunea altor oameni. Pe scurt, ca toţi „Aleşii Domnului", Zăhărel predica apă fără să se gândească la faptul că el însuşi băuse vin toată noaptea.

Dar Porumbiţa fusese mândră de el. Atât de repede intrase în spiritul sectei, răsfoise Biblia cu gesturi simple, alegând sigur de sine o pagină, punând palma peste ea şi spunând cu o voce din străfundul trupului:

— Dragii mei, vă amintesc de tânărul Iosif care a interpretat visul Faraonului. Faraonul visase cei şapte ani de foamete care aveau să năpăstuiască ţara, distrugând-o. Azi trăim şi noi în aceeaşi angoasă, timpul e nesigur şi mâncarea şi apa se vor sfârşi în curând. Trebuie să supravieţuim noi, „Aleşii Domnului", într-un cuvânt: să ne aprovizionăm cu toate cele necesare supravieţuirii. Totul îşi are timpul său: iubirea îşi are timpul său, ura îşi are timpul său, risipa îşi are timpul său, după cum economia îşi are timpul său. Trebuie să ne unim forţele ca să supravieţuim încercărilor care ne aşteaptă. Doamne, fii îngăduitor, după marea Ta bunătate!

Şi din acea zi de duminică, „a face provizii" devenise ideea fixă a tuturor.

121

Urmând exemplul lui Iosif, toţi „Aleşii Domnului".

Începură să facă depozite de alimente în modul cel mai firesc. Şi fusese uşor să se treacă de la o îmbuibare spirituală la una lumească. „Noii preoţi" deveniseră peste noapte şi mai lacomi şi mai avizi la gândul că în curând va da peste ei o foamete mare.

Cumpărau şi cumpărau, părând să trăiască numai pentru a supravieţui. Adunau tot ce se poate aduna:

făină, stafide, praf de lapte, cafea, mere, ciocolată, aspirine, valium, seminţe de mac. Şi bineînţeles toate cerealele: grâu, porumb, orz, ovăz, orez. Un loc aparte în clădirea numită şi „templul" îl aveau sticlele de whisky, coniac, lichior, gin, vin, votcă, ţuică şi altele. Ideea lui Zăhărel luase proporţii fantastice.

Porumbiţa, sub imperiul admiraţiei, fusese imprudentă şi-l ceruse pur şi simplu de bărbat pe Zăhărel care, năucit de atâta succes, răspunsese că era o mare onoare pentru el să devină soţul ei legitim.

Pentru că „templul" era deja burduşit de atâtea provizii, acum fiecare membru al sectei avea datoria sa sacrifice o cameră, două,

pentru depozitarea alimentelor comune. Tot din iniţiativa lui Zăhărel se adunaseră bani pentru cumpărarea unui aparat foarte scump pentru purificarea apei, asigurându-se astfel stingerea setei membrilor la timpul cuvenit.

Zăhărel predica încă odată cu mult zel:

— Când foametea ne va vizita, toţi vor veni la noi pentru a cumpăra mâncare. Şi noi o să le dăm ce avem, iar ei ne vor oferi tot ce posedă, chiar inimile

112

şi la urmă de tot sufletul. Şi cu asta se vor face singuri sclavii noştri.

Când închisese gura, Zăhărel simţise că altcineva îi pusese în gură cuvintele astea mari.

Trecură câteva luni de vană aşteptare – foametea hălăduia mereu pe alte îndepărtate meleaguri. „Aleşii

Domnului" deveniseră nerăbdători, încât în secret fiecare îşi dorea să dea peste ei o calamitate, cât de mică, în speranţa ca aceasta să-i facă să simtă că sunt vii şi puternici.

Zăhărel nu mai îndrăznea să se arate la templu. I

se făcuse frică dintr-odată şi chiar ruşine pentru înscenarea comediei cu proviziile. Porumbiţa îi dăduse de înţeles că n-o mai interesa deloc proiectul cu căsătoria.

Zăhărel se simţea aruncat deodată în afara vieţii şi dorea pur şi simplu să-şi aducă moartea singur. Eu, demonul lui Zăhărel, voiam să-l ajut într-un fel.

Începusem din nou să răsfoiesc Evangheliile ca să dau puţin glanţ propriilor cuvinte. I-am şoptit lui

Zăhărel de pe lobul urechii i

— Dragă, viaţa e mult mai mult decât mâncare şi dragostea femeilor! Nu te mai întrista pentru ce ai să pui în gură, nici pentru ce ţol o să te acopere. Toate astea sunt goană după vânt.

În zadar. Zăhărel îşi freca lobii urechilor, enervat.

Atunci l-am ameninţat cu furia lui Yahve, la urma urmei era un evreu circumcis. Dar n-a ajutat nici asta.

113

I se părea că nu mai avea nicio iluzie vitală care să-l însufleţească.

Până la urmă l-am lăsat în plata sorţii şi am plecat în lume, căci mi se făcuse dor de o „casă nouă”. Mă simţeam blestemat să fiu demonul unui om fără fantezie, care cade după prima lovitură a hazardului. În lume se făcuse deodată prea multă lumină şi asta mă făcea să suspin şi mai mult după împărăţia umbrelor.

În plină disperare, mi-a amintit din nou cuvinte din

Evanghelie: „Când spiritele rele părăsesc un om, rătăcesc un timp prin locuri aride, căutând un trup ca să se odihnească. Negăsind nimic, îşi spun; mai bine mă întorc la casa pe care am părăsit-o! Şi după ce m-am zdrenţuit de atâta hoinăreală, ca o cârpă veche, m-am întors la «casa mea»”.

Dar Zăhărel, „casa”, nu era deloc măturată şi sclipind de curăţenie. Pentru Zăhărel sfârşitul devenise şi mai rău decât începutul. Porumbiţa îl părăsise definitiv pentru un bărbat mai tânăr. În plus, „Aleşii

Domnului” îi intentaseră lui Zăhărel un proces de sustragere de fonduri. Toate proviziile din templu şi din camerele membrilor sectei luaseră drumul fumului, în lumina necruţătoare a zilei, „ideea lui Zăhărel”.

se vădea o curată nebunie. În câteva luni proviziile se degradaseră. Armate de insecte invadaseră camerele ticsite, înghiţind totul. Gândaci mari de bucătărie, gărgăriţe, cărăbuşi lucioşi ca nasturii de pe uniformele militare începuseră să se înmulţească, răspândindu-se prin oraş.

124

Zăhărel încercase să se scuze în faţa propriei conştiinţe: „Omul propune, Dumnezeu dispune”.

Vedea că acum devenise batjocura tuturor şi nu putea să nu se plângă în faţa oglinzii:

— Numai iubirea m-a făcut nebun! Totul de dragul

Porumbiţei. Deşi ştiam că dragostea poate să şi omoare.

Dar nici măcar mort nu pot trăi fără ea, peste tot o văd, în siluetele femeilor, ochii ei lucesc în sclipirea cenuşie a pietrelor de pe stradă.

— O să-ţi treacă, i-am şoptit eu.

Zăhărel plângea cu faţa în palme.

— Ce-ai primit de la iubire? Numai dezamăgire!

— Mă voi arunca de pe cea mai înaltă clădire din acest oraş!

— Vei începe din nou să trăieşti, i-am spus eu cu voce mai ridicată. La sinagogă nu ştie nimeni de

„Nebunia ta" şi nici de faptul că te-ai destrăbălat cu o…

Zăhărel îşi spălase cu apă rece faţa plină de lacrimi, apoi mâinile. Apoi se trântise pe pat, cu faţa în sus şi ochii închişi, ca un mort în viaţă.

Dimineaţa s-a trezit mai vesel, a jelit-o pe Porumbiţa, după obiceiul evreiesc, şapte zile, apoi s-a dus la sinagogă să vadă chipuri de femei.

I se părea că acum ştia ceva despre iubire. Nu mai putea fi înşelat atât de uşor. Era timpul, nu mai era un om tânăr. Era legat şi eliberat printr-o iubire inexplicabilă de toate fiinţele lumii. Iubirea asta nu putea să facă orice din el, era altfel decât iubirea pentru o singură fiinţă. Iubirea asta nouă îi amintea de timpul

126

copilăriei, când citea cu tatăl său din Haggada şi primise o cutie plină de culori ca să deseneze ce-i trecea prin minte.

Cu forţa luată din această imagine îndrăznea acum să se adreseze femeilor din sinagogă fără să roşească, nici să se bâlbâie, femeile nu mai îndrăzneau să-i corecteze felul de a vorbi şi greşelile de gramatică.

Poate vedeau noua dragoste în el, cea de sub faţa plină de lacrimi.

Acasă se aşeza la masă, căutând în memorie chipuri uitate, scriind cuvinte noi din limba ţării, din dicţionarul nou pe care nu-l prea deschisese de mult. Cuvintele erau concrete, aproape că le putea lua între degete, jucându-se cu ele. Aşa cum făcea vântul jucându-se cu firele de păr de pe capul oamenilor îndrăgiţi. Mai înainte dorea să caute bucurie şi uitare fără să înţeleagă nimic. Acum îi era imposibil să distingă între fericire şi durere. Mai înainte luase iubirea prea în serios. Ca un copil profund.

Şi eu, demonul mic al lui Zăhărel, văzându-l aşa de împăcat cu sine, m-am gândit să-l părăsesc din nou, să-mi caut „o casă nouă".

Dar, într-o dimineaţă, Zăhărel s-a trezit cu fundul în sus, lovindu-se cu pumnul de trei ori în piept. A

fost ca şi cum ar fi întors o cheie, deschizându-şi neaşteptat

inima pentru mine. Am profitat de ocazie şi am luat loc acolo unde eram invitat, promiţând că nu-l voi mai chinui niciodată, cu toate că totul e posibil în lumea asta rotitoare.

12 – 7

Zăhărel şi cu mine am devenit cu timpul ca doi alchimişti care se străduiesc să stoarcă aur din materiile cele mai impure.

Când soarele se lasă aşteptat la Stockholm, el mă întreabă neliniştit:

— E ceva de povestit azi?

— Se pare că stă să plouă, îi răspund eu din camera ocultă a inimii.

Căci ploaia e evenimentul numărul unu al acestui oraş modern.

Toată ziua mă plimb prin umezeala şi întunericul inimii lui. Şi asta, pentru mine, e cel mai bun lucru care mi s-a întâmplat aici, în viaţă.

118

…

Memento Purceii

Tis Love that has varm'dus…

(Purceii: *King Arthur*)

I* >

Ideea călătoriei în Elveţia întâmpinase obstacole de la început. Mai întâi era prea costisitor pentru mine să lipsesc o lună din Suedia, să-mi întrerup munca numai pentru a sărbători carnavalul din

Lucerna. În al doilea rând ar fi trebuit să aleg o zi frumoasă şi nu una cu viscol. Le scrisesem prea grăbită prietenilor: „Vin negreşit să înmormântăm iarnaâm preună, exact cum făceam înainte".

Vorbe în vânt, pentru că ştiam prea bine că nu e chiar atât de uşor să „îngropi iarna", căci ea era imprevizibilă, dispărând şi reapărând, şi tot aşa până în aprilie.

În ziua când m-am suit în avion pe aeroportul

Arlanda, termometrul arăta minus zece grade şi ningea puternic nu numai la Stockholm, ci peste toată

Europa. Nimeni nu putea să-şi închipuie că ninsoarea putea fi şi mai năprasnică decât era.

129

Când avionul a ajuns la Zürich s-a anunţat că nu se putea ateriza

– aeroportul era înzăpezit şi furtuna era în plină desfăşurare.

Eu şi alţi pasageri îngrijoraţi am înţeles imediat că alesesem o zi nepotrivită pentru a călători. Pilotul fusese nevoit să zboare în cercuri deasupra Zürich-ului până când pistele fuseseră curăţate.

Priveam îngrozită prin hubloul avionului imensitatea albă cu care avionul încerca să lupte, făcând spirale în aerul rece străbătut de mii de săgeţi de zăpadă prin care parcă nimic nu pătrundea. Dacă vom muri, mă gândeam, vom dispărea cu toţii ca în albul unui ochi de nea.

Când, în sfârşit, avionul a decolat cu o zdruncinătură care ne-a trezit pe toţi din toropeală, a trebuit să mai aşteptăm două ore trenul înzăpezit spre

Lucerna. Până la urmă am ajuns cu un taxi până la hotelul Wilden Mann, la care trăgeam de fiecare dată când veneam la Lucerna. Soţul meu murise în acest mic oraş turistic, acum cinci ani.

În ziua dinaintea carnavalului ninsese atât de mult şi fusese atât de frig, încât muntele Pilatus aproape că dispăruse complet, ca şi lacul de la poalele muntelui, transformat într-o oglindă aburită. Toate drumurile dispăruseră, nu mai exista nimic în albeaţa fără sfârşit. Numai pe impenetrabilul cer se profilau coroanele negre ale copacilor goi.

La hotelul Wilden Mann domnea haosul. Totuşi m-au recunoscut imediat şi am primit aceeaşi cameră ca de obicei. Personalul, aproape toţi italieni din

130

cantonul Ticino, se sculase dis-de-dimineaţă ca să facă pârtii de zăpadă. În zadar, pentru că începuse să ningă în alt ritm, fără întrerupere. Cu toate astea personalul era foarte disciplinat. Aveau senzaţia că munca îi făcea să supravieţuiască, ţinând la distanţă frica de a fi îngropaţi de vii în zăpadă.

Totuşi, carnavalul trebuia să aibă loc ca în fiecare an – aşa gândea fiecare locuitor din Lucerna. Fără carnaval, viaţa îşi pierdea ritmul şi religia devenea plictisitoare, săracă în bucurii.

A doua zi de la sosirea mea ninsoarea încetase brusc şi în locul ei venise un îngheţ de pomină. În bucătăria hotelului, oamenii povesteau că păsările căzuseră ca pietrele din înalt, corpurile lor fiind înţepenite de ger, şi ochii oamenilor căpătaseră o lucire de mineral la ideea că totul putea să se oprească deodată, ca într-un muzeu al gheţii.

În apropiere de Lucerna, unde începeau satele, se auziseră gemetele morţii; animalele – oi, vaci şi porci – împietriseră de frig în grajdurile lor îngrijite.

Se mai povestea că pe străzi, chiar în micul oraş

Schwarzenberg, în apropiere de Lucerna, se puteau întâlni oameni îngheţaţi în poziţii ciudate. Păreau cu toţii puşi pe fugă de frica unui urmăritor nevăzut. În casele care nu fuseseră suficient încălzite zăceau corpuri lipite cu gheaţă de păturile de lână ale patului.

Totul părea supranatural pentru cei – mulţi la număr – care reuşiseră să scape cu viaţă.

Cu tot marele îngheţ, oamenii nu-şi pierduseră voioşia şi capacitatea de invenţie când era vorba să răi supravieţuiască, pregătindu-se cu încăpăţânare pentru zilele pline de bucurie ale carnavalului, când iarna trebuia să întâlnească primăvara şi să fie pusă la punct.

Câteva zile după îngheţ, când mă obişnuisem cu frigul, bine antrenată în nord, s-au auzit dis-de-dimineaţă răsunând tobele bubuitoare ale carnavalului.

Lacul Lucerna era îngheţat tun, lucind ca un diamant în lumina rece. În gheaţa transparentă ca sticla groasă în care cineva suflase lăsând băşici de aer, se vedeau acum peşti, plante, păsări şi ciudate bucăţi de lemn ce aminteau de carcasa unei bărci sfărâmate de stânci într-o furtună.

Totul era înţepenit în lumea gheţii – cineva oprise puţin timpul, până la viitoarea suflare de vânt cald. O

lume fantastică povestea în imagini despre frumuseţea clipei în repaus. Deasupra gheţii se băteau tobele, chimvalele de alamă. Trompete strălucitoare cu gâturi subţiri, flaute de argint ca fluiere de oase îşi amestecau sunetele subtile cu cele ale cratiţelor vechi.

Un zăngănit fără sfârşit, încercând să imite melodia vieţii.

Tonurile carnavalului vorbeau şi limba oamenilor:

„Trebuie să ne înveselim, să ne înmulţim iubindu-ne, să ajungem cu bine în ţara verii”!

Pe străzile strâmte, cu izuri medievale, oamenii aprinseseră focuri şi le vegheau. Ca de obicei, se coceau castane pe table mari de fier înroşite. Mirosea dumnezeieşte. Focurile care încălzeau trecătorii zgribuliţi

131

de frig ajungeau uneori până la doi metri. Bărbaţii munceau înfofoliţi în blănuri.

Celor mai bătrâni li se părea că sosise sfârşitul zilelor lor. Sângele nu li se mai încălzeau ca altă dată la simpla idee a culorilor de carnaval.

Lacul era îngheţat altfel decât anul trecut, când avuseseră o iarnă destul de grea.

Dar tinerii erau deja pe gheaţă, încălziţi de dansuri şi îmbrăţişări. Sângele lor tânăr avea puterea să clocotească, transformând frigul în căldură. Ca şi cum frigul şi căldura ar fi fost aceeaşi sursă de energie pentru ei.

Pe treptele marii catedrale din oraş l-am întâlnit pe pianistul Oleg Azel din Rusia, care trăia de mult timp în Elveţia. Era un bărbat rotofei şi scund, amintind silueta lui Brahms din desenele lui Willy von

Beckerath (*Brahms als Dirigent*, 1893 – 1894). Lângă el avea o nemţoaică, o cântăreaţă nouă, Blanca.

Era lungă şi subţire ca un sparanghel şi capul ei blond semăna cu un nod.

Oleg îşi neteza barba şi-şi sugea buzele roşii.

Uneori mâna fină de evreu rus ce exersa muzica de generaţii cobora pe caftanul negru şi apoi pe borurile pălăriei de catifea. Erau gesturi de îngrijorare pentru faptul că Blanca, îmbrăcată în roşu, cu o blană de vizon pe umeri, băuse, ca să se încălzească, nepermis de mult şi uneori tuşea, înroşindu-se cu un roşu diferit de cel al fustei care cădea în falduri pe treptele îngheţate ale marii catedrale.

I33

Oleg şi Blanca m-au luat în maşina lor până la
Triebschen, nu departe de Lucerna, acolo unde locuise
Wagner un timp şi compusese pentru Cosima *Siegfried*
— *Idyll*. Acolo unde îi primise pe tânărul Nietzsche, pe
Liszt, Toscanini şi pe Hans Richter.

De la Triebschen, Oleg ne condusese cu maşina lui mai departe spre lacul Wierwaldstalteltsion, la fel de îngheţat ca toate apele din regiune.

Pe gheaţă aştepta ca într-o viziune suprarealistă un pian negru strălucitor ca un cărăbuş enorm, un

Steinway cu toată mândria şi luxul lui, nepermis de insolent, în măreţia iernii şi a frigului.

O lume pestriţă bea din sticle mari. Erau deja beţi, aşteptând să cânte aria operei lui Purceii, ca „popor al îngheţului". Toţi păstrau în minte alte reprezentări reuşite ale aceleiaşi opere, pe vârful muntelui Rigi şi pe apa lacului Lucerna, de pe „scena" neobişnuită a unui vapor. Era vorba de concertele anterioare dirijate de Oleg, concerte care făcuseră să răsune fierbinte tonurile iernii şi să aducă oraşului turistic mulţi turişti japonezi.

Acum gerul adusese cu el posibilitatea unei alte fantezii, aceea de a prezenta feeria lui Purceii pe gheaţă, într-un alt peisaj. Toţi erau nerăbdători să-şi facă văzute răsuflările în aerul îngheţat, să scoată din ei „nori" de sunete. Numai Blanca tăcea bosumflată – când nu tuşea faţa ei albă ca porţelanul se învineţise de frig. Trebuia să cânte aria Emmelinei şi se îngrijora mult pentru vocea ei mult încercată de aerul rece care-i traversa prea firavul trup. Un vânt rece începuse să sufle peste „poporul vesel al îngheţului". După discuţii vii cu membrii orchestrei, Oleg se hotărâse să mute pianul lângă „piatra lui Schiller", unde vântul bătea mai blând. „Piatra lui Schiller" era ascuţită şi ieşea din apă ca un dinte de dinozaur, ameninţând ceva nevăzut din aer. Piatra era poate un reper concret pentru a imagina corpul nevăzut al zeului îngheţului.

Nimeni nu ştia de ce i se dăduse pietrei numele poetului. Cu puţină fantezie se putea imagina că

Schiller vizitase aceste locuri şi se aşezase pe această piatră neobişnuit de rebelă, rupând nivelul format de suprafaţa apei şi a altor pietre. În altă ordine de idei.

Schiller, spre deosebire de prietenul său Goethe, murise tânăr – operele sale, ca şi viaţa lui, avuseseră ceva dramatic pe care numai imaginea unei pietre ascuţite ieşind din apă putea s-o exprime.

Gerul şi peisajul metamorfozat de duritatea iernii la începutul primăverii îl inspiraseră pe Oleg să interpreteze opera lui Purceii în alt fel. Explicase interpreţilor şi orchestrei că războiul dintre cei doi regi, Arthur şi saxonul Oswald care-i răpise logodnica (Emmelina)

lui Arthur, nu era altceva decât o luptă crâncenă între forţele naturii pentru a afirma iubirea omenească.

Era vorba de o feerie erotică. Chiar şi luptele dintre magicienii

Merlin şi Osmond nu erau altceva decât opoziţia dintre două aspecte ale aceleiaşi iluzii. Iluzia neagră şi cea albă, toate astea pentru a lărgi limitele realităţii pentru oameni şi a face totul asemănător

136

visului. După Oleg, arta şi iubirea puteau nu numai să deplaseze munţii, dar chiar să provoace năvăliri de ape în pustiu, să topească gheaţa cu focul din inimi, grăbind astfel apropierea primăverii, înnoirea.

Prin dans şi cântec – născute din iubire –, lumea putea alunga frigul, topi gheaţa, plasându-se mereu în ciclul armonios al primenirii.

Totul era cum trebuia să fie, pregătit minuţios pentru feerie. O mulţime gălăgioasă năvălea pe gheaţă cu sticle de kirsch în mână. Era neprevăzutul, care avea şi el un cuvânt de spus. Părinţi rătăciţi strigau după copiii la fel de rătăciţi în jocurile lor, copii uşori şi plăcuţi la vedere ca nişte diavoli mici.

Deodată Oleg observase absenţa lui „Cupidon".

— E răcit, zace în pat cu febră mare, explicase cineva.

— Adevărat? se mirase Oleg suspicios, era aproape sigur că de fapt „Cupidon" era beat ca de obicei.

— Pot cânta şi aria lui Cupidon, spusese Blanca, deşi nu era sigură că va putea cânta nici măcar propria ei arie. Îi era evident frică, şi nu numai ei, că

„Maestro" va izbucni într-o furie care va face imposibilă desfăşurarea spectacolului.

Sigur că fiecare putea la nevoie – chiar şi dirijorul.

Oleg – să cânte o arie, să joace mai mult decât un rol.

Dar numai cântăreţul Mikael Woltz putea să scuture mantaua iernii, convingând publicul că doar iubirea putea topi gheaţa din inimi şi de peste tot.

U7

În toiul rumorilor apăru un om mascat, care se sprijinea graţios de coada lucioasă a pianului. Era lung şi musculos, faţa – deşi mascată – dezvăluia profilul său de vultur, vocea amintea mormăitul unui urs. Costumul lui de carnaval era ca o piele verde, croşetată din lână, din cap şi până în picioare, lăsând vederii liniile şi curburile trupului său viril. Ducea, cu graţia unei fete, un coş plin de sticle şi sticluţe.

— Cine mai e şi ăsta? întrebase Oleg neliniştit.

— Habar nu am, răspunsese Blanca visătoare.

— Vând afrodiziace, se prezentase singur necunoscutul. Vă voi arăta cum într-o clipă se poate ridica veselia din om.

Luase cu gesturi teatrale un flacon din coşul său, turnând câteva picături pe propria limbă. Într-o clipă, membrul său croşetat se ridică în aer.

— Nu mă fac mai mic decât sunt! încrederea mea vine din faptul că îmi cunosc dimensiunile şi nu mă risipesc în vorbării.

Mulţimea râse şi se adună în jurul celui care o făcuse să râdă.

— Trebuie întreţinută cu grijă buna dispoziţie a oraşului! spusese necunoscutul serios.

— Cine eşti? îl întrebase Oleg neprietenos.

Blanca răspunsese pentru necunoscut:

— Trebuie să fie un visător, un nebun, o paiaţă plină de umor.

— Taci din gură! Eu sunt iubirea senzuală care strigă „deschide-te!" Mă numesc Eros! Tendinţa mea biologică este dorul organului de a întâlni organ. Cel

mai puternic dintre toate impulsurile. Sunt infidel totului şi tuturor! Ce e personal n-are nicio importanţă pentru mine. Sunt obsesia însăşi, posesiunea fără posesie. Eroticii mă cunosc, cercul şi linia mă cunosc bine, dintre geometrii.

— Un erotoman! strigase Oleg, care recunoscuse vocea voalată de alcool a cântăreţului Mikael Woltz.

— Domnilor şi doamnelor, strigase necunoscutul, sunt aici ca să vă întreţin cu noutăţi din marele pat al lumii!

Vedeam clar ochii lui „Eros" – se uita la mine deschis, cu o privire seducătoare. S-a apropiat de mine, m-a luat în braţe şi m-a sărutat pe gură.

M-am înroşit plină de surpriză, apoi m-am îngălbenit. Tot sângele parcă mi se strânsese în inima care ameninţa să se spargă. Îmi muşcam buzele – îl recunoscusem şi eu pe Mikael Woltz. Nu-mi găseam vocea ca să spun câteva cuvinte care ar fi putut să transforme totul într-o glumă plăcută. Genunchii îmi tremurau ca şi cum ar fi fost şi ei sărutaţi. De fiecare dată când îl vedeam pe Mikael mă îndrăgosteam profund, în felul femeilor tinere de la oraş.

Mikael Woltz nu era cunoscut ca mare cântăreţ, ci mai degrabă

ca iubit al femeilor. Bărbaţii din Lucerna pretindeau că avea puteri oculte, ştia să fluiere într-un fel în care numai zeul Pan ştia să fluiere, încât toate căpriţele îl urmau pline de încântare. Dar lui Mikael nu-i plăcea deloc să vorbească despre

„Cuceririle" sale, el vorbea numai despre muzică şi alcooluri tari.

I39

Eu încercasem să vorbesc cu el calm, dar aveam impresia că era mereu beat. Mi se părea că-l cunoscusem dintr-o altă viaţă, venisem la Lucerna să-i vorbesc direct, să rup vălul mistic care-l înfăşură, să-i dezvălui umanitatea comună, reducându-i astfel aura de mister, să-l fac accesibil ca prieten. Acum râdeam fără motiv de toate încercările mele eşuate, eram parcă vrăjită de propriile mele sugestii. Fusesem îndrăgostită de câteva ori şi aveam o vagă idee de ce se întâmplă între sexe. Citisem multe cărţi, văzusem păsări şi animale împerechindu-se ca sub bagheta unui invizibil magician. Eram neliniştită şi bănuiam că va trebui din nou să fac şi eu aceleaşi gesturi aproape mecanice – groteşti mişcări sexuale –, pierzând treptat iubirea care nu avea niciun suport real.

Era mereu ca şi cum aş fi iubit aerul din jur, oprit mereu asupra unui necunoscut pe care trebuia să-l

„Descifrez" cu mari eforturi, ca să descopăr până la urmă acel nimic adăugat unei urâte umanităţi schimbătoare. Eram în lume pentru a iubi, dar aventura până la iubire parcă nu merită sacrificiul şi marea oboseală care mi se cerea ca să ajung în apropierea ei.

Mikael nu era un bărbat obişnuit, poate nici măcar nu era capabil de iubire. Plăcerea muzicii şi a băuturilor tari le punea sus de tot, dintr-un instinct sigur de supravieţuire.

Am auzit vocea lui Oleg lângă mine:

— Claudia, vei cânta tu aria lui Cupidon. Eşti profesoară de muzică. Ca şi mine; în plus, ştii ariile din Purceii pe dinafară.

140

Era o voce hotărâtă. Am protestat puţin din modestie, spunând că nu repetasem îndeajuns. Zadarnic.

Nimeni nu putea trece peste hotărârile lui Oleg.

— O să fie bine, nu te teme de nimic, mi-a spus

Mikael, sărutându-mă din nou. Cupidon e nimic fără

Eros! Vom cânta împreună!

Orchestra a aplaudat cu veselie. M-am umplut imediat cu acel „nimic" care devine „totul", simţind în pântece săgeţile trimise de Eros.

Am cântat, probând puterea de seducţie a vocii mele:

Pasiunea e plăcere şi suferinţă!

Primăvară, vino într-un suflet la mine!

— Foarte bine, mi-a spus Oleg cu ochii pe Blanca, de care „Eros" se apropiase primejdios.

— Nu faceţi prostii, le-a spus Oleg iritat. N-avem timp pentru prostii!

— A iubi nu e o prostie! De aproape şi de departe iubirea e singurul bun demn de câştigat! Oamenii nu cunosc decât dorinţa sexuală şi rar iubirea. Eros va ajuta pe toată lumea să se apropie de Amor.

„Eros" a sărutat-o pe Blanca pe gură.

— Blanca, vino aici, a spus Oleg supărat.

Dar Blanca parcă era surdă. Se uita la „Eros" care începuse să sărute toate femeile, distribuind bărbaţilor sticluţe cu afrodiziace.

— Nu eşti Eros, ci Diavolul în persoană, i-a strigat

Oleg.

141

— Sunt numai virtuţile lui!

Femeile care nu fuseseră încă sărutate se uitau la

Eros ca într-o oglindă unde se vedeau fără vârstă, fără timp.

— Te voi urma până la capăt, spunea o femeie, jumătate în glumă şi jumătate în serios.

— Lasă totul pentru mine!

— Nu pot, am copii, o casă şi un soţ!

— Vrei să mănânci prăjitura şi să o şi păstrezi?

Să-ţi fie de bine!

Toate răsuflările parcă deveniseră fierbinţi. Se vedeau formele lor în aer în formă de nouraşi din care puteau ieşi în orice clipă fiinţe noi.

— Vino, i-a spus „Eros" unei femei care plângea de bucurie.

— Aşteaptă până mâine, soţul meu suferă de inimă. Dacă află că am fost aici cu tine, că m-ai sărutat, poate moare…

— Nu moare! Şi dacă moare e mai viu decât a fost vreodată ca mort!

— Eşti cu adevărat Diavolul, a spus o fetiţă cu ochi sclipitori.

— Da, i-a şoptit „Eros” la ureche, dar să nu spui la nimeni, vino cu mine şi voi face din tine femeie!

Nimic nu e mai greu şi mai uşor decât iubirea!

Fetiţa s-a îndepărtat gânditoare. Şi „Eros” şi-a adus din nou aminte de mine:

— „Cupidon”, numai săgeţile tale sunt demne de

„Eros”!

142

Faţa îmi era spălată într-o lumină roşie. Scântei noi apăruseră în ochii mei. Cântam.

— Sunt pregătită să te urmez până la capătul muzicii!

Oleg începuse să cânte aria geniului gheţii:

Atotputernică iubire, te recunosc din nou.

Tu care ai creat cerul şi pământul

Şi natura oamenilor ca un miracol!

Poporul gheţii intona acum imnul iubirii

Iată, iată, suntem din nou împreună pentru a mărturisi iubirea şi bucuria, deşi vom muri în ger şi dinţii ne clănţăne în gură de frig!

„Cupidon” şi „Eros” răspundeau cu o voce dublă:

Eu am fost cel care v-am încălzit în toată era glacială.

Eu v-am ţinut mereu împreună!

Iubirea a fost creată ca binecuvântare şi nu ca durere!

Iubirea v-a încălzit mereu topind gheaţa din jurul inimii!

Deodată s-a auzit un zgomot ca un trăsnet – un car triumfal plin cu lume pestriţă dăduse buzna pe gheaţă. Toţi erau beţi şi uitaseră ce trebuiau să facă.

144

Carul reprezenta cele două porţi ale anului: Echinocţiul de vară şi cel de toamnă, porţi deschizând căile pentru inaugurarea misterului, pentru că cei doi magicieni, Merlin şi Osmond, stăpâneau energiile ascunse pentru lumina conştiinţei. Veşnic în conflict şi puşi pe harţă.

Bărbaţi şi femei beţi cui, încoronaţi cu zăpadă proaspătă, începuseră un dans sălbatic în jurul lui

Cupidon şi Eros. Se dansa până la istovire. Geniul îngheţului trebuia să inaugureze o grotă împodobită la intrare cu păsări de gheaţă şi cu toate plantele care trebuiau să apară în primăvară.

Dar toţi parcă uitaseră scenariul şi acum strigau în neştire, glumind, aruncându-şi chiar unul altuia cuvinte pline de neruşinare din cauza băuturii şi a confuziei în care se aflau. Alţii încercau să facă lumea să râdă.

Cu măşti groteşti pe faţă, găsiseră un bun prilej să atace politicienii, făcând aluzie la scandaluri recente, la nedreptăţi flagrante, imitând felul lor de a vorbi când promiteau ce nu vor realiza niciodată. Se aplauda frenetic, ca în faţa unui tribunal al gheţii care promitea dreptate pe aripile aerului.

Toată lumea parcă uitase de ce se afla acolo. Oleg pierduse controlul asupra bunei desfăşurări a spectacolului. Un imens tumult creştea, ameninţând să absoarbă orchestra şi tot ce se găsea pe gheaţă într-un unic haos general.

La prânz şi-au făcut apariţia în sunete de tobe şi chimvale Diavolul şi Moartea, urmaţi de o mulţime destul de trează care venea din cealaltă parte a oraşului.

145

Toţi purtau măşti proaspăt pictate ca să nu fie recunoscuţi de marile puteri: Diavolul şi Moartea. Cei care se descopereau din nebăgare de seamă primeau o mamă de bătaie de la cavalerii ce formau cortegiile

Diavolului şi Morţii.

Carnavalul ameninţa să degenereze într-un haos îngrozitor. Nimeni nu mai recunoştea pe nimeni.

Cuvintele grosolane erau binevenite – fiecăruia îi era rezervată o insultă la care nu se gândise niciodată.

Sticle de kirsch goale zburau în aer ca baloanele de gheaţă. Se dansa cu facle în mâini şi se bătea crunt gheaţa de sub picioare. Din feeria lui Purceii nu se mai auzeau decât câteva cuvinte:

Marea iubire va topi gheaţa.

Focul trosnea în facle, luminând mâinile roşii ale dansatorilor beţi.

Mă simţeam încălzită de dans, dar îngrijorată de mulţimea pestriţă care năvălea din toate părţile pe locul unde se aflau Oleg şi orchestra care încerca să impună mulţimii puţină ordine şi tăcere. Îmi era teamă să mă îndepărtez de prietenii şi cunoscuţii mei şi să mă găsesc deodată în mulţimea transformată într-un dragon mişcător cu

mii de feţe.

Pe neanunţate apăru un alt car, colindând împreună cu acel car al echinocţiilor.

Carul nou reprezenta cele patru anotimpuri corespunzătoare vârstelor omului. Izbitura celor două care

146

se resimţi sub picioarele noastre ca un cutremur al corpului gheţii.

Se striga din toţi plămânii:

— Fugiţi, gheaţa nu mai ţine!

Apa ţâşnise pe undeva cu furie şi oamenii fugeau în toate direcţiile.

Într-o clipă totul devenise de nerecunoscut. Se striga zadarnic la orchestra care cânta neobişnuit de tare, ca să acopere vacarmul şi să impună atenţie.

Cine ar fi putut să-şi închipuie că oamenii pe gheaţă deveneau mult mai sălbatici decât pe blândul pământ?

— Fugiţi! se auzeau îndemnuri de fugă, mai ales pentru orchestra care nu se clintise din loc. Blanca era adâncită în aria Emmelinei, iar Oleg părea lipit de pian, fără mască, doar caftanul de velur cu bogate şnururi putea fi luat drept costum de carnaval. Avea un chip împietrit de concentrare sau mai degrabă de frig şi de beţie, trăind poate şi el senzaţia că nu ştia unde se află.

Nu aveam nicio şansă să ajung până la ei – mulţimea mă împingea din toate părţile. Îmi pierdusem respiraţia. Nu ştiu cum, dar până la urmă am ajuns la piatra lui Schiller, ca la un colac de salvare.

Atârnam cu braţele de stâncă împreună cu alţii, vineţi de frig ca nişte struguri mov. Am văzut din depărtare cum bucata de gheaţă pe care se aflau orchestra şi pianul s-a înclinat, apoi s-a răsturnat, scufundându-se ca un vapor împreună cu toţi cei care se aflau acolo. Mikael căzuse în marele vârtej şi i47

Ieşea din când la suprafaţă, arătându-şi dinţii albi de sidef.

Am stat încleştată de stâncă minute lungi cât o eternitate. Aveam senzaţia că asistam la toate fără panică şi durere. Mă întrebam numai dacă mai eram vie şi dacă era posibil să mori fără să-ţi dai seama.

Am închis ochii ca să ştiu dacă mai am ochi, apoi, când i-am

deschis din nou, am văzut că mă desprinsesem de stâncă; un bărbat mă scosese la suprafaţă. Am luptat amândoi cu bucăţile de gheaţă care aveau propria lor mişcare şi violenţă. După un timp, bărbatul a dispărut şi m-am văzut împreună cu alte feţe necunoscute, încercând să ajungem la mal. Stelele parcă străluceau în apă căzute din cer, se auzea altă muzică decât cea de carnaval. Poate era cealaltă parte a oraşului, unde nu se ţinea carnaval.

Auzeam vorbindu-se în dialect despre un accident în care pieriseră mai ales cei care se aflaseră în apropierea marelui vârtej. Şi concluzia că apa nu va reda corpurile niciodată.

Nu ştiu cum am ajuns la hotel, cine mă pusese în pat între pături călduroase. Eram obosită de moarte şi îndurerată de dispariţia prietenilor şi cunoscuţilor mei.

Ziua următoare a suflat foehnul curăţind aerul, încât am văzut vârfurile Alpilor clar, cu zăpadă strălucitoare ca apele unui diamant. Soarele ardea nepăsător, topind încet gheaţa şi zăpada. Se auzea pe străzi muzica picăturilor de apă. Dar era destul de

148

frig, ca şi cum un nou îngheţ era pe drum. Am coborât în centru, trecând prin cimitirul care înconjoară marea catedrală, şi am văzut cum ieşiseră din pământ ghiocei şi violete. Peste tot domnea liniştea din nelinişte, ca şi cum nimic nu se întâmplase. Deşi apa lacului ajunsese până la bârnele podului vechi, cel cu picturi medievale, unde moartea hoinărea deghizată în toate evenimentele vieţii.

Am fixat valurile liniştite, clipocitul molcom mă ameţea. La un moment dat, am văzut în apă faţa tumefiată a soţului meu, aducând cu faţa lui Mikael când încerca să iasă din apă cu gura larg deschisă.

Alte chipuri trecătoare se arătau, vrând să contribuie la formarea unui chip mai mare, cu trăsăturile unui animal uriaş. Am văzut apoi fragmente disparate din propria mea viaţă la Lucerna.

După-amiaza am luat avionul spre Stockholm.

Soarele dispăruse şi mirosea a ninsoare şi a iarnă din nou. Ca şi cum iarna însăşi vorbea în limba ei, spunând că nu cedase încă locul primăverii.

Pe aeroportul Arlanda din Stockholm nimeni nu se gândise vreodată să îngroape iarna – primăvara era aşteptată precum ceva firesc, ca o dată fixă scrisă cu creion roşu în calendar.

Acasă, primul lucru pe care l-am făcut a fost să-mi văd chipul în oglindă. Eram palidă, subţire, cu păr des şi pielea ca mătasea de borangic. Nu mă recunoşteam, ca şi cum ceva din ţara de munte, Elveţia, îmi lipise pe frunte o dungă de gheaţă veşnică.

149

Ghetele fericirii

Era sâmbătă dimineaţa şi Rudi se grăbea ca de obicei să ajungă la sinagoga din centrul Stockholmului. Se îmbrăcase frumos cu caftanul de mătase, pe cap îşi pusese kipa albastră şi peste ea pălăria neagră.

Timp de cincisprezece ani, de când emigrase din infernul comunist, făcuse acelaşi drum sâmbăta – având impresia că atâta timp cât va fi în stare să facă acest drum, va fi sigur că este încă viu.

De când murise Zina, soţia lui, devenise din ce în ce mai singur şi mai sărac. Se întâmpla să nu vorbească cu nimeni săptămâni întregi şi cu timpul, lucru ştiut de toată lumea, singurătatea bărbaţilor începe să miroasă urât.

Îşi impunea mereu un program pe care trebuia să-l respecte, pentru a lua o gură de aer proaspăt, „o baie socială", o plimbare în care să vadă feţe omeneşti, să audă cântându-se şi vorbindu-se despre Cel de Sus. Regele Universului era, după credinţa lui

Rudi, prezent în toţi oamenii. A întâlni pe unul din ei.

150

pe stradă sau în sinagogă, era ca şi cum l-ar fi întâlnit pe Dumnezeu însuşi.

Se ducea la sinagogă să lase acolo ceva din viaţa lui tristă, să se uşureze de greutatea ei, măcar puţin.

Şi mai ales să-i întâlnească pe evreii din toate ţările din est – acolo toţi ştiau că micul lui anticariat dăduse faliment şi că el, Rudi, fusese obligat să vândă cărţi vechi şi diverse obiecte duminica în piaţa improvizată din Hotorget. Cu toată umilinţa resimţită când citea pe feţele cunoscuţilor un fel de compătimire jignitoare la adresa lui, se încăpăţânase mereu să fie vesel şi să profite de ocazie, plasând mereu câte o glumă pentru a se face simpatic oamenilor. În buzunarul caftanului de duminică avea mereu la îndemână şi o pungă de caramele cu care îi îmbia câteodată generos pe semenii săi. Obişnuia să salute primul pe toată lumea, ridicându-şi pălăria în aer şi lăsând vederii kipa albastră ca un capac pus de cer pe craniul lui.

Dar numai când saluta o femeie tânără, numai atunci ridurile dese de pe faţa lui muncită de ani se deschideau ca un evantai chinezesc, luminând toată faţa într-un surâs adresat chipului privilegiat.

Afară era frig chiar primăvara, dar în sinagogă domnea o anumită căldură care venea de la corpurile mişunătoare ale oamenilor. Rudi se simţea înviat şi-i servea pe cei întâlniţi în cale cu caramele.

— Rudi e amorezat, spunea un cunoscut celorlalţi.

Iubirea trezeşte mereu sentimente bune.

— Eşti îndrăgostit? întrebase o femeie mai în vârstă.

Toţi ştiau că de când îi murise soţia fusese torturat de singurătate, dar şi că nicio femeie nu s-ar fi măritat cu Rudi – era prea sărac şi în plus nu mirosea prea frumos.

— De ce mă întrebi? a răspuns Rudi, simţind în cuvintele ei multă ironie.

— Cum de ce? Eşti la fel de bătrân ca şi mine, mâncat de zile, ar fi timpul să te gândeşti la Doamna

Moarte!

— Numai pielea mi-a îmbătrânit, inima mi-a rămas tânără!

— Cine poate să-ţi vadă inima? Şi sunt curioasă ce poţi să-i faci iubitei tale!

— Ce întrebare tâmpită, izbucnise Rudi supărat.

Ne iubim şi ne vom căsători în curând!

— Tipic pentru tot neamul bărbătesc! Asta e boala bătrâneţii masculine! îi aruncase femeia.

— Şi câţi ani are? întrebase un bărbat între două vârste, ridicându-şi ochelarii pe frunte.

— Douăzeci de ani! spusese Rudi cu mândrie.

— Numai douăzeci? se uimise bărbatul, înălţându-şi sprâncenele în apropierea ochelarilor de pe frunte.

Oho, bătrâne, văd de pe acum două coarne pe fruntea ta mare!

— Ar putea să-ţi fie strănepoată, aruncase râzând un bărbat ştirb.

— Vă înşelaţi, ca de obicei! Trebuie să ştiţi că sunt încă un cocoş care nu şi-a pierdut toate penele!

Se râdea în hohote. Rudi era chel. Uneori purta două calote, cu toate că era numai un Sabat pe

151

săptămână. Dar înţelegea invidia omenească şi ştia că trebuia să se apere cu argumente biblice.

— Când străbunul nostru, regele poet David, a simţit că sfârşitul îi e aproape, a dorit o fată în patul lui rece, pentru a-şi trezi carnea îngheţată din nou la viaţă. Şi Abişag Sunamita a ţinut la distanţă moartea de patul regelui.

— E scris negru pe alb că David n-a „cunoscut-o!", a strigat o femeie care ascultase în trecere despre ce se vorbea, în aşteptarea orei nouă când trebuia să înceapă serviciul divin.

— A fi îngrijit şi servit de o fată frumoasă care te ajută să mori împăcat, asta e adevărata iubire la vârsta noastră, răspunsese Rudi resemnat.

— Ai nevoie de o infirmieră, bătrânelule, îi spusese femeia surâzând.

— A fi îndrăgostit, adăugase bărbatul ştirb, asta cere multă energie.

— Nu oricine se poate îndrăgosti, cei leneşi n-au nicio şansă, explicase bărbatul cu ochelari pe frunte.

— Şi nici cei care cască tot timpul, adăugase ştirbul.

Toţi râseseră din nou, dezgolindu-şi dinţii vechi, alături de cei noi din porţelan lucitor. Rudi căsca tot timpul, obosit de drumurile lui în oraş ca să vândă cărţi şi obiecte vechi. Nu reuşea să se odihnească nici măcar noaptea din pricina neliniştii din inima lui.

— Unde ai întâlnit-o pe tinerica ta? întrebase din nou ştirbul.

153

— Întâmplător, mă aflam la Solna, îmi murdărisem ghetele cu noroi şi mă oprisem în faţa unei arteziene să le spăl puţin. Atunci a apărut o fată lângă mine şi m-a rugat s-o ajut să-l ducă acasă pe fratele ei beat.

Fata era prea frumoasă ca s-o refuz. O frumuseţe suedeză din mâinile căreia iei chiar şi otravă. Zicea că mama lor zăcea în pat cu febră. În timp ce vorbeam, fata – Tua se numeşte – mi-a scotocit în sacoşa cu cărţi şi a scos de acolo un roman de Walter

Scott. I l-am dăruit imediat. Sărea în sus de bucurie, m-a sărutat pe obraji ca un copil vesel. Acasă la ea m-a sărutat din nou – mama lor zăcea într-adevăr în pat şi a spus că sunt primul bărbat pe care l-a

sărutat

Tua. Fratele ei parcă se trezise şi mi-a zis că bea din cauza absenţei tatălui lor. Plecase într-o zi să cumpere cartofi şi nu se mai întorsese. M-a întrebat mahmur dacă puteam să fiu tatăl lor. Am acceptat imediat şi m-a sărutat şi el. Eram gata să le spun că mă însor cu mama sau cu fiica, asta n-avea nicio importanţă, dar că o preferam, firește, pe fiică – era deja în inima mea. Viaţa e plină de surprize! Există numai o singură problemă: rabinul! Ştiu că îmi va pune beţe în roate.

Tua şi familia ei nu sunt nici măcar luterani, nimic!

Un bun evreu care se căsătorește într-o familie de atei e de neiertat. Voi fi exclus din sinagogă, fără îndoială. I-am trimis rabinului deja o scrisoare, dar n-am primit niciun răspuns. Dar iubirea stă mereu sus, chiar deasupra religiei care este numai un suport pentru trăirile interioare ale omului. Poate că sunt un evreu rău. Nu ştiu, dar e ceva mai puternic decât mine – simt ca şi cum Tua ar fi fost mereu iubita mea şi acum ne-am întâlnit pentru a trăi şi muri împreună…

Spunând aceste cuvinte, Rudi se aşezase pe banca numărul opt. Cantorul începuse deja să cânte:

— Adonai, Adonai, Dumnezeu sfânt al îndurării!

Slăvit să fie Cel Veşnic, în vecii veciilor, amin! Binecuvântat să fie numele Tău, înălţat, glorificat, slăvit, iubit, lăudat să fie numele Tău sfânt, deasupra tuturor binecuvântărilor, peste toate imnurile şi psalmii care se pot auzi în această lume, amin!

Rudi nu se mai putea concentra ca de obicei.

Gândurile îi rătăceau ca duse de vânt în locuri îndepărtate. Se forţă să le aducă la loc, privind intens catapeteasma, acolo unde se afla Arca Sfântă a Alianţei.

Totul părea spălat în lumină. Apoi încercă să cânte, dar nu putea să scoată din el decât gângureli de copil aflat în leagănul vieţii. Se mira de aceste bolboroseli fără sens care-i ieşeau din coşul pieptului. Ciuli urechea în direcţia rabinului – parcă vorbea tocmai despre el şi despre alţii ca el, Rudi, care nu puteau pronunţa clar rugăciunile din cauza lipsei de cunoştinţe în limbile suedeză şi ebraică. Rabinul compara bâlbâielile cu scâncetele şi gânguritul unui prunc. Dar Dumnezeu, la fel ca o mamă, putea înţelege foarte bine orice sunet ieşit din gura unui prunc.

— Suntem cu toţi copiii lui Dumnezeu, spunea rabinul cu

blândeţe. Dumnezeu înţelege fiecare gând pe care îl avem înainte de a fi pus în cuvinte – chiar

155

dacă sunetele nu sunt clare, vorbirea nu e legată şi pronunţia e greşită. Important e totdeauna sentimentul cu care ne îndreptăm spre Dumnezeu şi nu cuvintele care sunt limitate, aparţinând lumii. Dumnezeu priveşte numai în interior.

Rudi nu-şi putea ascunde bucuria – râdea singur şi ar fi vrut să ţopăie de fericire, ascultând cuvintele rabinului.

— Dragii mei, nu fiţi îngreunaţi de neliniște, ceea ce aşteaptă Dumnezeu de la noi sunt sentimente adevărate în inima noastră!

Deodată veni un gând peste Rudi – ca un nor mic cenuşiu, capabil să-i strice bucuria copilărească. Îşi amintise într-o strălfulgerare cât de severă fusese soţia lui, Zina, cum îi corecta ea toate greşelile de gramatică şi pronunţie, de fiecare dată când deschidea gura să spună şi el un cuvânt în suedeză. Chiar şi atunci când încercase să scrie versuri pentru ziua ei de naştere, Zina îi corectase fără milă poemele, cu un creion roşu. După asta Rudi evitase orice conversaţie cu ea şi-şi trimisese poemele altor femei mai blânde, într-o zi, Zina descoperise că el dăruise poemele scrise pentru ea altor femei şi fusese îngrozitor de furioasă. Acum putea să râdă de aceste amintiri amare care-l umbreau ca un nor trecător. Putea să scrie în gând câte versuri poftea, aşteptând să se coacă în minte şi să-i cadă direct pe hârtie ca fructele. Acum putea să improvizeze chiar în timpul serviciului divin un mic poem pentru Tua:

156

Tua, ce s-a întâmplat cu mine?

M-ai făcut nebun după tine.

Lipsa pe care am simţit-o de când te-am văzut la Solna nu se poate descrie în cuvinte.

De dimineaţa până seara numai tu exişti în a mea curioasă minte.

Dorul îmi aduce lacrimi în ochi, încât inima îmi bate sălbatic în gât.

Dar fericirea de a te revedea în curând e mare.

Vom lua masa împreună şi după aceea vom fi fericiţi stând pe o bancă în soare.

Rudi surâdea clin nou ca un nebun propriilor gânduri, fără să remarce că serviciul divin se terminase şi oamenii se înghesuiau spre sala unde se servea vin, cafea şi prăjituri de Sabat.

Numai rabinul îl remarcase şi râdea, îndreptându-se cu mâna întinsă spre el:

— Am primit scrisoarea ta, totul se va aranja, promise el, neaşteptat de amabil.

Rudi nu-şi putea crede urechilor. Cuvintele binevoitoare ale rabinului erau ca nişte lovituri în inima lui, care începu să bată ca un mânz dornic să alerge pe preeriile verzi ale lumii.

— Oare pot să duc o asemenea bucurie fără să-mi dau duhul?

Părăsi repede sinagoga şi se îndreptă spre Strandvâgen, către magazinele unde putea să cumpere ceva pentru Tua şi familia ei. Şi poate un parfum bun i57

pentru el, ca să miroasă bine. Dar îi era greu să meargă. Ca şi cum pielea ghetelor i-ar fi intrat la apă, sau poate picioarele i se umflaseră.

Totuşi se strădui să meargă, legănându-se ca o gâscă, balansând greutatea când pe un picior, când pe altul.

De câte ori nu glumise rabinul pe seama bietelor lui ghete. Pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, rabinul spusese că ar trebui ca să se strângă bani în comunitatea lor religioasă şi să se cumpere ghete noi pentru Rudi.

Lui Rudi i se făcuse ruşine. Nu putea să recunoască în faţa atâtor oameni cât de mult îşi iubea ghetele lui vechi, mai ales după ce le spălase la o cişmea, exact în ziua când o cunoscuse pe Tua şi se îndrăgostise fulgerător de ea.

Se oprise în faţa unui magazin ca să se odihnească puţin şi să uite durerile din picioare. Auzea în jurul lui voci vorbind despre un incendiu, simţise imediat în nări miros de fum. Da, ardea undeva pe Strandvägen! Pe partea stângă, sus de tot, la ultimul etaj al unui bloc vechi, câteva apartamente fuseseră cuprinse de foc. Ardeau ca nişte căpiţe de fân, scoţând fuioare de fum care erau mânate apoi de vânt către mare.

Focul amintea de animalul măreţ al desenelor apocaliptice. Putea să se întindă peste tot, înghiţind oraşul.

Pompierii şi poliţia făceau tot ce puteau ca să împiedice focul să

ajungă la blocurile vecine. Bucăţi mari de lemn, devenite jăratic, cădeau bufnind pe trotuare printre trecătorii curioşi care săreau ţipând, dar vădit fascinaţi de foc, cu pupilele dilatate de o viziune în care viaţa lor scădea din preţ – viaţa lor de animale de tracţiune, înhămaţi la un car care le sugea zilnic energia, dându-le în schimb iluzii care se spărgeau imediat ca baloanele de săpun.

Incendiul îi amintea lui Rudi de război, de al doilea război mondial, anul lui cel mai greu şi al ţării sale.

Bucovina, anul pogromurilor şi al morţii.

Focul se furişase cu supleţe peste tot, ca apoi să zboare ca un animal preistoric de forma unei comete, pregătite să transforme în scrum case după case.

Praful şi fumul făceau imposibilă munca pompierilor, în lumina flăcărilor se descoperea o lume nebănuită.

Un peisaj ascuns în cel creat de oameni de-a lungul secolelor. Era lumea primitivă a elementelor.

Tot ce exista putea să devină pulbere într-o clipă, se gândi Rudi. Focul era atât de agil, nimeni nu-l putea opri din cursa lui biruitoare. După numai câteva ore, nimeni nu mai recunoştea locul obişnuit pe lângă care trecuse acum câteva minute.

— Mulţumesc Ţie, Doamne, că nu arde la Solna, şopti Rudi pentru el.

În alte părţi ale oraşului era linişte şi oamenii îşi vedeau mai departe de treburile lor mai mult sau mai puţin importante.

Rudi, ca orice îndrăgostit, se gândea la cea dragă inimii lui, la Tua, şi chiar la familia ei. Viaţa i se părea brusc ca un apus de soare, dar celor pe care-i iubea le dorea mereu zile multe, pline de bucurie simplă.

Ar fi vrut să se îndrepte spre casă, dar picioarele îi i59

deveniseră din ce în ce mai grele. Încercă să-şi scoată ghetele, dar mâinile nu-l mai ascultau. Pentru a suporta durerea ascuţită care-l fulgeră brusc în partea stângă a corpului, încercă să recheme în gând chipul Tuei şi i se păru ciudat cât de mult semăna cu prima lui soţie, Ania. Bolborosi ca să-şi audă cuvintele şi să uite de durere:

— Ania era mult mai frumoasă decât pot eu să mi-o închipui. Nespus de frumoasă. Chipul trebuie să mai existe pe undeva în arhivele luminii, dar eu nu pot să mi-o amintesc cu gândurile şi ochii

mei omeneşti.

După aceste încercări de a ţine piept durerii, îşi simţi genunchii moi, ca de cauciuc, căzu pe asfalt într-o parte, cea a inimii. Cartea de rugăciuni căzu deschizându-se, amintind de un mic acordeon de circ, kipa albastră se rostogolise şi se oprise la picioarele unor necunoscuţi. Numai mezuza şedea fixată ferm pe fruntea lui, ca şi şalul de rugăciuni peste umerii slabi.

— Repede, chemaţi salvarea, a strigat un om în vârstă, care ştia cât de uşor e să mori când eşti bătrân.

— Nu sunt mort, aştept să mă însor a treia oară, i-a şoptit Rudi vesel. Vă rog să mă duceţi acasă, aici e adresa, în buzunarul de la piept.

Trei bărbaţi în vârstă îl ajutară să ajungă acasă pe

Ringvägen. Rudi i-a rugat să-l pună pe duşumea.

Patul lui îngust era ocupat de cărţi vechi şi obiecte curioase, nevândute încă. O pisică mare a sărit dintre cărţi, scuipând către necunoscuţi.

160

— Babei, linişte-te, tăticul e cu prieteni necunoscuţi, i-a spus Rudi obosit.

Unul dintre bărbaţi aprinsese menora, venea din flăcări un miros unic, miros de Sabat.

— E un miros de om fericit, care are ghetele fericirii în picioare, şi oriunde s-ar îndrepta cu ele nimeni nu-l mai poate întrista. Nu există ceva mai frumos decât viaţa. Dar cel mai frumos e să trăieşti şi să mori, asta sună ca o avansare pe care nimeni nu şi-o doreşte.

Mai rămăseseră în cameră numai doi bărbaţi, al treilea plecase. Ei ascultau respiraţia lui Rudi fără să ştie ce trebuie să facă. Se aflau într-o cameră bizară, cu obiecte strânse absurd într-o viaţă, pentru a pleca într-un lung voiaj despre care nu se ştia absolut nimic.

Sudoarea începuse să curgă de pe faţa lui Rudi, şopti într-o limbă necunoscută celor de faţă:

— Ce zi frumoasă pentru a muri!

Rudi se văzu în ţara lui, Bucovina, era cu Ania gravidă şi fugeau de nemţi. Peste tot erau oameni bănuitori şi plini de ură. Dar cineva s-a îndurat de ei, ascunzându-i în pivniţa lor. Existau lucruri pe care

Rudi nu le putea explica. Parcă s-ar fi aflat brusc în acel moment cu Ania şi o mângâia, încurajând-o:

— Ce bine că suntem împreună, draga mea!

Oamenii se uitau împrejur, pisica îşi schimbase locul şi trona acum de pe o etajeră ca o statuie.

— E aici cu mine, în lumină albastră, spuse Rudi, după care tăcu. Ochii i se scufundaseră în orbite.

Pupilele dispărură în spatele pleoapelor. Dar corpul

161

Îi era cald, ca şi cum ceva mai ţinea încă de viaţă.

Mâinile se odihneau pe piept şi şalul de rugăciune forma valuri şi imaginea unor pene împietrite.

Menora fusese aşezată la capul lui Rudi. Unul dintre bărbaţi spuse:

— Aşa sfârşeşte scurta nemurire a omului.

Cei doi bărbaţi părăsiră camera, închizând bine uşa după ei.

După-amiază sosiră oamenii de la sinagogă ca să ridice corpul lui Rudi.

Era uşor ca o pană. Corpul fusese înfăşurat în şalul de rugăciune şi pus într-un sicriu de lemn, care la rândul lui urma să fie pus în superbul sicriu al comunităţii evreieşti, după ritualul spălării.

Corpul părăsi casa cu picioarele înainte şi cu două lumânări la cap. Un bărbat cu o kipă neagră pe cap cânta un psalm:

Începutul vieţii se află la sfârşit.

În aceeaşi zi, la Solna, Tua întâlnise din întâmplare un băiat, Natanael.

Îl văzuse odată la un ceai dansant la o cunoştinţă şi fusese intrigată de faptul că era invitat la dans de toate fetele, dar el nu invita pe nimeni.

Acum schimbase cu el câteva cuvinte, după care se duseseră într-un parc unde se aşezaseră pe o bancă plină de grafitti. Fuseseră tăcuţi la început, uimiţi că întâmplarea i-a pus unul lângă altul. Parcă ar fi aşteptat ceva să le cadă din cer direct în cap şi să le ibz pună în mişcare limbile înnodate de timiditate. Ceva extraordinar se petrecea în aer. Era ca şi cum cineva care se ocupă cu aranjatul destinelor luase sufletul care se odihnise peste Rudi, lăsându-l să cadă peste tânărul Natanael. Acesta se simţise brusc înviorat, ca de un bobârnac prietenos dat de un vânt plin de miresme.

Se întorsese spontan spre Tua şi-i spusese râzând:

— Cât de dragă îmi eşti!

Pierduse noţiunea de timp din cauza cuvintelor explozive pe care le auzise în gura altora, dar pe care nu le spusese nimănui.

— Eşti atât de ciudat, îi răspunsese Tua. Semeni cu un bătrânel care vinde cărţi şi obiecte bizare, se târăşte pe străzi şi vorbeşte o suedeză foarte personală. Mi-a dăruit cărţi minunate, glumind mereu cum că ar vrea să se însoare cu mine! Acuma parcă văd în ochii tăi privirea lui jucăuşă!

Natanael ar fi vrut să spună: „Eu sunt Rudi”! Dar în schimb a întrebat-o:

— De unde vine mirosul ăsta de cafea?

După aceea s-au sărutat şi s-au dus îmbrăţişaţi la o cofetărie din apropiere ca să se uite unul în ochii celuilalt până la uitare.

Fusese ca şi cum iubirea venise ca să-i caute şi să-i ducă în spaţiul albastru de deasupra lumii noastre. Să le dea o nouă piele – cea a iubirii. Credeau brusc, ca toţi îndrăgostiţii, că vor fi mereu împreună şi că nimeni şi nimic nu-i va despărţi vreodată.

Tua nu ştia prea multe despre Natanael. Din gura lui aflase acum că cel de dinainte de a se îndrăgosti

163

fulgerător de ea fusese un băiat cam leneş, cineva care studia făcând eforturi mari numai pentru proba finală. Nu fusese interesat de studii şi se străduia sporadic numai ca să le facă plăcere părinţilor, care erau profesori şi credeau că meseria lor era cea mai interesantă şi plină de sacrificii vocaţie.

Natanael aparţinuse acelui tip infantil cu o doză puternică de egocentrism, visând în secret să se ocupe de serviciul public ca să-şi satisfacă egoismul.

Dar, după întâlnirea plină de hazard cu Tua, starea lui de spirit se schimbase. Se simţise brusc umplut de o iubire care-l făcea puternic şi responsabil de viitorul lui şi chiar de al Tuei. Se mira el însuşi de această bruscă schimbare. Se întreba dacă nu cumva spiritul acelui Rudi, despre care mai vorbise cu Tua şi după ce aflaseră că murise în ziua în care ei se întâlniseră şi se îmbrăţişaseră pentru prima oară, îl ajutase să alunge din el superficialitatea, punând în loc un spirit înflăcărat.

Mai înainte nu îndrăznea să le privească pe fete, tremura de

nervozitate când vreo fată dansa mai strâns cu el. Avusese ochi reci de iepure, care o speriaseră pe Tua la început. Şi aşa, deodată, în corpul său avusese loc o schimbare – putea să vorbească deschis, cu ochii strălucind de iubire, cu o privire magnetică ce venea din adâncul inimii.

Natanael şi-a terminat studiile cu brio. Părinţii lui credeau că fusese un miracol şi l-au recompensat cu

164

bani pentru a implora norocul să-i calce pe urme.

Natanael cumpărase imediat cărţi şi obiecte insolite, închinând anticariatul de pe Ringvägen 99 – acolo unde

Rudi locuise şi lucrase toată viaţa lui din Suedia. Într-un timp destul de scurt, Natanael reuşise să strângă 3.000

de cărţi, devenind expert în antichităţi şi cărţi rare.

Toţi cei care-l cunoscuseră pe „vechiul Natanael".

din anii când era un elev oarecare, fără viitor, nu-l recunoşteau acum pe „noul Natanael" care dorea să câştige totul în viaţă, acceptând eforturile pe care trebuia să le depună pentru asta.

Chiar şi mama lui era neliniştită de schimbarea bruscă a fiului. Se dusese la anticariat, unde dăduse peste Tua.

— Nu e aici, i-a spus Tua.

— Dacă nu e aici, atunci e la bibliotecă, bineînţeles, a suspinat mama lui Natanael. Băiatul ăsta mă scoate din sărite! Umblă numai cu cărţi, parcă şi-ar fi pierdut tot interesul pentru oameni. Cu banii de la noi a cumpărat cărţi în toate limbile lumii. Zilele trecute l-am văzut chiar cu cărţi în ebraică. M-a întrebat dacă e adevărat că bunicul lui a fost evreu.

Imaginează-ţi, vrea să devină evreu! Toate astea îmi dau dureri de cap! Nu-mi recunosc propriul fiu!

Merge prea repede şi prea departe, nici eu, nici tatăl lui nu-l putem urma!

Tua tăcea. Ea iubea cărţile şi începuse să lucreze la anticariat, se simţea în elementul ei, ca peştele în apă. Dar neliniştea mamei lui Natanael nu era nemotivată. Natanael trăia prea repede, ca şi cum ar fi

165

primit o nouă viaţă şi-i era frică s-o piardă, simţind că nu era viaţa lui.

Natanael îi povestise că îl visase pe acel Rudi de care îi povestise Tua, numindu-l în glumă „logodnicul meu de dincolo”. Fusese zguduit de vis, chiar dacă nu-şi mai amintea decât frânturi din el. A doua zi vizitase cimitirul din Norra – unde se plimbase în visul lui. Mai exact partea evreiască a acelui cimitir, unde se găsea şi mormântul lui Rudi Gutman. Paşii îl duseseră acolo – nu era nicio coroană, nicio floare pe mormânt. Fusese revoltat de lipsa de respect a prietenilor şi cunoscuţilor pentru locul de odihnă al lui Rudi. Se născuse sărac şi murise în aceeaşi stare.

Natanael plânsese dezolat, apoi se hotărâse să facă dreptate – cumpărase o piatră de granit şi pusese să se graveze pe ea aceste cuvinte: „Primului Rudi de la celălalt Rudi, pioasă aducere-aminte”.

În după-amiaza aceleiaşi zile se dusese la sinagogă şi-l întâlnise pe rabin cu câţiva cunoscuţi. Ar fi vrut să-i strângă în braţe, să le povestească despre tot ce i se întâmplase. Dar în loc de asta începuse să se bâlbâie, spunând că era neam cu Rudi, din vechea ţară.

Bucovina.

Înainte de a termina ce avea de spus, toţi izbucniseră în râs.

— Rudi a fost un fustangiu!

Chiar şi rabinul râdea, povestind despre ghetele lui pe care nu şi le mai scotea din picioare pentru că era încălţat cu ele când o întâlnise pe o fată cu care dorea să se însoare.

166

— Ha, ha, ha!

Natanael se înroşise din cauza râsului colectiv.

Apoi se retrăsese tulburat, dar hotărât să nu se mai ducă niciodată la sinagogă.

Dar nu se întâmplă niciodată exact aşa cum planifică oamenii la furie.

Natanael s-a căsătorit cu Tua şi într-un fel cu toată familia ei. Anticariatul a fost botezat cu numele TUA.

Cu timpul deveni locul cel mai iubit al Tuei, acolo lucra împreună cu fratele ei, Jan. Acesta începuse să se intereseze de cărţi în loc să mai bea, pretinzând că cititul vindecă de alcoolism şi chiar de fumat, amândouă viciile neputând să transgreseze banalitatea cotidiană cum o făceau cu supleţe, firesc, cuvintele, adică vocile din limba scrisă. Fraţii puseseră stăpânire pe anticariat de când Natanael

începuse să studieze teologia. În scurt timp reuşise să-şi ia doctoratul şi scrisul cărţilor devenise preocuparea principală a vieţii sale.

Dar reuşita a tot ce făcea erau fructele unei intense activităţi de care nu se bucura niciodată. Chiar şi iubirea pentru Tua, care-l făcea fericit, era o iubire semănând cu o rană adâncă.

Obişnuia să se scoale dis-de-dimineaţă şi hoinărea pe străzi, cu gânduri întunecate. Odată, într-o sâmbătă, paşii îl duseseră în apropierea sinagogii. Acolo întâlnise un om care-l salutase cu urarea de Sabat.

Natanael i-a răspuns imediat, urmându-l la sinagogă.

Recunoscuse în acel om pe cel care îl numise pe Rudi „Fustangiu". Ce întâmplare ciudată! Omul îl

recunoscuse şi el pe Natanael, amintindu-şi foarte bine cum împreună cu rabinul şi alţii râseseră de

Rudi. Acum îşi cerea scuze în mod sincer

— Iartă-mă! Dar un râs bun prelungeşte viaţa!

Apoi adăugase repede, împins de căldura inimii:

— Când te văd, am impresia că-l văd chiar pe Rudi!

Un surâs luminase faţa lui Natanael. Când intraseră în sinagogă, se aşezase direct pe locul lui Rudi. Ca şi cum acel loc fusese dintotdeauna al lui. Se simţea împăcat că acel om, care luase în batjocură amintirea lui Rudi, acum, în mod spontan, îi arăta căldură. Era ca şi cum ar fi regăsit viaţa veche a lui Rudi, pe care o putea adăuga armonios la viaţa lui tânără, fără multe experienţe.

Predica rabinului începuse cu câteva cuvinte despre importanţa Sabatului şi se sfârşise, ca de obicei, cu o pildă. De data asta era vorba de un evreu pios şi de boul lui care-i ara ogorul. Într-o zi acel om devenise atât de sărac, încât fusese nevoit să-şi vândă boul unui ţăran, vecinul lui, un om fără credinţă.

Evreul îl asigurase pe ţăran că animalul era supus şi bun de lucru.

Toată săptămâna boul arase ogorul ţăranului şi acesta fusese mulţumit de el.

Dar când venise Sabatul, boul refuzase să se mişte şi ţăranul îl bătuse crunt. Degeaba, acesta nu se clintise din locul de odihnă. Până la urmă, ţăranul se dusese la evreul pios ca să se plângă de boul care

refuza să muncească. Evreul înţelesese imediat ce s-a întâmplat cu boul şi ceruse să-i vorbească în ureche, mân

168

găindu-l întâi, apoi ridicându-se pe vârful picioarelor până la urechea lui ca să-i spună:

— Dragul meu bou, când erai al meu puteai să te odihneşti de Sabat, dar acum aparţii acestui ţăran care trăieşte altfel decât noi, fii bun, dragul meu bou, supune-te! Dacă reuşesc să câştig bani din nou, te voi cumpăra înapoi. Ai răbdare cu mine, dragul meu bou, fii supus ca să nu te bată din nou!

Şi boul îl privise pe fostul lui stăpân în adâncul ochilor, apoi se lăsase pus la plug, lucrând toată ziua.

Natanael nu-şi putea opri lacrimile. Predica rabinului îi amintea de propria lui copilărie la ţară, în sudul Suediei, dar şi de copilăria lui Rudi într-o ţară tot nordică, Bucovina. Tot ce trăise Rudi acolo se afla şi în el. Îşi amintise de toate animalele, cum le vorbise şi el în ureche, ştiind prea bine că ele pot înţelege limba oamenilor. Blândeţea şi dulceaţa din cuvintele pe care oamenii le spuneau animalelor de muncă încă din timpurile străvechi fuseseră mereu un exerciţiu cotidian pentru a învăţa respectul pentru toate fiinţele. Această pildă era veche de două mii de ani, poate chiar mai mult, totuşi ea mai putea să atingă adâncul inimilor.

În acea sâmbătă, Natanael se hotărâse să-i spună

Tuei că se simte locuit de spiritul acelui Rudi, despre care ea îi povestise la prima lor întâlnire şi chiar în fiecare zi câte puţin. Nu pentru că asta i-ar fi adus o mai mare clarificare asupra propriei lui identităţi, ci pentru că el simţea că era necesar să-şi formuleze gândurile în cuvinte.

169

Repeta ca un elev de liceu înaintea examenelor:

— Când ne-am întâlnit pentru prima oară, tu ai spus că îţi amintesc de bătrânelul acela, Rudi. Că ai văzut sclipirea ochilor lui în privirea mea. Ei bine, eu nu sunt Natanael, ci mai degrabă bătrânul Rudi!

Dar aceste cuvinte îndelung „exersate" refuzaseră să iasă din gura lui Natanael când se întorsese acasă şi dăduse ochii cu Tua. În locul lor o întrebase ca de obicei:

— Mâncăm?

Tua râsese.

— Oare nu eşti tu cel care hotărăşte mereu ce să facem?

După această încercare eşuată, Natanael simţise că dorise numai să probeze iubirea Tuei pentru el şi că acel „adevăr", odată spus, ar fi născut în Tua nesiguranţa şi îndoiala. Tăcuse mai departe, întorcându-şi faţa către ea pentru a vedea cât de liniştite şi frumoase erau dragostea şi prietenia în absenţa cuvintelor.

Tua şi Natanael au trăit mulţi ani împreună. Dar din iubirea lor nu ieşise pe lume niciun copil, în afara fiicei al cărei nume, în toate mitologiile, se numeşte Plăcere, venind din Penurie şi Preaplin.

La bătrâneţe, la fel ca în tinereţe, corpurile lor obişnuiau să se îmbrăţişeze înainte de a cădea în somn. Într-o seară, pe când se sărutau, Tua îşi schimbase deodată expresia feţei. Natanael o întrebase dacă se simţea rău.

171

— Sunt obosită. E ca şi cum aş fi ajuns la capătul ruloului pe care mi s-a înfăşurat toată viaţa.

Nici vocea ei nu mai amintea de vocea de altă dată.

Era o voce care umbla lăsând umbre peste tot; în pat, pe masă, pe scaune, peste şifonierul cu oglinzi de lângă fereastră.

Natanael îşi amintise că mai auzise această voce cu umbre. Când? Cine îi vorbise aşa? O voce cu profunzime.

Tua îşi adâncise capul în pernă. Când Natanael îl luase în mâini, simţise greutatea lui neobişnuită, ochii se închiseseră, încreţind pielea din jurul lor într-o mătase veche. Părul îi devenise neobişnuit de rece, părăsit de căldura capului. Numai restul corpului mai era moale şi cald, locuit de acele organe tutelare la care oamenii nu se gândesc prea des. Aşadar, şoptise

Natanael, chipul plecase întâi, în el locuise din plin suflul vieţii. Inima, în neobosita ei generozitate, se forţa încă să încălzească peisajul lunar al corpului interior.

Natanael o strigase de mai multe ori – apoi înţelesese că Tua murise şi timpul învinsese iubirea.

Imagini de la începutul vieţii lor împreună se dezlănţuiră brusc peste el. Se văzu cu Tua pe banca din parc, plină de mâzgălituri. Apoi retrăi senzaţia ciudată când el îşi pierduse controlul asupra propriului

corp.

O infracţiune avusese loc: sufletul lui fusese parcă împins de un suflet mai bătrân la periferia fiinţei, ca un adaos neesenţial, absorbit într-o fericire inexplicabilă. Auzea cântându-se în aer:

171

Inima mea e pregătită, Doamne.

Inima mea e pregătită de drum!

Simţise în coşul pieptului cum inima se forţa să-i ajungă în gât şi apoi în cap, transformată într-o curgătoare lumină albă, apoi într-un şuvoi exploziv care ţâşnea prin crăpăturile dilatate ale craniului, pe urmele gemene ale celei care murise înaintea lui. Era ca o eliberare dintr-un pământ care nu dăduse roade, înflorind doar pentru plăcerea nu ştiu cui, cineva ascuns în toate, care făcea risipă de forţe şi mister.

În spatele vieţii se ţesea o ceaţă deasă. În ea urmau să dispară resturile pământeşti cu numele Tua şi Natanael. Nimeni nu putea explica de ce fusese aşa şi nu altfel.

După câteva luni se ridicase o piatră funerară cu inscripţia;

„Uniţi dincolo de morminte".

Schimbare de pene

Străin am venit odată în acest loc, străin voi pleca de aici.

(*Călătorie de iarnă* – Schubert, text de Wilhelm Müller)

Ce e timpul? Ce e spaţiul? De unde venim noi?

Întrebări la care nimeni nu poate da un răspuns satisfăcător.

S-a întâmplat, mai mult decât o dată, ca un cunoscut, mort demult, să apară nu numai în gândurile şi visele mele, dar chiar într-o făptură străină, aşa dintr-odată, pe mijlocul străzii, aici la Stockholm. S-a întâmplat ca eu să mă opresc uluită, eu care aproape mă consolasem la gândul că cei dragi erau dispăruţi pentru vecie din spaţiul şi timpul nostru.

Ieri după-amiază, am citit în ediţia de seară a unui ziar despre un englez, Malcolm; avusese o broască ţestoasă care fugise şi se întorsese după treizeci şi cinci de ani. Acelui om fericit îi fusese uşor să-l recunoască pe vechiul său prieten – mai avea o pată de vopsea pe carapace.

I74

Dar unde fusese broasca ţestoasă atâţia ani şi ce făcuse între timp, asta nu va putea s-o afle niciodată domnul Malcolm.

Notiţa despre întoarcerea broaştei ţestoase m-a făcut melancolică. Am început să mă gândesc la papagalul meu care fugise acum zece ani. Mi se mai întâmplă să citesc cărţile pe care le citeam atunci şi să găsesc în ele, între paginile palpitante, dar îngălbenite de timp, chiar penele iubitului meu papagal – pene albastre, verzi şi galbene, cu reflexe aurii, pline de mister. Iau toate penele şi-mi mângâi faţa cu ele, mai ales buzele şi nările, în care simt miros de pasăre.

Ca şi cum esenţa de pasăre s-ar fi păstrat în arhitectura penelor.

Mirosul de pasăre mă ducea în acel timp în care trăiam cu soţul meu într-un apartament mare în Solna, un apartament cu multe ferestre care se deschideau către un peisaj cu stânci şi pini.

Chiar în ziua când ne mutaserăm în noul apartament, aflaserăm că în acel loc pe care se ridicase casa fusese altă dată o pădure străveche. Uneori simţeam

„Spiritele pădurii" în aer, le vedeam cum se mişcau în ceaţa deasă din afara casei noastre dreptunghiulare.

În arborii văzuţi şi nevăzuţi mi se părea că aud cântând păsări dis-de-dimineaţă, când puţini oameni se trezesc, pentru că e ora cea mai grea, vecină cu ora obişnuită de trezire. Cineva mă scula – cineva din mine – exact la patru şi jumătate, ca să deschid ferestrele şi să aud acel concert îndepărtat şi apropiat i75

al păsărilor – parcă în valuri, închinat poate luminii care era prezentă în spatele norilor groşi de ploaie.

Pădurea străveche trăia în pereţii casei. Era de ajuns să ascult tăcerea ca să simt cu alte organe decât cele cunoscute, poate cu întreaga suprafaţă a pielii, că nu eram deloc singură.

Într-o zi plină de ceaţă deasă şi lucitoare ca un porţelan, mi s-a dăruit un papagal pe care l-am botezat

Sucki – el îmi amintea de zeul iubirii, Kamadeva, care avea ca pasăre adorată un papagal exact ca al meu.

De unde venea? Băiatul care mi-l dăduse nu ştia nimic despre ţara de origine a păsării, era grăbit să plece în vacanţă şi voia să se simtă liber, fără răspunderea unei fiinţe, cât de mică ar fi fost ea. Eu mi-am închipuit imediat că venea direct din pădurile

Braziliei, părea a fi la fel de străin şi exotic ca şi mine, soţul meu şi alte fiinţe de pe suprafaţa planetei.

Eşti mai puţin străin numai acolo unde te-ai născut, dar pe

măsură ce creşti îţi dai seama că acel loc, în mod ciudat, începe să se înstrăineze de tine, pe măsură ce dorinţa ta de a călători peste mări şi ţări devine un vis ce trebuie împlinit cât mai grabnic.

Poate că păsările ştiu multe despre acest vis, care e mai degrabă dorul după un loc care nici măcar nu există în lumea noastră. E de ajuns să le priveşti cum se înfăşoară treptat, dacă sunt în captivitate, într-o melancolie adâncă.

De la început Sucki s-a arătat a fi de aceeaşi ludică umoare cu noii lui stăpâni, cu noi, care visam să-l facem să vorbească argoul nostru familiar.

176

Dar nu era chiar atât de domesticit cum ne închipuiam noi – uneori semăna cu un cuc, alteori cu o bufniţă cu trăsături omeneşti, al cărei corp era încarnarea întâmplătoare a unei fiinţe mari şi necruţătoare.

În fiecare zi lucram în sufragerie la masa mare, privind din când în când către colivia lui Sucki. El părea melancolic şi se uita printre zăbrelele subţiri direct prin fereastră, unde se vedeau corbi şi coţofene zburând ameninţător, parcă ar fi fostîntr-un război continuu unii cu alţii, pentru a-şi apăra spaţiul vital.

De fiecare dată când eram profund concentrată pe lucrul meu, Sucki începea să cânte – ca şi cum gândurile mele le întâlneau pe ale lui altundeva decât în lumea materiei.

După-amiaza, când soţul meu se întorcea acasă şi mâneam, Sucki obişnuia să iasă din colivie şi să zboare, aşezându-se pe capul lui. Sau alteori pe urechea lui, aplecându-se graţios, ca şi cum ar fi vrut să-i spună un secret.

Chiar de la începutul vieţii noastre comune, soţul meu avea obiceiul să danseze pentru mine, imitând pe eroii carnavalului flamand, pe Gilles. Ei apăreau în ţara lui, Flandra, la fiecare carnaval, cu pene pe cap şi pe umeri, prezentând mulţimii, ca pe un memento magic, misticul dans al păsării-om.

Cu timpul, dansul soţului meu se schimbase puţin, din cauză că Sucki zbura peste tot în sufrageria lungă.

Poate exersa pentru a atinge perfecţiunea, pentru a se pregăti să iasă din timpul şi spaţiul nostru.

I77

Soţul meu începuse să semene din ce în ce mai mult cu un împărat chinez, unul din cei despre care vorbeşte alchimia – un împărat chinez dansând ca păsările pe terasa mare a palatului său înconjurat de păduri dese. El ridica mâinile în sus, apoi încet picioarele, cu multă artă şi siguranţă. Mişcările lui se gravau în aer, ca şi cum toate aceste exerciţii l-ar fi pregătit treptat să se metamorfozeze în pasăre şi apoi să-şi ia zborul pentru totdeauna.

Într-o zi însorită, la începutul primăverii, au venit la noi doi oameni ca să ne repare ferestrele. Sucki era, bineînţeles, pe undeva prin sufragerie. Oamenii au deschis ferestrele una după alta şi chiar uşa de la balcon.

Aerul tare al primăverii l-a trezit pe Sucki, care a zburat deodată pe balcon, aşezându-se pe balustrada de fier – sărea de la dreapta spre stânga şi invers, cu o vivacitate nemaivăzută. Era poate un mic dans al libertăţii, care m-a îngrozit. Inima a început să-mi bată cu putere, am strigat, apoi am căzut în genunchi, am întins mâna dreaptă, rugându-l pe Sucki să se aşeze pe ea:

— Vino aici, nu te îndepărta de casa noastră, vino înapoi, iubitule!

Lacrimile îmi curgeau pe obraji, vocea mi se transformase în tânguiri.

Oamenii îşi întrerupseseră lucrul lor şi se uitau la mine fără să spună un cuvânt. Nu băgaseră de seamă că era o pasăre în apartament şi eu uitasem să le spun.

I/8

Sucki ne ţinea în şah, sărind de câteva ori pe balustrada balconului, şi apoi a zburat direct pe mâna mea, ca şi cum ar fi înţeles spaima şi durerea mea.

L-am sărutat şi l-am dus ca în transă în colivia lui, apoi am închis portiţa cu un sentiment de eliberare, în sinea mea mi-am spus că niciodată nu-l voi mai lăsa liber în sufragerie.

Treptat, atmosfera s-a destins şi oamenii au izbucnit într-un hohot de râs, începând să vorbească între ei – păreau amuzaţi de spaima pe care am tras-o şi mai ales de sfârşitul fericit.

De la această întâmplare a intrat în mine sămânţa neliniştii – m-am hotărât să-l ţin mai bine pe Sucki închis decât să risc să-l pierd, acordându-i o mică libertate.

Cât era ziua de mare nu mă gândeam decât să cumpăr o colivie mare, pentru ca Sucki să se simtă mai liber în prizonieratul lui. Într-un cuvânt, plănuiam să-i dau iluzia că e liber, deşi el era închis.

Am cumpărat o colivie somptuoasă, ca o mică pagodă, cu multe oglinzi şi leagăne şi alte găselniţe cu care oamenii îşi închipuie că pot să păcălească păsările şi să le facă să se simtă acasă.

M-am fofilat cu colivia pe scări, de frică să nu mă vadă vecinii indiscreţi.

Dar odată ajunsă în apartamentul nostru l-am văzut pe Sucki îngrozit. În zadar am încercat să-l conving că noua colivie era mai bună decât cea veche. Sucki refuza să intre în ea. Era ca şi cum ar fi înţeles totul.

Până la urmă l-am apucat, simţindu-i inima bătând în

179

palma mea, şi l-am băgat cu forţa în colivie. Înainte de a sări pe unul din balansoare, a lăsat în mâna mea câteva pene viu colorate. Erau ca nişte lacrimi de amărăciune. Un refuz net – că niciodată nu va schimba o închisoare cu alta.

Eram tristă şi îmi lipsea deodată acea bună dispoziţie pentru a pregăti de mâncare. Mă plimbam în sufragerie de la masa de scris până la fereastră şi înapoi, fără să găsesc vreun sens vieţii mele. Totul se năruise brusc de la faptul banal că Sucki refuza să intre în noua lui colivie. Era mândru ca un om, avea o voinţă proprie, nu mai mânca şi nu mai bea, prefera să moară de sete şi de foame decât să locuiască acolo unde decisese frica mea de a-l pierde. Fixa cu o privire lungă vechea lui colivie, cu melancolia păsărilor după o ţară pierdută.

Soţul meu, cum a deschis uşa, a şi văzut somptuoasa colivie nouă, a privit-o curios şi apoi mi-a spus cu o voce pe care nu i-o cunoşteam i

— Soţiei mele îi place să se joace ca unui copil. Îi plac jucăriile scumpe.

Apoi a mai spun pe un ton neutru că va mânca seara în oraş cu un editor străin. Fără să mă mai întrebe, cum făcea de obicei, dacă vreau să vin şi eu cu el. Şi-a schimbat hainele, îmbrăcându-se mai elegant, şi plecând mi-a spus din pragul uşii:

— Slavă Domnului că nu sunt un papagal pe care să-l închizi într-o colivie frumoasă!

Cuvintele lui s-au rătăcit un timp în labirintul creierului meu. Sunau ca nişte zurgălăi când mergeam

180

dintr-o cameră în alta fără să ştiu de ce să mă apuc.

Pierdusem tot cheful să mai fac ceva. Nimic nu mai era important în lume, erau momente în care pierdusem iluzia vieţii şi doream chiar să vină clipa, cea din urmă. Am încercat să citesc, dar nu mă mai interesa nimic, totul era plin de vanitate şi ridicol în comparaţie cu suferinţa mea fără nume. Am încercat să scriu şi am întâlnit deodată rezistenţa stiloului care se aliase cu demoni necunoscuţi, vărsând din el pete de cerneală având contururile Africii şi Australiei. În spatele petelor de cerneală, care altă dată mă inspirau să scriu şi să desenez, m-am văzut deodată pe mine însămi ca un prizonier care nu se putea elibera de închisoarea lui de aer. Pentru că eu însămi o dorisem şi o creasem cu încântare.

Nu-mi trecuse niciodată prin cap să-l pun pe soţul meu într-o închisoare.

În timp ce mă sfâşiam cu întrebări de tot felul, rupând în bucăţi hârtia cu pete de cerneală, l-am auzit deodată pe Sucki cântând. Aripile lui făceau un sunet de mic vârtej în zborul brusc care tăia aerul sufrageriei. Reuşise să se strecoare din „palatul său".

prin una din „dantelele" coliviei, aşezându-se apoi liniştit pe una din stinghiile din vechea lui cuşcă.

L-am auzit mâncând seminţe şi l-am văzut după aceea cum bea apă cu acel gest graţios al păsărilor, ridicându-şi capul ca apa să-i alunece pe gât în corpul extrem de fin, tremurând uşor de fericire. Ca şi cum, în sfârşit, atinsese pământul ţării lui natale.

181

M-am aşezat pe sofa şi l-am privit îndelung, până când am căzut în somn de mulţumire.

Când soţul meu s-a întors, m-a luat în braţe şi m-a dus în patul nostru.

Ziua următoare am dus înapoi „palatul" lui Sucki la magazinul de unde îl cumpărasem, primind în schimb în loc de bani o cuvertură cu dungi frumoase şi două panere din rafie indiană.

Totul se calmase din nou în viaţă, valurile băteau alte ţărmuri. În loc de dansul păsărilor, seara ne aşezam la masa cu douăsprezece

lumânări şi o sticlă de vin roşu. Datoriile soţului meu crescuseră între timp şi el căuta acum o cale suprarealistă de a ieşi din mizeria ameninţătoare. Umplea cu mare răbdare foi întregi cu cifre, vertical şi orizontal, formând o caligrafie fină. Trăsăturile feţei lui erau umbrite parcă de ramuri de copaci ce veneau de la jocul de lumini şi umbre al lumânărilor. În acel chip încercam să pătrund şi să mă scald toată noaptea. Avea un chip transfigurat, de alchimist, o faţă de fost maestru al dansului păsării, care începuse să-şi piardă penele, poate pentru că se oprise să mai danseze şi în loc de dans acum se interesa, plin de neliniște, de secretul fabricării aurului. Poate că el încerca să prindă din adâncul cifrelor formula alchimică a bogăţiei, din spaţiul cifrelor care semănau cu semne de păsări şi peşti, apărute brusc pe hârtiile lui contabile, sub magia luminii şi umbrelor.

Eu însămi, pradă unei noi neliniști, răsfoiam un album cu gravuri de Piranesi, hoinărind printre gânduri.

182

rătăcind în labirinturile carcerelor imaginare, trecând de la o stare de prizonierat la una de proaspăt eliberat şi încercând să găsesc o cale de ieşire din întuneric.

Când toate foile de hârtie fuseseră umplute de cifre cu aer de păsări şi peşti, ascunzând formula magică, soţul meu le-a strâns pe toate şi le-a pus cu grijă într-un plic mare, a stins lumânările şi a spus „on va faire dodo", pe limba copilăriei lui. Aceste cuvinte aveau puterea unei chei capabile să deschidă secretul cifrelor în întunecatul regat al somnului – acolo unde secretul dezvăluit nu era de ajutor nimănui.

Am aflat repede că starea atmosferică a vieţii era la fel de plină de capricii ca şi cea a timpului. Cu toate că o scurtă perioadă de vreme valurile încetaseră să bată, un vânt nou începuse să sufle ameninţător dintr-o poziţie frontală. În curând apăruseră semnele furtunii şi vântul ridicase valuri înalte ca zidurile.

Soţul meu avea un prieten evreu, medic de profesie. Ne vizita destul de des, după orele de lucru.

Era un bărbat puternic, blond, cu ochi albaştri de oţel. Când bea prea mult, îi apăreau bujori în obraji.

Auzise despre problemele economice ale soţului meu şi venea să-l ajute cu sfaturile lui. Mai venea şi ca să-şi descarce inima şi să ne povestească despre inevitabilul divorţ care-l aştepta. De fiecare dată

când era la noi se uita râzând la Sucki şi spunea că are nevoie de o „logodnică". Şi, fără să ne anunţe, venise deodată cu o „logodnică" pentru Sucki. Un papagal mic care, spunea el în glumă, prin împerecherea cu

Sucki ne va înrudi şi pe noi cu el. Pusese colivia mică a „logodnicei" lângă colivia lui Sucki şi lăsase portiţele deschise pentru ca „mirele" să-şi întâlnească

„Mireasa".

Era Sabat şi eu aprinsesem menora, ca să-i fac plăcere prietenului nostru, binecuvântând lumânările.

Purtam un şal alb brodat pe cap, care-mi cădea şi pe umeri, şi cu mâinile întinse peste vin şi pâinea împletită recitasem cu emoţie:

Binecuvântat să fie numele Domnului, de acum şi în vecii vecilor!

De la răsăritul soarelui până la apusul lui – slăvit să fie numele Domnului!

Prietenul nostru era foarte mirat.

— Semeni cu o logodnică evreică, Matilda!

— Când îmi spui numele îl faci şi mai frumos, puţini oameni îmi spun pe nume aici.

— Dar nu ştiai că bunicul Matildei era un evreu pios? a spus soţul meu.

— Nu mi-aţi povestit niciodată!

— Matilda mi-a interzis să vorbesc despre asta. A

fi român şi evreu în acelaşi timp e ca şi cum ai avea ciumă şi holeră în acelaşi timp.

Prietenul meu a surâs, dar eu m-am enervat.

— Te rog, nu vorbi în numele meu!

— Sigur că pot vorbi în numele tău, suntem unul prin căsătorie, a spus soţul meu, citând din Evanghelie.

184

Am mâncat şi am băut până la miezul nopţii.

Atunci, prietenul nostru şi-a adus aminte de

„Logodnica" sau „mireasa" papagalului, hotărât să aranjeze „nunta". A scos-o pe papagaliţa albastră cu cap alb din colivia ei şi a împins-o în colivia lui

Sucki.

Soţul meu fuma tot timpul şi din norii de fum îl îmbia pe Sucki să se apropie de „mireasă” şi să-i facă felul. Sucki părea indiferent, parcă nici n-o văzuse pe

„Mireasa” destinată lui.

Era trecut de miezul nopţii şi cu siguranţă nu era timpul potrivit pentru împerecherea papagalilor. Ca toate păsările, Sucki dormea noaptea şi nu puteam niciodată să-l obişnuim să stea cu noi până târziu.

Aşteptând ca „mirii” să se apropie unul de altul, prietenul nostru şi-a adus aminte că era doctor şi i-a ascultat inima soţului meu, spunând ca de obicei:

— Nimic grav, trebuie numai să te laşi de fumat!

— Nu poate, asta e singura lui bucurie! am zis eu.

— Ce fel de bucurie, a întrebat doctorul, una care îţi scurtează viaţa?

În timp ce soţul meu ne povestea cum a început să fumeze de la vârsta de paisprezece ani, s-a auzit un ţipăt ascuţit, care ne-a umplut inimile de o ciudată emoţie.

— I-a făcut felul, a strigat bucuros prietenul nostru, de-acum înainte o să aşteptaţi o nouă generaţie de papagali galben-albaştri dungaţi!

Dar când ne-am apropiat de colivie, l-am văzut pe

Sucki transformat într-o pasăre de pradă, jumulind-o *în* pe „mireasă” de frumoasele ei pene. O lovea şi cu ciocul în cap, toată colivia era plină de pene şi puf alb şi albastru.

Prietenul nostru a scos-o pe „mireasă” din colivie, era mai mult moartă decât vie.

— Răutăciosule, l-a apostrofat prietenul nostru pe

Sucki. Aşa te porţi cu femeile?

Sucki avea aerul unui criminal spăsit. Am închis repede portiţa de la colivia lui.

Încet-încet, „mireasa” şi-a regăsit respiraţia şi noi ne-am înveselit.

— Eşti un papagal prost, i-a spus soţul meu lui

Sucki. Pe scara zoologică te afli mai jos decât un şobolan!

— De ce tocmai mai jos decât un şobolan? a întrebat prietenul amuzat.

— Nu ştii că bărbaţii beţi vorbesc mult despre şobolani? am răspuns eu.

— Pentru că, a explicat soţul meu, chiar şi un şobolan prost are cel puţin o gaură, iar un şobolan inteligent are mereu mai multe găuri!

— Voi doi sunteţi nişte şobolani inteligenţi şi vulgari, le-am aruncat eu, iritată de râsul lor şi de faptul că destupaseră alte sticle de vin.

— Ideea asta cu şobolanii inteligenţi o ştiu de la

Strindberg, a spus soţul meu.

— Nu vă mai suport, am spus eu deodată, mă duc la culcare!

Soţul meu m-a prins de mână, obligându-mă să stau cu ei.

186

— Noi bărbaţii suntem un popor stelar, donatori de spermă, a spus el surâzând. Viaţa întreagă pe pământ e din materie stelară.

— Suntem stele putrede, a spus prietenul nostru, ciocnindu-şi paharul de sticla golită.

— Mai degrabă şobolani decât stele, şobolani care trădează imediat când o nouă gaură apare la orizont, am spus eu din aburii vinului.

— Exact ca tine şi ca noi toţi, a răspuns prietenul nostru.

— Eu n-am trădat niciodată pe nimeni, am explicat eu, uitându-mă la „mireasa" care devenise peste noapte un simbol pentru toate femeile. Îşi pierduse deja penele mândre de pe cap în primul minut al „nunţii".

— E adevărat, a confirmat soţul meu, Matilda n-are timp să înşele pe nimeni, ea scrie despre cei care înşală!

— Perversitate, a replicat prietenul nostru.

— Mă simt bine cu destinul meu. În loc să înşel, am sacrificat totul – limba, prietenii din copilărie şi ţara în care m-am născut!

— Nu vorbi despre ţara ta de rahat din care te-am scos cu atâta greutate!

— Şi eu te-am salvat de mediocritatea familiei tale!

Se făcuse o linişte de gheaţă în sufragerie. Îmi părea rău de ce spusesem.

Nu există, în fond, nicio familie mediocră pentru mine. Nu ştiu cum îmi scăpaseră aceste cuvinte din gât şi trecuseră libere „peste bariera dinţilor", cum spunea Homer.

187

Soţul meu s-a întristat şi a glumit amar că va face acelaşi lucru cu mine cum făcuse Sucki cu „mireasa” lui, clacă mai îndrăznesc să vorbesc aşa despre familia sa.

— Am dat-o în bară cu „nunta”, a recunoscut prietenul nostru. Dar mă simt bine, neobişnuit de bine şi chiar am poftă acum să-mi iert soţia, să retrag cererea de divorţ şi poate să mă culc cu ea! Noapte bună, dragi prieteni!

Prietenul nostru luă colivia cu „mireasa” sub braţ şi dispăru în noapte. Era trecut de ora două şi afară era întuneric beznă.

Ne-am culcat fără să ne mai spunem noapte bună.

Soţul meu a gemut toată noaptea. A fost o noapte nefericită, care a clocit o dimineaţă şi mai nefericită.

Ziua următoare a fost într-adevăr un coşmar – soţul meu nu mai vorbea cu mine nici măcar un cuvânt. Luni a fost şi mai rău. Răul înainta cu mare repeziciune. Ca un şarpe pe muşchii corpului suplu, uneori muşcându-şi coada, devenind un cerc perfect.

Dis-de-dimineaţă au venit în vizită directorii de la bancă. În frunte cu şeful lor, erau zece persoane. O

echipă kafkiană, cu părul tuns în acelaşi fel, costumele croite din aceeaşi stofă fină, cravatele cu acelaşi model standard, cu feţele ca măştile, care încercau să ascundă trăsături aspre.

Parcă fuseseră scoşi din cărţile lui Kafka, birocraţi purtând semnul secret al unei maşini abstracte, de terorizat.

Se anunţaseră prin telefon dis-de-dimineaţă. Soţul meu fusese foarte surprins – se găsea într-o poziţie

189

complet „nestrategică”. Era în război cu mine, în plus nu era deloc aliatul directorilor de bancă. Bănuia că veniseră în vizită ca să-l intimideze şi să-i dea un ultimatum pentru datorii. Pentru a mă câştiga de partea lui, soţul meu începuse să-mi vorbească puţin, chiar să mă liniştească – directorii de bancă nu veniseră să ne scotocească în apartament, poate numai să vadă cum locuim, eventual dacă aveam bunuri care puteau să fie convertite în bani.

Când directorii de bancă au intrat în apartament.

Sucki a început să cânte şi atmosfera s-a schimbat complet. Am fost rugată să stau în camera mea, dar puteam să aud de acolo ce se

petrecea la masa noastră, a „magicienilor" care aveau calitatea să transforme amărăciunea în dulceaţă şi invers.

La început toţi vorbeau liniştit, dar mai târziu au schimbat tonul, prezentând cifre concrete. Cifrele lor nu corespundeau cu cifrele soţului meu, care sub magia lumânărilor se transformau uşor în păsări şi peşti. Cifrele lor semănau mai degrabă cu plase de pescuit industrial şi maşini ultramoderne pentru omorârea şi jumulirea rapidă a păsărilor.

Unele voci încercau să-l umilească pe soţul meu, prezentându-i în cifre faptul că era deja zdrobit şi distrus economic. Nu mai exista nicio speranţă.

Deodată s-a auzit şi vocea soţului meu – era clară, vocea celui care nu mai avea nimic de pierdut. Ea se răspândea în tot apartamentul ca într-o pădure veche, unde trăiseră demult animale sălbatice şi păsări de tot felul. El spunea:

190

— Domnilor, ştiţi că America e ţara cea mai împovărată de datorii din întreaga lume?

Era un răspuns neaşteptat la toate acuzaţiile lor. În realitate el voia să spună altceva:

— Să nu credeţi că m-aţi pus la zid! Dacă oamenii tac în ceea ce priveşte nevinovăţia mea, atunci păsările vor cânta despre asta!

Şi Sucki al nostru, care nu putea vorbi, a început să cânte cu triluri puternice, capabile să acopere vocile tuturor.

Irealitatea intervenise acolo unde realitatea nu putea nimic. Cuvintele soţului meu fuseseră ca o pauză în partitură, după care urmase partea „solistului" încântător, încercând să ridice totul la un nivel înalt de înţelegere.

Totul crease brusc un fel de veselie printre directorii de bancă.

Era clar că America trecea drept ţara cea mai bogată de pe pământ şi, în mod paradoxal, era şi ţara cea mai plină de datorii. Bogăţia, aşadar, se ţinea în echilibru cu o constanţă pe care numai hazardul putea s-o controleze.

Până la urmă, soţul meu a primit câteva săptămâni bune de păsuire pentru plata datoriilor.

Directorii plecaseră în acelaşi fel cum sosiseră – unul după altul, fără zgomot, dispărând complet în maşinile lor de lux.

Pe masă, cineva uitase un pix negru. L-am luat, gândindu-mă să-l arunc pe fereastră. Dar am remarcat că pe el era scris numele şefului cel mare. Mi-a venit

191

Ideea să-l folosesc ca stinghie în colivia lui Sucki. Am şoptit:

— Dragă Sucki, dacă se va schimba starea în care ne găsim acum, aşază-te pe stinghia asta!

Ştiam că păsările înţeleg limba omenească şi ochii lor văd clar în viitor.

M-am dus în bucătărie să pregătesc ceva de mâncare.

Soţul meu s-a întors mai devreme ca de obicei de la munca lui şi m-a rugat să scot valizele.

— Plecăm mâine dimineaţă în Italia, a spus el vesel.

Călătoria improvizată semăna cu o fugă. Sucki rămânea acasă, un prieten bun urma să vină din când în când să-i dea seminţe şi să-i schimbe apa.

Italia era, după cum ştie toată lumea, ţara artiştilor, a maeştrilor tuturor şmecheriilor şi iluziilor. Aveam nevoie să respirăm un timp într-o asemenea ţară, ca să ne vedem viaţa şi greutăţile din alt unghi.

Ziua următoare, dis-de-dimineaţă, ne-am îndreptat spre aeroportul Arlanda. Înainte de a închide uşa de la apartamentul nostru, am aruncat o privire în colivia lui Sucki – şedea pe pixul negru. Şi ca şi cum asta n-ar fi fost de ajuns, pixul era „pictat" recent cu pete albe şi gri din pântecul lui misterios.

La aeroportul din Milano ne aştepta prietenul nostru, Franco Bonelli. Am remarcat imediat că era frumos, dar îmbătrânise – părul îi albise şi ochilor le

192

lipsea privirea jucăuşă. Ne-a invitat imediat în atelierul lui, situat aproape de celebrul dom. Nu pictase prea mult în ultima vreme, pentru că învăţase arta de a face lucrurile noi să arate vechi. Mâinile îi erau aproape distruse de diferite substanţe chimice pe care le folosea la patinarea aramei, bronzului, a obiectelor de ceramică şi chiar de plastic.

Turiştii deveniseră din ce în ce mai greu de păcălit.

Exigenţa lor îi forţase pe artişti să înveţe tehnici noi, dăunătoare sănătăţii lor. Franco avea o familie mare şi avea nevoie de bani ca s-o

întreţină.

Deci nu era ciudat că îmbătrânise atât de repede, din moment ce de dimineaţa până seara se ocupa numai cu îmbătrânirea lucrurilor. El studiase arta timpului, acţiunea lui de transformare a tot ce se crea nou în lume.

Franco şi alţii încercau cu disperare să imite timpul.

Distrugerea aducea o transformare care echivala în epoca modernă cu ceva neobişnuit de nou.

Din toate regiunile diferite ale Italiei soseau zilnic mii de obiecte care trebuiau îmbătrânite repede, căci sezonul estival nu dura o eternitate. Se studiase predispoziţia turiştilor de a cumpăra obiecte „antice".

mai ales în timpul verii. Soarele le încingea creierii şi dorinţa de frumuseţe se ridică şi ea la înălţimi neobişnuite.

A doua zi după venirea noastră, Franco trebuia să călătorească la Castellana şi noi am hotărât să-l urmăm.

În afara oamenilor de afaceri pe care trebuia să-i întâlnească Franco, acolo se mai afla şi un foarte bun prieten al său, signor Fumo.

193

În timpul plăcutei călătorii am ascultat încântaţi istoriile pe care Franco le povestea despre bătrânul său prieten. În tinereţea lui, acest fabulos signor

Fumo era faimos în toată Italia şi chiar în străinătate.

Fusese un „vânzător de castele". Mai exact, vânzător de castele de aer. „Castelele" poate existaseră în realitate, odată, în trecut, dar în timpul nostru ele hălăduiau numai în mintea lui signor Fumo.

— Dar cine cumpăra acele „castele"? am întrebat eu.

— Tot felul de oameni cu bani: americani, nemţi şi alţii ca ei, cuprinşi deodată de febra fantasticului, a irealităţii, a spus Franco, conducând cu mână sigură maşina lui modernă. Cumpărau părţi din locuinţe vechi, transportându-le peste ocean, pentru ei nu era nicio problemă, tehnica era şi ea un fel de fantasmă care funcţiona bine în realitate. Toate astea trebuiau numai montate după desenele minuţioase ale lui signor Fumo. Uneori aceste părţi de „castele" erau fabricate cu multă trudă în atelierele noastre. Era o muncă de gigant să reproduci arta rafinată a Evului

Mediu sau a Renaşterii.

Călătoria până la Castellana a fost nu numai amuzantă, ci şi plină de învăţăminte: totul era posibil, dar trebuia să munceşti pe brânci şi să ţii fantezia la fel de aprinsă ca şi inteligenţa.

Franco mărturisea că fuseseră siliţi să lucreze în acest fel pentru că turiştii vin în Italia pentru a întâlni trecutul cu lumea şi obiectele lui, pentru a-şi procura senzaţii estetice care nu mai existau în timpul nostru.

194

Am ajuns la Castellana via Bari. Castellana se prezintă ca un punct în care se întretaie drumurile multor oraşei Bari, Foggia, Roma, Neapole, Taranto.

Lecce şi Brindisi.

Când am ajuns la Castellana, ne-am lăsat repede valizele la un mic hotel. Eram pregătiţi sufleteşte să ne petrecem toată după-amiaza în grotele Castellanei, în timp ce Franco trebuia să-şi întâlnească companionii de afaceri.

Auzisem de grotele Castellanei încă din tinereţe, când citisem *Divina Comediei* lui Dante. Se scria în prefaţa traducerii că Dante însuşi vizitase grotele, primind acolo imaginile pentru realizarea viziunii lui extraordinare.

În poveşti şi legende era vorba mereu despre un spaţiu subteran în care îşi ducea traiul o lume fantastică, după cum ni se sugera că ar exista o altă viaţă chiar în interiorul vieţii noastre. Existau lumi concentrice în tot ce ochii noştri imperfecţi puteau să vadă. Undeva la suprafaţă existau deschizături către lumea subterană – în aşa fel încât lumea noastră şi cealaltă comunicau firesc. Vechile rituri pitagoreice îi vindecau pe oameni pur şi simplu, punându-i să treacă printr-un tunel subteran. Boala însemna pentru

Pitagora a te despărţi de lumea profundă. Lumea noastră şi cea subterană trebuiau să se oglindească una în alta.

Acum puteam să văd cu propriii mei ochi fantasticele grote din adânc, cu fluviul subteran, în mod i95

concret – după ce „văzusem" totul, odată, demult, creat de Dante numai din cuvinte. Şi era ca şi cum nu exista nicio deosebire între creaţia cuvintelor şi ce vedeam eu acum. Memoria venea în întâmpinarea realităţii – sau memoria era chiar realitatea, a cărei definiţie (sau explicaţie) nimeni nu reuşise vreodată s-o dea

satisfăcător.

Am coborât treptele de piatră, lungi de şaptezeci de metri, pentru a zări licărind o altă lume. Ca în

Divina Comedie a lui Dante, viaţa semăna cu o poveste despre o călătorie de la starea de rătăcire şi de uitare disperată către trezire, înţelepciune şi speranţă.

Ca nişte oaspeţi plini de teamă şi neliniște, puteam să ne întoarcem privirea spre interior pentru a ne vedea imperfecţiunile care ne făcuseră să rătăcim pe cărări neluminate. Ceva ne spunea că numai în faţa propriei imagini omul putea îndrăzni să ia o atitudine pentru sau împotriva lui Dumnezeu.

Am aflat că grotele despre care pe timpul profesorului Anelli (1938) se credea că sunt adânci de şapte sute de metri, în realitate erau şi mai profunde şi nimeni nu putea spune cu certitudine nici în ziua de azi cât de adânci erau.

Una după alta, grotele ne arătau tot ce se crease în lume cu o valoare spirituală încarnată într-o imagine sau un semn subtil păstrat în adâncul pământului. Un geniu misterios crease miturile despre Lupoaică.

Bufniţă, Şarpe, în acelaşi fel cu cele despre chipurile

Sfinţilor, Fecioarei, chipul lui Hristos şi Buddha, la fel culorile şi lumina albă care ne-au urmărit până la

196

sfârşitul călătoriei, când mi-am dat seama că trebuie să fac mai multe descinderi în adânc ca să înţeleg ce nu era de înţeles, ci doar de văzut cu pătrunzătorii ochi de pe întregul trup. Călătoria în lumea fantastică de sub pământul Castellanei culminase cu Grota Albă unde totul era albire, uitare în puritate. Frumuseţea cristalelor parcă scotea cuvinte din gura lui Augustinus sau din gura oricărui om cu bun simţ: creaţia e o reflectare a divinului.

Asta ne includea, desigur, chiar şi pe noi, oamenii care am urcat din nou scările, întâlnind lumina zilei, de o cu totul altă calitate decât cea din interiorul pământului. Fuseserăm în miezul unei poveşti despre călătoria pelerinului în căutarea unei trăiri pline de intensitate.

La intrare ne aştepta Franco, cu un surâs incert, ca într-un vis plin de aburii dimineţii. S-a apropiat de noi, ne-a atins mâinile şi ne-a asigurat că signor Fumo şi soţia lui, Caria, erau bucuroşi să ne

întâlnească.

Casa de piatră a lui signor Fumo se afla în afara

Castellanei şi Franco ne-a luat în maşina lui ca să ajungem acolo. Amurgul începea să cadă şi soarele luase acea formă de *potenta* despre care scriu şcolarii în caietele lor.

De-a lungul drumului, tufişuri mari de rozmarin se legănau în bătaia brizei de sud care se abate mereu la sfârşitul zilei. Aerul intra prin ferestrele maşinii, îmbătându-ne de miros de lavandă şi alte ierburi tipice acelei părţi a Italiei, bogată în miresme greu de identificat.

197

Când ne-am apropiat de casa lui signor Fumo, au început să plutească fulgi albi în toate părţile, ca funigeii. Franco ne povestise deja că prietenul său, fostul vânzător de castele de aer, avea acum o fermă de găini, ocupându-se cu plăcere de vânzarea de pene şi ouă.

N-a trebuit să aşteptăm prea mult înainte de a vedea cu ochii noştri acea faimoasă fermă de găini – căci signor Fumo fusese predestinat să fie vestit chiar şi ca vânzător de ouă şi găini.

În mijlocul sutelor de păsări şedea chiar signor

Fumo în persoană, dându-le tuturor de mâncare. Nu erau numai găinile lui, ci şi păsări venite dinspre mare şi din pădurile din apropiere; toate se aflau sub protecţia lui.

El însuşi avea aerul unei fiinţe extraterestre – pe pălăria lui cu boruri largi pusese diferite feluri de seminţe, pe care ciocuri mici şi mari se băteau să le înhaţe. Signor Fumo purta pantaloni scurţi din care ieşeau picioarele lui subţiri, ce împreună cu pălăria mare îi dădeau aerul unei meduze.

Văzut mai de aproape, era aşa cum îl descrisese

Franco: un bătrânel cu ochi de cicoare, slab, cu coşul pieptului plat, de parcă ar fi aparţinut deja altei lumi, unde imponderabilitatea era o stare naturală.

— *Benvenuti*, ne-a urat el, lăsând baltă păsările şi îmbrăţişându-ne unul după altul, prietenii lui Franco erau desigur şi prietenii lui.

Îşi scosese pălăria, aşa că i-am văzut scăfârlia pe care nu avea niciun fir de păr.

Soţia lui, Caria, a venit să ne salute. Era o femeie tânără, surdă şi

mută, cu obrajii ca bujorii. Rochia ei înflorată ascundea o graviditate avansată. Caria ne-a invitat cu braţul în aer la o masă sub un copac mare.

A dispărut ca să apară imediat cu *pizza ciclista* ce mirosea a rozmarin şi a mare. Eram înfometaţi şi am mâncat cu poftă, fără să ştim că *pizza ciclista* era destinată numai să ne deschidă apetitul. Sub un alt pom, Caria aranjase o altă masă, unde împreună cu signor Fumo ne-a servit douăzeci de feluri delicioase de mâncare. Printre ele erau feluri pe care nu le gustasem niciodată în viaţa mea. Toate astea nu pentru a ne umfla burta, ne-a explicat Franco, ci pentru a gusta din minunile tradiţionale din Castellana, căci signor Fumo era şi un adevărat gurmet.

— E o mare sărbătoare azi, a spus signor Fumo.

Începând de azi, fetele şi femeile se plimbă pe străzi cu rochii înflorate – este ziua păsărilor –, începând de azi păsările încep să se împerecheze şi să-şi facă cuiburi.

Spunea astea surâzând către tânăra lui soţie, ca şi cum el însuşi ar fi fost una din acele păsări.

Vinul mirosea a miere de pădure şi ni se urcase treptat, fără scară, la cap.

Asfinţitul îşi schimbase culoarea şi noaptea se insinuase în toate cotloanele casei. Signor Fumo îşi pusese o altă pălărie pe cap – o pălărie de sărbătoare cu pene albe. Începuse să cânte şi să danseze în jurul

199

Cariei, *aşezată* pe vine ca o găină pe ouă. Era dansul cocoşului, al iubirii. Cânta şi dansa de unul singur, iar la sfârşit a sărit chiar pe spatele generos al Cariei, scoţând un cucurigu cam hârâit. Cocoşii fermei au răspunseseră imediat, dar nu numai ei – încet-încet se treziseră chiar şi cocoşii din Castellana. I-am auzit din depărtare ca pe un imn spontan, închinat luminii care îşi arătase primele gene somnoroase printre fuioarele gri-albastre ale nopţii mediteraneene.

Caria zâmbea cu toată faţa roşie, ţinându-şi mâinile puternice pe piept.

Franco ne-a povestit că tânăra Carla aştepta un copil, al lui signor Fumo, lucru obişnuit în acea regiune unde vitalitatea era mare.

Cam pe la ora unu noaptea ne-am luat la revedere.

Eram plini de fulgi în păr şi pe haine. În gândurile mele, signor Fumo mai sărea pe spatele Cariei, cântând cucurigu şi primind răspuns de la adevăraţii cocoşi, târziu în noapte.

Pe drum de la Castellana la Milano, soţul meu şi-a pierdut deodată un dinte. E un lucru care provoacă neliniște chiar dacă numai îl visezi. A deveni ştirb înseamnă începutul decăderii. Observasem mai demult la soţul meu o schimbare pe faţa lui de dansator al păsării. Acum schimbarea se accelerase.

Încă din copilărie bănuisem că moartea se ascunde în oameni ca sâmburii într-un fruct zemos.

Sâmburii sug carnea fructului şi deodată corpul se usucă şi cade când ne aşteptăm mai puţin. Cu toate astea, continuăm să ne privim ca pe nişte fiinţe eterne

200

şi faţa celui iubit ca pe un peisaj mişcător. Peisaj în care părul legănat de vânt devenise mai rar, ochii ca apa de mare secaseră puţin şi piatra frumoasă a gurii se tocise de atâtea lovituri de bici.

Acum peisajul forma o hartă neobişnuită – un palimpsest în care oricine putea studia scrierea secretă a vieţii.

Vechea imagine a chipului ca o carte deschisă în care se putea citi ce era scris fusese o imagine obsedantă pentru mine. Pretindeam mereu că pot citi chipul meu şi al altora.

Sâmburii ascunşi de la naştere în trupuri păreau forţe opunându-se vieţii, nuclee a căror menire era să şlefuiască trupul, pregătindu-l pentru un nou spaţiu în care corpul trebuie să fie mai uşor, mai subtil.

Poate precum corpul lui signor Fumo – numai piele şi os, ascunzând în altă parte vigoarea care-l făcea să sară pe spatele unei femei tinere şi să cânte ca păsările fără timp.

Dar nu numai faţa soţului meu se schimbase, ci chiar şi faţa lumii. O schimbare continuă, rapidă şi brutală.

Eu însămi mă schimb în fiecare zi – îmi studiez faţa, desenând-o cu grijă. În zadar încerc să dau la o parte schimbările din chip care m-au transformat într-o străină. Cine poate falsifica palimpsestul vieţii?

Încercăm să schimbăm câte puţin ceea ce a scris viaţa pe noi. Dar nu merge – se vede clar ce aparţine vieţii şi ce ţine de încercările

noastre de a da timpul înapoi.

201

Da, asta s-ar putea numi îmbătrânire. Dar eu susţin că e mai mult decât îmbătrânire, căci începe chiar din clipa naşterii. E mai degrabă o metamorfoză care obligă timpul să ia altă formă, o anumită proporţie, din nevoia de a intra în alt spaţiu.

De la Milano am luat avionul spre Stockholm, călătorind peste ţări şi nori. Alături de soţul meu, mă simţeam ca o femeie care petrecuse câteva nopţi cu un necunoscut. Şi deodată venise timpul să ne despărţim.

Bănuiam că şi gândurile lui erau aceleaşi.

Când avionul a aterizat la Arlanda, soţul meu m-a îmbrăţişat vesel:

— Suntem acasă, Matilda!

Faţa îi era scăldată în lumină. Se uita la mine cu ochi pe care nu-i văzusem niciodată. Era ca şi cum o altă faţă învinsese toate celelalte feţe, sărind din camera întunecată a craniului lui. Era vesel, arătând căldură, scântei din adânc, din nucleul pe care nimeni nu putea să-l vadă din plin, ci numai sfărâmat.

Am luat un taxi de la Arlanda până la apartamentul nostru din Solna. Era o zi rece cu soare lucitor – o zi de primăvară, tipică nordului, care mă făcea să cred că frumuseţea şi sentimentul puteau exista separat.

Coţofenele din pinii înalţi îmi aminteau deodată de

Sucki.

Când am ajuns în apartamentul nostru am aruncat valizele şi l-am căutat cu nerăbdare. Mă simţeam ca o iubită infidelă, care-l trădase pe cel drag şi acum spera că totul se va aranja în acelaşi fel ca altă dată.

Z02

Dar Sucki nu era pe nicăieri. Colivia era murdară şi goală. L-am căutat în toate camerele şi până la urmă l-am găsit ascuns în frunzele dese ale unui ficus.

Privirile mele pline de dor au întâlnit privirea lui sălbatică, ameninţătoare, plină de reproş. Era aşezat pe frunze, în plină lumină, ca să absoarbă cât mai multă căldură. Am încercat să-l fac să vină pe mâna mea, dar a refuzat categoric, întorcând capul în altă parte, exact

cum face un om iritat.

Pe pervazul ferestrei am văzut cele mai frumoase pene ale lui Sucki.

— I-au căzut penele, i-am spus soţului meu.

Mă liniştisem, le-am privit de aproape. Ştiam că păsările îşi schimbă penele şi acest fapt natural e dureros pentru cele aflate în captivitate.

Sucki alesese să-şi schimbe penele în singurătate, când noi fuseserăm plecaţi.

Nu mă gândisem niciodată la vreo formă de năpârlire din lumea animalelor sau păsărilor. Ştiam numai un lucru: că o pasăre, când îşi schimbă penele, are nevoie de aer şi de mâncare proaspătă şi multă căldură.

Oamenii nu ştiu ce simt păsările, dar se spune că e dureros. Îmi aminteam de porumbeii bunicii. În

România, dacă ei alegeau să-şi schimbe penele iarna, de exemplu, bunica agăţa coliviile mari în apropierea sobei, care nu trebuia încinsă prea tare. Avusese loc un accident odată – bunica se dusese în vizită la nişte rude, departe de satul nostru, şi mătuşa schimbase locul coliviilor, agăţându-le lângă fereastră. Porumbeii

103

s-au îmbolnăvit şi au murit din pricina curentului de aer; se aflau în timpul schimbării penelor. Bunica era tare furioasă de pierderea porumbeilor şi ne-a povestit, „ca să nu murim proşti", că păsările hotărăsc singure când să-şi schimbe penele. Păsările libere îşi schimbă penele vara în pădure, unde există de mâncare, dar şi aer proaspăt şi căldură de la soare. Ele îşi schimbă penele treptat, aşa încât să poată zbura ca de obicei, cu mai puţine pene.

Îmi amintesc câtă admiraţie am simţit pentru păsări şi pentru bunica atunci.

În prima clipă crezusem că Sucki era bolnav pentru că atâta timp fusese lipsit de mâncare, aer şi apă proaspătă. Dar, spre mirarea mea, după un sfert de oră l-am văzut zburând şi aşezându-se pe claviatura pianului. Ca şi cum mi-ar fi citit gândurile negre şi dorea să mă consoleze. Atunci am văzut că pierduse penele simetric.

Strânsesem toate penele pe o hârtie albă şi le numărasem, constatând cu încântare că Sucki pierduse exact aceleaşi pene din

aripa dreaptă şi stângă.

Dacă ar fi pierdut pene numai din aripa dreaptă, s-ar fi înclinat în zbor ca un vaporaş pe apă. Schimbarea lui de pene se petrecuse armonios, după perfecţiunea plină de mister a naturii. Cu ceea ce îi mai rămăsese pe corp, putea să zboare ţinându-se în echilibru – toate astea parcă mi se arătau, Sucki străduindu-se să mă „înveţe", „să-mi transmită" ceva din minunile fiinţei sale, în limba lui fără limbă.

104

Mai târziu, Sucki a început să cânte şi să facă spirale şi alte semne geometrice, zburând în spaţiul dreptunghiular al sufrageriei.

Îl numeam „înţeleptul meu", „profesor de zbor", cel care, în mod concret, mă iniţia în misterele păsăreşti, îmi dădeam seama că şi oamenii îşi pierdeau

„Penele", schimbându-şi neîncetat pielea, unghiile, părul, ţesuturile, trecând prin diferite metamorfoze pentru a se adapta zilnic la spaţiu şi la schimbările materiei – şi apoi pentru marea trecere finală, într-o dimensiune imaterială.

Mă mai gândeam la metamorfoza tatălui meu, la plecarea lui grăbită – când se aruncase în gol, dezechilibrând armonia legilor naturii în el, făcându-şi rău. Bunica şi mama înţeleseseră procesele naturii mai bine – blânde şi puternice ca nişte mierle, îşi lustruiseră corpurile, şlefuindu-le prin multe boli.

Deveniseră atât de răbdătoare, încât atinseseră uşurinţa penelor, pregătite pentru marea ieşire din lumea grea a materiei.

Mă tot întrebam dacă Sucki era conştient de ce se întâmpla cu trupul său, dacă ştia ceva despre el însuşi.

Câteva zile mai târziu, aveam să primesc răspunsul la întrebarea mea.

Sucki îmi apărea ca o fiinţă înţeleaptă, care planificase totul în amănunt.

Când stau la masă şi scriu aceste rânduri, am dovada celor scrise mai sus, „dovada" sau „ziua mare a lui Sucki". O zi care s-a arătat plăcută dis-de-dimineaţă, cu un vânt plin de prospeţime marină. Tot

205

oraşul se transfigurase de venirea bruscă a primăverii.

Visasem flori albe – vis rar, se spune, şi aşteptam să se întâmple ceva fericit.

Afacerile soţului meu mergeau bine şi era bine dispus tot timpul.

— Parcă mi-aş schimba şi eu penele, ca Sucki, glumea el.

Seara mi-a prezentat o nouă coregrafie a „dansului păsării", înainte de a ne aşeza la masa cu douăsprezece lumânări aprinse şi o sticlă cu vin.

Îl numea „dansul medicinei" – în ţara copilăriei lui.

Flandra, acest dans se exersa pentru a vindeca melancolia oamenilor şi pentru a readuce spiritul ludic.

Ca de obicei, răsfoiam din nou prin albumul cu gravurile lui Piranesi, mângâlind pe o foaie separată faţa soţului meu. Era din nou concentrat în labirintul cifrelor. Totul părea liniştit în jurul nostru, Sucki dormea în colivia lui, aşezată în colţul cel mai întunecat al sufrageriei. Uşa de la balcon era deschisă, pentru că fumam ţigări plăcute din Ticino cu miros şi gust de Marsala.

Nu ştiu cum au trecut orele, începuseră să mijească zorile. Vedeam culoarea roză cu dâre roşiatice a cerului în depărtare. Sufrageria era plină de fum.

Un cintezoi începuse să cânte pe balconul nostru şi un curent de aer proaspăt venise în apropierea mesei, atingând lumânările care începuseră să pâlpâie.

Mirosea a foc şi a metal încins.

Eram obosită şi vinul băut îmi dădea o senzaţie de irealitate, când l-am văzut pe Sucki. Zburase pe neaş

teptate, ca o săgeată, direct pe balcon, aşezându-se pe marginea lui subţire de fier forjat. Exact aşa cum făcuse când veniseră doi oameni să repare ferestrele.

M-am ridicat imediat şi m-am îndreptat spre uşa balconului, cu mâna dreaptă întinsă. L-am rugat ca întotdeauna să vină pe braţul meu.

Soţul meu mă privea de la masă, fără să spună un cuvânt. Apoi a venit lângă mine, exact când Sucki şi-a luat zborul atât de sus, încât a dispărut în culoarea roză a zorilor.

Amuţisem, îmi simţeam obrajii arzând şi un fel de umezeală îmi apăruse în găurile ochilor. Lacrimile se ţineau acolo, căzând apoi ca picăturile de ploaie direct pe mâinile mele, fără să se prelingă pe pielea

feţei.

— Fantastic! repeta soţul meu cu o bucurie spontană. N-aş fi putut să-mi închipui că poate să zboare atât de sus!

Am ieşit pe balcon, totul era pustiu. În rătăcirea mea, am aşezat colivia lui Sucki pe balcon şi am aşteptat câteva ore. Nu voi uita niciodată acei zori trandafirii.

Colivia lui Sucki a rămas mult timp pe balcon, apoi a dispărut împreună cu alte lucruri pe care le cumpărasem ca să fac totul plăcut în jurul lui.

Obişnuiam să-l strâng tare în braţe pe soţul meu, el surâdea şi mă asigura că nu va „zbura" cum făcuse dragul nostru Sucki.

— Aripile mele gigantice, spunea el, arătându-mi braţele, mă împiedică să mă înalţ, cita el ironic din

Albatrosul lui Baudelaire.

107

După câteva luni de la fuga lui Sucki, ne-am mutat de la Solna din nou la Stockholm, unde locuiserăm mai înainte. Am lăsat cu melancolie multe lucruri din viaţa noastră noului chiriaş.

Viaţa noastră parcă începuse să alerge cu viteză către ţelul său. Noul apartament era în centrul Stockholmului, lângă un cimitir vechi. Treceam în fiecare zi pe lângă pietrele tombale şi citeam numele morţilor, anul naşterii şi sfârşitului lor. Priveam florile şi păsările care-mi aminteau de Sucki. Toate păsările se purtau ca nişte fiinţe desăvârşite, ştiind mereu ce trebuie să facă, într-un timp degenerat. Privirea mea intra în ochi lor, întâlnindu-ne într-un fel de ochi mare, interior.

Imediat după mutare, soţul meu s-a îmbolnăvit, dar s-a vindecat într-un timp destul de scurt. Remarcasem schimbarea produsă în pielea lui, un fel de organ subtil, o limită a doua lumi, un organ exterior al echilibrului.

Dar ochii erau plini de intensitate, bărbăteşti, forma capului statuară, acoperită cu părul fin, terminat pe ceafă cu un fel de puf amintind de băiatul din el.

Acel puf care se inela singur şi pe care l-am tăiat, păstrându-l într-o cutiuţă de mătase – în acelaşi fel cum sublimul Leopold păstrase buclele fermecătoare ale fiului său Amadeus; le văzusem la Muzeul Mozart din Salzburg.

Acel păr inelat îmi readucea în minte structura penelor ce păstrau miros de om sau de pasăre – retorte de filigran cu esenţe personale, emanând secrete galactice.

209

Dar îmi era frică, totul avea viteza unui film care se derula de la sine pe retina unui imens ochi fără privire. Se petreceau lucruri îngrozitoare în lume şi nimeni nu le putea opri sau măcar încetini mersul.

Uneori frica se transforma în fericire, o fericire care nu promitea niciun viitor.

Soţul meu dansa mai departe pentru mine şi devenisem şi eu iniţiată în dansul său. Dădeam drumul corpurilor în aer, încrezându-ne în stabilitatea şi protecţia lui. Pielea în care erau înfăşurate lumile interioare ale trupurilor ne asigura de echilibrul dintre înăuntrul şi în afara ei.

Dar aerul era la fel de viclean ca şi focul, apa şi pământul, patru fraţi din aceeaşi materie curgătoare, mai arzătoare decât cuvintele.

Această materie se mişcă în libertate în diferite forme şi jocuri transcendentale, schimbându-se deodată în contrariul ei.

Într-o seară am simţit că pătrunsese un oaspete nevăzut în viaţa noastră.

Se strecurase fără sunet în sufragerie, privind galeş la „dansul păsării", apoi, alunecând, studiase viaţa intimă din dormitor. Apoi îşi arătase brusc chipul în oglinda serii. Parcă bătea vântul în sufragerie, lumânările pâlpâiau puternic şi ceara albă curgea, făcând figuri ciudate pe masă.

Mă simţeam sfâşiată de durere. Dar soţul meu era neobişnuit de vesel, cu părul lui proaspăt spălat lucind ca paiul de spice. Faţa i se înroşise de bucurie

2.10

— Dansa acum „dansul păsării" în genunchi, bătând mâinile în aer, caligrafiind cu ele munţi înalţi. Un fel al şamanilor de a chema în prezent lăcaşuri sfinte.

Deschisesem ferestrele să văd, ca de obicei, culoarea zorilor. Corbii se strânseseră lângă ferestrele noastre, croncănind ca niciodată. Le-am închis repede, ca să nu mai auzim nimic. I-am spun dansatorului din faţa mea că erau cel puţin douăzeci de persoane în mine şi toate

ţineau la el foarte mult. Altcineva vorbea în locul meu. Mă privea mirat, pentru că ştia cât de greu mi se potrivea stilul duios. Apoi m-a sărutat pe inima care vorbise împotriva capului meu rece.

Ne-am aşezat în pat şi înainte de a cădea în somn a spus: „Vino cât mai aproape de mine, Matilda".

Au fost ultimele lui cuvinte. Moartea a fost toată noaptea cu noi, urmându-ne în somn – apoi a luat din pat pe unul din noi; uşor, aşa cum ridici un fir de păr de pe haina cuiva.

Corpul dansatorului exersat mă privea străin şi singur. Eram convinsă că aş fi putut să împiedic ce se întâmplase. Dacă aş fi vegheat măcar o oră.

Mă înăbuşea un aer plin de somn din Ghetsimani.

Totul se prăbuşea în mine şi în jurul meu. Se vedea cu claritate acum – spaţiul din somn era supus şi el legilor care dominau viaţa. Acolo unde era un surplus de viaţă, acolo apărea repede şi contrariul ei.

Timpul trece fără să se clintească. Nu m-am obişnuit niciodată cu zorii suavi, plini de cruzime. Mă aşez în fiecare seară la masa noastră, în razele lumânărilor. Umplu o foaie nouă cu cifre, încercând să-mi în spăl faţa în lumina matematicii. Veghez nopţile până dimineaţa. Aud paşi de dans în jurul nopţii şi e tot timpul cineva care se amuză lângă pian. Cineva zboară în sufragerie. Vocea din cap şopteşte: „Înţelegi? Eşti aici? Adevărat?"

Mă scol, deschid ferestrele, văd din nou „zorii trandafirii". Aştept, până când primesc un pumn cu pene de răcoare peste faţă.

212.

Cuprins

Bătăi de aripi…7
Marea bunătăţii…44
Nebunul lui Emanuel…68
Joc de vară…82
Un mic erou mare…100
Umbra lui Zăhărel…114
Memento Purceii…129
Ghetele fericirii…150
Schimbare de pene…174

C5 &

Mircea Nedelciu, Adriana Babeţi, Mircea Mihăieş.
Femeia în roşu
Alexandru George, *Oameni şi umbre*, *glasuri*, *tăceri*
Mihai Zamfir, *Fetiţa*
Ştefan Agopian, *Fric*
Norman Manea, *întoarcerea huliganului*
Gabriela Adameşteanu, *întâlnirea*
Ion Vianu, *Caietele lui Ozias*
Gabriela Adameşteanu, *Dimineaţă pierdută*
Matei Călinescu, *Viaţa şi opiniile lui Zacharias Lichter*
Dumitru Radu Popa, *Sabrina şi alte suspiciuni*
Ştefan Agopian, *Tache de catifea*
Nicolae Breban, *Animale bolnave*
Mihai Zamfir, *Poveste de iarnă Acasă*
Nora Iuga, *Sexagenara şi tânărul*
Gabriela Melinescu, *Acasă printre străini*
Toma Pavel, *A şasea lumină*
Simona Popescu, *Exuvii*
Daniel Vighi, *Misterele Castelului Solitude sau despre singurătate la vreme de iarnă*
Gabriel Chifu, *Visul copilului care păşeşte pe zăpadă fără să lase urme sau Invizibilul*, *descriere amănunţită*
Sonia Larian, *Bietele corpuri*
Paul Goma, *Din calidor*
Augustin Buzura, *Feţele tăcerii*
Stelian Tănase, *Corpuri de iluminat*
Dora Pavel, *Agata murind*
Alexandru Ecovoiu, *Saludos*
Nichita Danilov, *Tălpi*. *Şotronul*
George Bâlăiţă, *Lumea în două zile*
Ttd
Marin Mincu, *Jurnalul lui Dracula*
Carmen Firan, *Caloriferistul şi nevasta hermeneutului*
Cătălin Dorian Florescu, *Vremea minunilor*
Ruxandra Cesereanu, *Nebulon*
Ioan T. Morar, *Lindenfeld*
Alexandru Ecovoiu, *Ordinea*

Norman Manea, *Fericirea obligatorie*
Ştefan Agopian, *Tobit*
Gheorghe Schwartz, *Cei O Sută*. *Axa lumii*
Marin Mincu, *Moartea la Tomis*. *Jurnalul lui Ovidiu*
Alexandru Ecovoiu, *Sigma*
Nichita Danilov, *Masa şi Extraterestrul*
Ştefan Agopian, *Sara*
Dora Pavel, *Captivul*
Gabriela Melinescu, *Ghetele fericirii*. *Nuvele* în pregătire:
Herta Müller, *Animalul inimii*
Richard Wagner, *Catrafuse* www.polirom. ro
Redactor: Alina Radu
Coperta: Angela Rotaru-Serbenco
Tehnoredactor: Alexandru Popovici
Bun de tipar: februarie 2006. Apărut: 2006
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 P.O. Box 266
700506, Iaşi, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: officepolirom. ro
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, el. 7, ap. 33.
O.P. 37 P.O. Box 1 – 728, 030174
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office. bucureştipolirom. ro
Tiparul executat la S.C. Polirom ABB SA.
Str. Bucium, nr. 34, Iaşi 700265
Tel.: (0232) 230323; Fax: (0232) 230485
Valoarea timbrului literar este de 2% din preţul de vânzare şi se adaugă acestuia. Sumele se virează la Uniunea Scriitorilor din România, cont nr. 2511.1 – 171.1/ROL

u-ta

Imboldul care-i animă pe eroii celor nouă nuvele ale

Gabrielei Melinescu este goana după fericire, după împlinirea prin iubire. Un pitic îndrăgostit fără speranţă de o frumoasă Albă-ca-Zăpada, un evreu bătrân care continuă să fie alături de aleasa lui şi după moarte, un cântăreţ de operă care ia chipul unui demon al iubirii într-un decor de feerie pe gheaţă – toţi sunt prizonierii acestei căutări. Lumea lor este un straniu amestec de fantastic şi realitate, o lume în care pluteşte poezia şi în care până şi diavolul are inima tandră. „Nu te poţi separa niciodată de ceea ce ai iubit", crede personajul din „Bătăi de aripi". Este, probabil, linia de forţă a acestei cărţi pline de lumină şi melancolie.

Inescu

1

1
1
X
0
a
T

5
EDITURA POLIROM li

ISBN 973 – 46 – 0110 – 5

www.polirom. ro

9789734601103